



# 20 YANVAR ÜMUMXALQ HÜZN GÜNÜDÜR

RƏSMİ DÖVLƏT QƏZETİ



# AZƏRBAYCAN



№ 12 (9467) 20 YANVAR 2024-cü il ŞƏNBƏ

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİNİN ORQANI

QƏZETİN ƏSASI 1918-Cİ İLDƏ QOYULMUŞDUR



## Milli qürur və qəhrəmanlıq tariximiz

### 20 Yanvar faciəsi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin sayəsində əsl siyasi-hüquqi qiymətini aldı

### Qanlı Şənbə gecəsində şəhid olanların ruhu indi şaddır

Respublikada yaranmış özbaşnalıq və hərc-mərclikdən məharətlə istifadə edən SSRİ-nin xüsusi xidmət orqanları 1990-cı il yanvarın əvvəllərində yerlərdəki emissarlarının yaxından köməyi ilə Bakıda müxtəlif iğtişaşlar törətdi. Yanvarın 20-də sovet qoşunları dinc əhəlinin üstünə yeridildi, dəhşətli faciə baş verdi. Azərbaycan informasiya blokadasına alındı. Qanlı faciədən bir az öncə Azərbaycan Televiziyasının enerji bloku partladı. Radio işləmirdi, qəzetlər nəşr edilmirdi. Dünya ictimaiyyəti Azərbaycanda baş vermiş bu qanlı hadisədən xəbərsiz idi. Belə ağır və müsibətli bir vaxtda xalqımızın vətənpərvər oğlu, Ulu Öndər Heydər Əliyev Moskvada xüsusi nəzarət altında saxlanılmasına, təzyiq və təqiblərə baxmayaraq, yanvarın 21-də Azərbaycanın Moskvadakı nümayəndəliyinə gələrək sovet ordusunun Bakıda törətdiyi bu qanlı cinayəti kəskin pisləyən bəyanat verdi. Ulu Öndər bununla da Azərbaycan xalqına qarşı törədilmiş haqsızlığı dünyaya çatdırdı, faciənin bütün günahkarlarının cəzalandırılmasını tələb etdi. Həmin gün Ümummilli Lider Azərbaycan KP MK-ya, respublikanın Ali Soveti və Nazirlər Sovetinə teleqram göndərdi. Bununla da 1990-cı il 20 Yanvar faciəsinə verilən ilk siyasi qiymətin əsasını yaratdı. Dövlət xadimi, dünyaşöhrətli siyasətçi Heydər Əliyev və ailəsi Vətən, xalq qarşısında vətəndaşlıq və milli mövqə nümayiş etdirdilər...

Azərbaycanda baş vermiş hadisələrin hüquqa, demokratiyaya yabançı, humanizm və ölkəmizdə elan olunmuş hüquqi dövlət quruculuğu prinsiplərinə zidd olduğunu bildiren Ulu Öndər bəyan etdi ki, ilk növbədə Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin sabiq birinci katibi Vəzirov müqəssirdir. "Belə qərar qəbul edən Azərbaycan rəhbərliyi, hamıdan əvvəl isə bərk ayaqda Azərbaycanı qoyub qaçmış Vəzirov, xalq qarşısında məsuliyyət daşımalıdır. Ölkənin ali siyasi rəhbərliyinə yanlış məlumat verənlər də məsuliyyət daşımalıdır. Zənnimcə, ölkənin ali siyasi rəhbərliyinə vəziyyət barədə vaxtında kifayət qədər düzgün, dəqiq, obyektiv informasiyalar

çatdırılmamışdır. Rəhbərlik çəşqınlığa salındığından belə qərar qəbul etmişdir. Qırğın törədənlerin hamısı layiqli cəzalandırılmalıdır", - deyər Heydər Əliyev bəyan etdi. Heydər Əliyev bu bəyanatı verməklə ittifaq rəhbərlərinin kəskin təzyiq və təsirlərinə məruz qalacağını gözləri önünə götürsə də, özünəməxsus qətiyyət və cəsarət nümayiş etdirdi. Həyatının hər an təhlükədə olmasına baxmayaraq, qətiyyətli dünyaya faciənin hüquqi-demokratik prinsiplərə zidd olduğunu, Azərbaycan xalqına qarşı hərbi təcavüzün SSRİ və Azərbaycan SSR rəhbərliyi tərəfindən həyata keçirildiyini bəyan etdi.

Elə həmin gün Heydər Əliyev Azərbaycan xalqına başsağlığı teleqramı göndərdi. Teleqramda deyilirdi: "Bakı şəhərinə sovet ordusu hissələrinin yeridilməsi ilə əlaqədar xalqımızın başına gəlmiş faciədən - dinc əhəlinin qırılmasından böyük ürək ağrısı ilə xəbərdar oldum. Bu mətam günündə həlak olanların ailələrinə və yaxınlarına, Azərbaycan xalqına dərin hüznü başsağlığı verirəm. Mən düşünülmüş aksiyanı pisləyir, onu anti-humanist, antidemokratik, qanunazidd hesab edirəm. Bu ağır gündə sizi ağıllı-kamallı olmağa, həmrəyliyə və birliyə çağırıram".

## Boş qalmış partalar...

### Qatillər günahsız uşaqları da güllələməkdən çəkinmədilər

O soyuq, saxtaltı yanvar gecəsi on üç yaşlı İlqar ilk dəfə anasını dinləmədi. Dostu Zakirle meydana aparması üçün yığdığı odunları daşımağa başladılar. Anası cəld oğlunun yun köynəyini götürüb küçəyə qaçdı. Ancaq İlqar artıq getmişdi... O məşum gecədə baş verən hadisələri İlqarın dostu Pərviz belə təsvir edib: "Təxminən saat 12-də küçəyə çıxdım. Gördüm ki, İlqar və Zakir odun yığır. Soruşdum ki, odunu neyirsiniz? İlqar dedi ki, Nazim dayıdan xahiş edəcəyik, odunu Qızıl Ordu meydanında dayananlara aparın. Sonra onlar qonşular Nazim Ələkbərov

vun qapısını döyüb fikirlərini dedilər. Nazim etiraz etmədi. Mən də onlara qoşuldum. Odunu "Zaporojets" maşına qoyub oraya gedəndə mebel fabrikinin yanında qabaqda olan 2 tankdan biri geri qayıdıb düz üstümüzə gəldi. Biz maşından düşüb qaçdıq. Tank gəlib maşının üstünə çıxdı. Biz bunu gördük. Nazim dayı maşının içində idi, ona kömək etməyə bilmədik. Biz bir-birimizi itirdik. Sonra evə gəldim. Bir azdan eşitdim ki, İlqarı güllə ilə vurublar. Nazim dayı isə ağır yaralıdır".

## Sevgiyə sədaqətin ürəklərdə ucalan əbədi heykəli

O gecə sabaha qədər avtomatlar sakitləşmədən, nəfəs almadan şaqıldadı, tanklar dayanmadan gürüldədi. Həmin gecə qapıları həm odu güllələr, həm də qara xəbərlər döyürdü. Həyat yoldaşının şəhid olduğunu eşidən Fərizə sarsıldı. Sanki üstünə dağlar aşdı, dünya başına fırlandı, gözlərinə qaranlıq çökdü. Ürəyindən İlhamla bir məzara sığınmaq keçdi. Həmişə eşinə sadıq olan Fərizə ölümlə üsyana qalxdı, ona meydan oxudu, sonda qələbə qazandı. Ölüm onun sevgisi qarşısında məğlub olub geri çəkildi. Meydanı bir-birini ürəkdən sevən aşıqlara verdi. Aşıqlar

isə qanları ilə insanları heyrətə salan qəmli sevgi dastanı yazdılar.

Yaxınları, qohumları göz yaşları içində onları yanaşı dəfn etdilər. Fərizənin, İlhamın doğmalarının ağlaşma səsi, orşə qalxan ah-nələri qəblərə qəm ələdi, ürəklərdə fırtına qopardı. Kədərin ağırlığından, dərdin böyüklüyündən yer-göy silkələndi. Özünə qəsd etməzdən əvvəl Fərizə anasına qısa bir məktub da yazıb qoymuşdu: "Ana, mən ağlama. Heç biriniz ağlamayın. Mən İlhamsız yaşaya bilmərəm. Onsuz da..."

## 20 Yanvar - 8 noyabr zəfərimizin bünövrəsi



O gecə şəhərin küçələrini sərgərdan gəzib dolayan azadlıq aşıqları üçün müqəddəs olan bütün ali duyğular və hətta ruhumuz nişanə götürülüb güllələndi. Yüzlərlə günahsız insanın qətlə yetirildiyi bu amansız və vəhşi gecə heç vaxt tarixdən silinməyəcək. Biz - o gecəni səhərə sağ çıxanlar küçələrə atılan meyitləri görəndə sarsıldıq. Elə sarsıldıq ki, yaşamaq ölümdən ağır idi. Uzun illər heç kim bu hissələrdən xilas ola bilmədi. Ona görə ki, sağ qalmaq, baş verənləri anlamaq, dinc bir şəhərin vəhşicəsinə gülləbaran edilməsinə inanmaq mümkünsüz idi. Göz qırpmında xalqı baş katib cəllada, Kreml isə artıq neçənci dəfə Bakıya soxulub qırğın törədən, dinc əhəliyə divan tutan işğalçıya çevirdi.

## Xalqımızın şərəf salnaməsi

1990-cı il yanvarın 20-də Bakıda baş verən hadisələri Qarabağdakı erməni təcavüzündən ayrıca təhlil etmək düzgün olmazdı. Hər dəfə Qarabağ dair ərazi iddiaları kənardan, məhz Ermənistanın təbliği, təhriki və təzyiqi ilə ortaya atılmışdı. Ermənilərin ərazi iddiaları birdən-birə deyil, xaricdə olan himayədarları tərəfindən hərtərəfli plan əsasında hazırlanmışdı. 1990-cı ilin yanvarında M.Qorbaçov başda olmaqla sovet imperiyasının rəhbərliyi Bakıda vəziyyətin öz məcrasından çıxdığını bəhanə edərək şəhərə qoşun, yeridilməsi üçün müxtəlif dezinformasiyalar yayırdı. Guya Bakıya qoşun hərbi qulluqçuların ailələrini qorumaq, hakimiyyətin zorakılıqla ələ keçirilməsinin qarşısını almaq üçün yeridilmişdi. Əslində isə bu, tamamilə saxta və məqsədyönlü şəkildə ortaya atılmış bir tezis idi.





## "Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29), Kioto Protokolunun Tərəflər Görüşünün 19-cu sessiyasının və Paris Sazişinin Tərəflər Görüşünün 6-cı sessiyasının keçirilməsi ilə əlaqədar Təşkilat Komitəsinin yaradılması haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 13 yanvar tarixli 4264 nömrəli Sərəncamında dəyişiklik edilməsi barədə

### Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:  
"Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29), Kioto Protokolunun Tərəflər Görüşünün 19-cu sessiyasının və Paris Sazişinin Tərəflər Görüşünün 6-cı sessiyasının keçirilməsi ilə əlaqədar Təşkilat Komitəsinin yaradılması haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 13 yanvar tarixli 4264 nömrəli Sərəncamının 1-ci hissəsi ilə yaradılmış Təşkilat Komitəsinin tərkibi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

#### "Təşkilat Komitəsinin sədri

Samir Nuriyev - Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri

#### Təşkilat Komitəsinin üzvləri:

Muxtar Babayev - Azərbaycan Respublikasının ekologiya və təbii sərvətlər naziri, COP29-un müəyyən edilmiş Prezidenti  
Ceyhun Bayramov - Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri  
Mikayıl Cabbarov - Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyat naziri  
Vilayət Eyvazov - Azərbaycan Respublikasının daxili işlər naziri  
Anar Ələkbərov - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi  
Fərəh Əliyeva - Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Humanitar siyasət, diaspor, multikulturalizm və dini məsələlər şöbəsinin müdiri  
Emin Əmrullayev - Azərbaycan Respublikasının elm və təhsil naziri  
Hikmət Hacıyev - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri  
Kəmaləddin Heydərov - Azərbaycan Respublikasının fəvqəladə hallar naziri  
Teymur Musayev - Azərbaycan Respublikasının səhiyyə naziri  
Rəşad Nəbiyev - Azərbaycan Respublikasının rəqəmsal inkişaf və neqliyyat naziri  
Arif Səmədov - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol xidmətinin rəisi  
Pərviz Şahbazov - Azərbaycan Respublikasının energetika naziri  
Samir Şərifov - Azərbaycan Respublikasının maliyyə naziri  
Nigar Arpadarai - Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı

Şahin Bağirov - Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri  
Vüqar Əhmədov - "Azərişiq" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin sədri  
Ruslan Əliyev - Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin "Azəriqaz" İstehsalat Birliyinin baş direktoru  
Aygün Əliyeva - Azərbaycan Respublikası Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin icraçı direktoru  
Səbinə Əliyeva - Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman)  
Eldar Əzizov - Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı  
Sevinc Fətəliyeva - Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı  
Vüsal Hüseynov - Azərbaycan Respublikası Dövlət Miqrasiya Xidmətinin rəisi  
İlham Qədimova - Azərbaycan Respublikası kənd təsərrüfatı nazirinin müavini  
Anar Quliyev - Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri  
Elçin Quliyev - Azərbaycan Respublikası Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi  
Vüqar Qurbanov - Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin icraçı direktoru  
Ülvi Mehdiyev - Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin sədri  
Saleh Məmmədov - Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi İdarə Heyətinin sədri  
Zaur Mikaylov - Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin sədri  
Bahar Muradova - Azərbaycan Respublikası Aile, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri  
Zəkiyyə Mustafayeva - Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin müavini  
Əli Nağıyev - Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəisi  
Fuad Nağıyev - Azərbaycan Respublikası Dövlət Turizm Agentliyinin sədri  
Balababa Rzayev - "Azərənjeri" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin prezidenti  
Samir Rzayev - "Azərbaycan Hava Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin birinci vitse-prezidenti  
Firuzə Sultanzadə - "EkoSfera" Sosial Ekoloji Mərkəzi İdarə Heyətinin sədri  
Umayra Tağıyeva - Azərbaycan Respublikası ekologiya və təbii sərvətlər nazirinin müavini  
Mariana Vasileva - Azərbaycan Respublikası gənclər və idman nazirinin müavini  
Səadət Yusifova - Azərbaycan Respublikası mədəniyyət nazirinin müavini."

İlham ƏLİYEV,  
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 19 yanvar 2024-cü il

## "Polis haqqında", "Yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası haqqında" və "Ümumi təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə

### Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 1-ci və 14-cü bəndlərini rəhbər tutaraq **qərara alır**:  
**Maddə 1.** "Polis haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1999, № 11, maddə 611; 2001, № 11, maddə 699, № 12, maddə 731; 2002, № 3, maddə 118, № 6, maddə 328; 2003, № 1, maddə 22, № 8, maddə 424; 2004, № 2, maddə 57, № 3, maddə 133; 2006, № 2, maddə 74, № 11, maddə 927; 2007, № 8, maddə 756; 2008, № 4, maddə 251, № 7, maddə 602, № 8, maddə 696, № 10, maddə 883; 2009, № 6, maddələr 399, 401; 2010, № 2, maddə 74, № 3, maddə 171; 2014, № 2, maddə 87, № 11, maddə 1360; 2015, № 5, maddə 486, № 11, maddə 1277, № 12, maddə 1444; 2016, № 2 (I kitab),

maddələr 197, 216, № 3, maddə 400, № 5, maddə 838; 2017, № 10, maddə 1770; 2018, № 1, maddə 157; 7 (I kitab), maddə 1426; 2020, № 7, maddə 828; 2021, № 8, maddə 896; 2023, № 6, maddə 743; Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 24 oktyabr tarixli 1009-VIQD nömrəli Qanunu) 19-1-ci maddəsinin birinci hissəsinin 1-ci bəndinə "fahişəliyə" sözdən sonra, "pornoqrafiya təməllərində iştirak etməyə" sözləri əlavə edilmiş.  
**Maddə 2.** "Yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2005, № 8, maddə 681; 2006, № 2, maddə 75; 2007, № 1, maddə 5; 2016, № 2 (I kitab), maddə 195, № 12, maddə 2030; 2019, № 11, maddə 1684; 2021, № 6 (I kitab), maddə 547; 2022, № 8, maddə 831; 2023, № 6, maddə 748) 17.2.2-ci

maddəsində "cinayət əməllərinə və ya fahişəliyə" sözləri "cinayətkar fəaliyyətə, fahişəliyə, pornoqrafiya təməllərində iştirak etməyə" sözləri ilə əvəz edilmiş.  
**Maddə 3.** "Ümumi təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019, № 5, maddə 789; 2020, № 6, maddə 664, № 7, maddə 851, № 11, maddə 1335; 2021, № 2, maddə 109, № 6 (I kitab), maddə 548; 2022, № 6, maddə 588, № 8, maddə 829; 2023, № 1, maddə 43, № 2, maddə 207, № 7, maddə 896) 27.2.5-ci maddəsinə "və ya" sözlərindən sonra "cinsi" sözü əlavə edilmiş.

İlham ƏLİYEV,  
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 22 dekabr 2023-cü il

## "Mühasibat uçotu haqqında" və "Dövlət sirri haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə

### Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 20-ci və 27-ci bəndlərini rəhbər tutaraq **qərara alır**:  
**Maddə 1.** "Mühasibat uçotu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 8, maddə 605; 2008, № 12, maddə 1049; 2010, № 4, maddələr 265, 276; 2012, № 6, maddələr 512, 529; 2013, № 1, maddə 18; 2015, № 7, maddə 819; 2016, № 10, maddələr 1601, 1609, № 11, maddə 1754; 2017, № 3, maddə 333; 2018, № 6, maddə 1179; 2019, № 1, maddə 288; № 4, maddə 599, № 5, maddə 797, № 8, maddə 1365; 2021, № 1, maddə 6, № 12,

maddə 1298; 2023, № 4, maddə 453, № 8 (I kitab), maddə 1105) aşağıdakı dəyişikliklər edilmiş:  
1.1. 12.3-cü maddədə "İctimai" sözü "Dövlət sirri haqqında" və "Kommersiya sirri haqqında" Azərbaycan Respublikası qanunlarının tələbləri nəzərə alınmaqla, ictimai" sözləri ilə əvəz edilmiş;  
1.2. 15.1-ci maddə aşağıdakı redaksiyada verilsin:  
"15.1. Mühasibat uçotu sənədlərində dövlət sirri və (və ya) kommersiya sirri hesab edilən məlumatlar olduqda, bu məlumatların açıqlanması "Dövlət sirri haqqında" və "Kommersiya sirri haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarına uyğun həyata keçirilir."  
**Maddə 2.** "Dövlət sirri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 11, maddə 882;

2006, № 2, maddə 65, № 11, maddə 925; 2008, № 8, maddə 699; 2013, № 6, maddə 596; 2014, № 7, maddə 762; 2015, № 5, maddə 492; 2018, № 7 (I kitab), maddə 1401, № 11, maddə 2222; 2022, № 5, maddə 430; 2023, № 1, maddə 21) 5.2.4-cü maddəsində "məhsulları işləyib hazırlayan və ya istehsal edən müəssisələr, onların" sözləri "məhsulların işləyib hazırlanmasını, istehsalını, ixracını, satışını, habelə onların istehsalını, ixracını, satışını təşkilini həyata keçirən müəssisələr və onların maliyyə hesabatları," sözləri ilə əvəz edilmiş.

İlham ƏLİYEV,  
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 22 dekabr 2023-cü il

## "Mühasibat uçotu haqqında" və "Dövlət sirri haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 22 dekabr tarixli 1073-VIQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında

### Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu bəndini rəhbər tutaraq, "Mühasibat uçotu haqqında" və "Dövlət sirri haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 22 dekabr tarixli 1073-VIQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:  
1.1. Azərbaycan Respublikası qanunlarının və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının "Mühasibat uçotu haqqında" və "Dövlət sirri haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 22 dekabr tarixli 1073-VIQD nömrəli Qanununa uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərin üç ay müddətində hazırlayıb Azər-

baycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;  
1.2. həmin Qanundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,  
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 19 yanvar 2024-cü il

Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində, "Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələri Daxili xidmət nizamnaməsinin təsdiq edilməsi haqqında" və "İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə

### Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 17-ci, 18-ci və 20-ci bəndlərini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

**Maddə 1.** Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 4 (II kitab), maddə 251, № 5, maddə 323, № 12, maddə 835; 2001, № 1, maddə 24, № 7, maddə 455; 2002, № 1, maddə 9, № 5, maddələr 236, 248, 258, № 6, maddə 326, № 8, maddə 465; 2003, № 6, maddələr 276, 279, № 8, maddələr 424, 425, № 12 (I kitab), maddə 676; 2004, № 1, maddə 10, № 4, maddə 200, № 5, maddə 321, № 8, maddə 598, № 10, maddə 762, № 11, maddə 900; 2005, № 1, maddə 3, № 6, maddə 462, № 7, maddə 575, № 10, maddə 904, № 11, maddə 994; 2006, № 2, maddələr 71, 72, 75, № 5, maddə 390, № 12, maddələr 1008, 1020, 1028; 2007, № 2, maddə 68, № 5, maddə 398, № 6, maddələr 560, 562, 579, № 8, maddə 757, № 10, maddələr 937, 941, № 11, maddələr 1049, 1080, 1090, № 12, maddə 1221; 2008, № 6, maddələr 454, 461, № 7, maddə 602, № 10, maddə 884, № 12, maddələr 1047, 1049; 2009, № 5, maddə 315, № 7, maddə 517, № 12, maddə 953; 2010, № 2, maddə 70, № 3, maddələr 171, 178, № 4, maddələr 275, 276, № 7, maddə 591; 2011, № 4, maddə 253, № 6, maddə 472, № 7, maddələr 587, 601, 621, № 11, maddə 980, № 12, maddə 1093; 2012, № 2, maddə 45, № 3, maddələr 193, 196, № 6, maddələr 666, 669, 673, № 11, maddə 1068, № 12, maddə 1223; 2013, № 1, maddə 14, № 2, maddə 102, № 4 maddə 364, № 5, maddələr 459, 479, 481, № 6, maddələr 594, 600, № 11, maddələr 1264, 1286, 1312, № 12, maddə 1492; 2014, № 2, maddələr 89, 95, № 4, maddə 327, № 6, maddələr 618, 622; 2015, № 4, maddələr 339, 359, 368, № 5, maddələr 504, 508, 510, № 6, maddələr 678, 690, 692, № 11, maddələr 1253, 1268, 1289, 1298, № 12, maddələr 1437, 1445; 2016, № 4, maddələr 634, 636, 638, 653, № 5, maddə 845, № 6, maddələr 993, 1001, № 12, maddələr 1983, 1999, 2008, 2019, 2038, 2048; 2017, № 2, maddə 161, № 3, maddə 330, № 5, maddələr 694, 697, 700, 702, 733, № 7, maddələr 1268, 1271, 1293, № 11, maddələr 1968, 1978, № 12 (I kitab), maddə 2231; 2018, № 3, maddə 403, № 5, maddə 861, № 6, maddə 1154, № 7 (I kitab), maddə 1441, № 10, maddə 1972, № 11, maddə 2213, № 12 (I kitab), maddə 2472; 2019, № 4, maddə 586, № 7, maddə 1201, № 8, maddə 1367; 2020, № 3, maddə 223, № 5, maddə 518, № 7, maddə 832, № 8, maddə 1010, № 11, maddələr 1332, 1333; 2021, № 6 (I kitab), maddə 541, № 8, maddə 894, № 12, maddə 1336; 2022, № 5, maddələr 434, 437, № 6, maddə 703, № 8, maddələr 821, 828, № 12, maddələr 1363, 1373; 2023, № 1, maddə 39, № 2, maddə 207, № 4, maddə 445, № 6, maddə 755; Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 21 noyabr tarixli 1023-VIQD nömrəli və 5 dekabr tarixli 1048-VIQD nömrəli (Qanunu) aşağıdakı dəyişikliklər edilmiş:

1.1. aşağıdakı maddədə 281-1-ci və 284-2-ci maddələr əlavə edilmiş:  
**"Maddə 281-1. Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün parçalanmasına yönəlməli atributları və ya simvolları nümayiş etdirmə, yayma, hazırlama, öldürmə, saxlama, dağıtma və ya gözdirmə**  
281-1.1. Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün parçalanmasına yönəlməli atributları və ya simvolları nümayiş etdirmə və ya yayma, yaxud nümayiş etdirmək və ya yaymaq məqsədilə hazırlama, öldürmə, saxlama, dağıtma və ya gözdirmə - beş ilədək müddətə azadlıqdan məhrumlaşdırılmasından və ya eyni müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.  
281-1.2. Bu Məcəllənin 281-1.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əməllər qabaqcadan əlverişli olan bir qrup şəxs və ya müəşəkkil dəstə tərəfindən törədildikdə - beş ildən səkkiz ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.  
281-1.3. Bu Məcəllənin 281-1.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əməllər xarici təşkilatların və onların nümayəndələrinin tapşırığı ilə törədildikdə - yeddi ildən on iki ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır."

**"Maddə 284-2. Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin şəxsi heyətinin, hərbi silah, sursat və ya hərbi texnikasının hərəkəti, yaxud dislokasiyası haqqında məlumatları yayma**  
284-2.1. Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin şəxsi heyətinin, hərbi silah, sursat və ya hərbi texnikasının hərəkəti, yaxud dislokasiyası haqqında məlumatları yayma, mühərribə vaxtı və ya döyüş şəraitində törədildikdə və bu Məcəllənin 274-cü, 276-cı və ya 284-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş əməllərin öləməli olmadığı - üç ildən altı ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.  
284-2.2. Eyni əməllər ağır nəticələrə səbəb olduqda - beş ildən səkkiz ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

**Qeyd:** Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin şəxsi heyətinin, hərbi silah, sursat və ya hərbi texnikasının hərəkəti, yaxud dislokasiyası haqqında məlumatların yayılması hallarına bu Məcəllənin 614-1-ci maddəsinin qüvvəsi şamil edilmir."

1.2. 328-ci maddənin "Qeyd" hissəsinin 1-ci və 3-cü bəndlərində "fəsilin" sözü "Məcəllənin" sözü ilə əvəz edilmiş.

**Maddə 2.** Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsinə (Azərbaycan Respublikası

Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 2 (I kitab), maddə 202, № 3, maddələr 397, 403, 429, № 4, maddələr 631, 647, 654, № 5, maddələr 835, 846, № 6, maddələr 997, 1010, № 7, maddələr 1247, 1249, № 10, maddə 1608, № 11, maddələr 1769, 1774, 1781, 1783, 1786, 1788, № 12, maddələr 1984, 2000, 2009, 2024, 2049; 2017, № 1, maddə 21, № 2, maddələr 139, 147, 152, 162, № 3, maddələr 331, 344, № 5, maddələr 698, 701, 734, 749, 754, № 6, maddələr 1020, 1033, 1036, № 7, maddələr 1273, 1296, 1297, 1299, № 11, maddələr 1964, 1966, 1969, 1979, № 12 (I kitab), maddələr 2214, 2217, 2220, 2233, 2237, 2240, 2253, 2256, 2266; 2018, № 1, maddə 19, № 2, maddələr 160, 162, 163, № 3, maddələr 383, 401, 404, № 4, maddə 646, № 5, maddələr 857, 860, 862, 876, 883, № 6, maddələr 1153, 1188, № 7 (I kitab), maddələr 1435, 1437, 1438, № 10, maddə 1963, № 11, maddələr 2188, 2191, 2214, 2217, 2231, № 12 (I kitab), maddələr 2473, 2475, 2499, 2507, 2512, 2522; 2019, № 1, maddələr 4, 6, 15, 18, 23, 44, № 3, maddələr 374, 389, № 4, maddələr 579, 581, 587, 595, № 5, maddələr 791, 800, 803, 804, 813, № 6, maddələr 992, 998, 1007, № 7, maddə 1193, № 8, maddələr 1364, 1367, 1368, 1381, 1383, № 11, maddələr 1682, 1686, 1696, № 12, maddələr 1883, 1900; 2020, № 3, maddə 222, № 5, maddələr 505, 515, 519, № 6, maddələr 670, 672, 681, № 7, maddələr 838, 841, 846, 854, № 8, maddələr 1008, 1011, № 9, maddə 1138, № 11, maddələr 1332, 1333, 1336, № 12 (I kitab), maddələr 1432, 1440; 2021, № 4, maddə 306, № 5, maddə 428, № 6 (I kitab), maddələr 535, 541, 546, 560, № 7, maddələr 701, 705, 711, № 8, maddə 894, № 11, maddə 1208, № 12, maddələr 1306, 1334; 2022, № 1, maddə 2, № 2, maddə 89, № 4, maddə 293, № 5, maddə 435, № 7, maddələr 694, 699, 703, № 8, maddələr 822, 825, 828, № 11, maddə 1236, № 12, maddələr 1364, 1399; 2023, № 1, maddələr 17, 20, 32, 39, № 2, maddələr 149, 201, 204, № 4, maddə 466, № 6, maddələr 743, 754, № 7, maddələr 905, 907, № 8 (I kitab), maddələr 1096, 1122, 1128; Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 24 oktyabr tarixli 1008-VIQD nömrəli və 5 dekabr tarixli 1048-VIQD nömrəli (qanunları) aşağıdakı maddədə 614-1-ci maddə əlavə edilmiş:

**"Maddə 614-1. Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin şəxsi heyətinin, hərbi silah, sursat və ya hərbi texnikasının hərəkəti, yaxud dislokasiyası haqqında məlumatların yayılması**

Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin şəxsi heyətinin, hərbi silah, sursat və ya hərbi texnikasının hərəkəti, yaxud dislokasiyası haqqında məlumatların mediada, o cümləndə internet informasiya ehtiyatında və ya informasiya-telekommunikasiya şəbəkəsində hərbi qulluqçular və ya toplanış qaydında hərbi vəzifəli şəxslər tərəfindən yayılmasına görə -

on gündən bir ayədək müddətə inzibati həbs tətbiq olunur.

**Qeyd:**  
1. Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin şəxsi heyətinin, hərbi silah, sursat və ya hərbi texnikasının hərəkəti, yaxud dislokasiyası haqqında məlumatların yayılması hallarına bu Məcəllənin 614-1-ci maddəsinin qüvvəsi şamil edilmir.  
2. Bu Məcəllənin 614-1-ci maddəsi həmin maddədə göstərilən əməllər Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələrinə əsasən cinayət məsuliyyətinə səbəb olmadıqda tətbiq edilir."

**Maddə 3.** Azərbaycan Respublikasının 1994-cü il 23 sentyabr tarixli 887 nömrəli Qanunu (Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Məlumatı, 1995, № 22, maddə 364; Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 5, maddə 312, № 6, maddə 415; 2007, № 8, maddə 754; 2008, № 8, maddə 709; 2010, № 4, maddə 274, № 12, maddə 1056; 2011, № 2, maddə 71; 2016, № 1, maddə 9; 2018, № 1, maddə 9, № 10, maddə 1967; 2021, № 6 (I kitab), maddə 544, № 7, maddə 699; 2022, № 5, maddə 433) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Daxili xidmət nizamnaməsi"nin 2-ci maddəsində "saxlanmalıdır" sözü "saxlanmalı, Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin şəxsi heyətinin, hərbi silah, sursat və ya hərbi texnikasının hərəkəti, yaxud dislokasiyası haqqında məlumatları (dövlət orqanları (qurumları) tərəfindən ictimaiyyəyə açıqlanan məlumatlar istisna olmaqla) yayılmamalıdır" sözləri ilə əvəz edilmiş.

**Maddə 4.** "İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1998, № 6, maddə 364; 2005, № 6, maddə 466; 2006, № 12, maddə 1005; 2007, № 10, maddə 938; 2011, № 3, maddə 162; 2012, № 11, maddə 1051; 2017, № 3, maddə 345; 2019, № 12, maddə 1881; 2020, № 3, maddə 225, № 6, maddə 671; 2021, № 12, maddə 1345; 2022, № 7, maddə 693; 2023, № 4, maddə 448, № 5, maddə 626) aşağıdakı maddədə 13-2.3.3-1-ci maddə əlavə edilmiş:  
"13-2.3.3-1

## Azərbaycanda dini qurumlara maliyyə yardımını göstərilməsi haqqında

### Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, ölkədə mövcud dini konfessiya-ların fəaliyyətini dəstəkləmək, habelə multikultural dəyərlərin daha da inkişaf etdirilməsi və yüksək tolerantlıq mühitinin qorunması məqsədilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan dini qurumlara maliyyə yardımını göstərmək üçün Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinə 2,0 (iki) milyon manat, Rus Pravoslav Kilsəsinin Bakı və Azərbaycan Yeparxiyası dini qurumuna 350,0 (üç yüz əlli) min manat, Bakı şəhəri Dağ yəhudiləri dini icmasına 350,0 (üç yüz əlli) min manat, Avropa yəhudilərinin Bakı dini icmasına 350,0 (üç yüz əlli) min manat, Azərbaycan Respublikasında Katolik Kilsəsinin Apostol Prefekturası dini qurumuna 350,0 (üç yüz əlli) min manat və Azərbaycan Respublikasının Alban-Udi xristian dini icmasına 350,0 (üç yüz əlli) min manat, habelə digər qeyri-islam dini icmalarına maddi dəstək məqsədilə Azərbaycan Respublikası Dini Qurum-larla İş üzrə Dövlət Komitəsinin tabeliyində Mənəvi Dəyərlərin Təbliği Fonduna 350,0 (üç yüz əlli) min manat ayrılısın.

2. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu Sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etsin.

*İlham ƏLİYEV,  
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti*

Bakı şəhəri, 19 yanvar 2024-cü il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 8 may tarixli 626 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dövlət nəzarəti Qaydası"nda dəyişiklik edilməsi haqqında

### Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 8 may tarixli 626 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012, № 5, maddə 419 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş "Uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dövlət nəzarəti Qaydası"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 2.2.3-cü yarımbənddə "cinayət əməllərinə və ya fahişəliyə" sözləri "cinayətkar fəaliyyətə, fahişəliyə, pornoqrafiya təmaslarında iştirak etməyə" sözləri ilə əvəz edilinsin.

2. 2.7.12-ci yarımbənddə "insan alverinin" sözlərindən sonra ", həmçinin cinsi istismarın və ya cinsi zorakılığın" sözləri əlavə edilsin.

*İlham ƏLİYEV,  
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti*

Bakı şəhəri, 19 yanvar 2024-cü il

## Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 27

QƏRAR

Bakı şəhəri, 18 yanvar 2024-cü il

### "Olimpiya Oyunlarında iştirak etmək hüququ qazanmış idmançılara və onların məşqçilərinə xüsusi təqaüd verilməsi Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2003-cü il 24 mart tarixli 39 nömrəli Qərarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

"Olimpiya Oyunlarında iştirak etmək hüququ qazanmış idmançılara və onların məşqçilərinə xüsusi təqaüd verilməsi Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2003-cü il 24 mart tarixli 39 nömrəli Qərarında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2003, № 3, maddə 171 (Cild I) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. Adı və 1-ci hissə üzrə:

1.1. "Olimpiya" sözlərindən sonra "və Paralimpiya" sözləri əlavə edilsin;

1.2. "və" sözü vergül işarəsi ilə əvəz olunsun və "məşqçilərinə" sözlərindən sonra ", milli yığma komandanın baş məşqçisinə və məşqçilərinə" sözləri əlavə edilsin.

2. Həmin Qərarla təsdiq edilmiş "Olimpiya Oyunlarında iştirak etmək hüququ qazanmış idmançılara və onların məşqçilərinə xüsusi təqaüd verilməsi Qaydaları" üzrə:

2.1. adı üzrə:

2.1.1. "Olimpiya" sözlərindən sonra "və Paralimpiya" sözləri əlavə edilsin;

2.1.2. "və" sözü vergül işarəsi ilə əvəz olunsun və "məşqçilərinə" sözlərindən sonra ", milli yığma komandanın baş məşqçisinə və məşqçilərinə" sözləri əlavə edilsin;

2.2. 1-ci hissə üzrə:

2.2.1. hər iki halda "Olimpiya" sözlərindən sonra "və Paralimpiya" sözləri əlavə edilsin;

2.2.2. birinci halda "və" sözü vergül işarəsi ilə əvəz olunsun və "məşqçilərinə" sözlərindən sonra ", milli yığma komandanın baş məşqçisinə və məşqçilərinə" sözləri əlavə edilsin;

2.3. 2-ci hissə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"2. Təqaüd Olimpiya və Paralimpiya Oyunlarında iştirak etmək hüququ qazanmış idmançılara, onların məşqçilərinə, milli yığma komandanın baş məşqçisinə və məşqçilərinə yalnız nağdsız qaydada ödənilir.";

2.4. 3-cü hissədə "əsas heyətin hər bir üzvünə, baş məşqçiyə və komandanın

məşqçisinə" sözləri "idmançılara, milli yığma komandanın baş məşqçisinə və məşqçilərinə" sözləri ilə əvəz edilsin;

2.5. 4-cü hissə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"4. Olimpiya Oyunları üzrə: hər ay hər bir idmançının minimum əməkhaqqının 2 misli məbləğində, onun məşqçisinə, milli yığma komandanın baş məşqçisinə minimum əməkhaqqının 1,5 misli məbləğində təqaüd ödənilir.";

2.6. aşağıdakı məzmununda 4-1-ci hissə əlavə edilsin:

"4.1. Paralimpiya Oyunları üzrə: hər ay hər bir idmançının minimum əməkhaqqının 1 misli məbləğində, onun məşqçisinə, milli yığma komandanın baş məşqçisinə minimum əməkhaqqının 0,5 misli məbləğində təqaüd ödənilir.";

2.7. 5-ci hissənin ikinci cümləsinə "Olimpiya" sözlərindən sonra "və Paralimpiya" sözləri əlavə edilsin.

3. Bu Qərar 2024-cü il yanvarın 1-dən tətbiq edilir.

*Əli ƏSƏDOV,  
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri*

## Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 28

QƏRAR

Bakı şəhəri, 18 yanvar 2024-cü il

### Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 30 avqust tarixli 297 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Tikinti obyektlərinin qazpaylayıcı şəbəkəyə qoşulması və ya əlavə qaz həcmi alması Qaydası"nda dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Qaz təchizatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 30 may tarixli 893-VIQD nömrəli Qanununun icrasını təmin etmək məqsədilə Azor-

baycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 30 avqust tarixli 297 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2023, № 8 (II kitab), maddə 1280) ilə təsdiq edilmiş "Tikinti obyektlərinin qazpaylayıcı şəbəkəyə

qoşulması və ya əlavə qaz həcmi alması Qaydası"nın 1.4-cü bəndinə "sifarişçinin" sözlərindən sonra ("Qaz təchizatı haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 13-cü maddəsinin 10-1-ci hissəsi nəzərə alınmaqla)" sözləri əlavə edilsin.

*Əli ƏSƏDOV,  
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri*

## "Ələt azad iqtisadi zonasının yaradılması və fəaliyyətinin təşkili haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2020-ci il 22 may tarixli 1032 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə

### Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. "Ələt azad iqtisadi zonasının yaradılması və fəaliyyətinin təşkili haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2020-ci il 22 may tarixli 1032 nömrəli Fərmanında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2020, № 5, maddə 557 (Cild I) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 3-cü hissədə "1-3" rəqəmləri "1-4" rəqəmləri ilə, "inzibati ərazisində" sözləri "və Salyan rayonunun inzibati ərazilərində" sözləri ilə əvəz olunsun və həmin hissədə "əlavələrdəki" sözlərindən sonra "Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin tərtib etdiyi" sözləri əlavə edilsin;

1.2. 5.1-ci və 5.2-ci bəndlərdə "1-3" rəqəmləri "1-4" rəqəmləri ilə əvəz edilsin;

1.3. həmin Fərmana 1 nömrəli əlavə - Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin tərtib etdiyi "Bakı şəhəri, Qaradağ rayonu inzibati ərazisində yerləşən Azad İqtisadi Zonaya ayrıl-

ması nəzərdə tutulan (I hissə) 433,0 hektar torpaq sahəsinin yer-quruluşu planı" yeni redaksiyada verilsin;

1.4. həmin Fərmana aşağıdakı məzmununda 4 nömrəli əlavə - Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin tərtib etdiyi "Bakı şəhəri, Qaradağ rayonu və Salyan rayonu inzibati əraziləri daxilində yerləşən sənaye, nəqliyyat, rabitə, müdafiə və digər təyinatlı torpaqlar, ehtiyat fondu torpaqları və kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar kateqoriyasına aid, dövlət mülkiyyətdə olan ərazilərdə Ələt azad iqtisadi zonasına ayrılması nəzərdə tutulan (IV hissə) 4312,56 hektar torpaq sahəsinin yerquruluşu planı" əlavə edilsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Fərmandan irəli gələn məsələləri həll etsin.

*İlham ƏLİYEV,  
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti*

Bakı şəhəri, 19 yanvar 2024-cü il

"Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə məsələləri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun və həmin Qanunla təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 25 avqust tarixli 387 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında

### Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

"Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə məsələləri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun və həmin Qanunla təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 25 avqust tarixli 387 nömrəli Fərmanın (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000, № 8 (III kitab), maddə 610 (Cild I) 2-ci hissəsinin on beşinci - on səkkizinci abzasları müvafiq olaraq on doqquzuncu - iyirmi ikinci abzaslar hesab olunsun və aşağıdakı məzmununda on beşinci - on səkkizinci abzaslar əlavə edilsin:

"həmin Məcəllənin 487-5.2-ci maddəsinin ikinci cümləsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini aşağıdakı orqanlar həyata keçirirler:

qeyri-kommersiya hüquqi şəxslərinə və xarici qeyri-kommersiya hüquqi şəxslərinin filial və nümayəndəliklərinə münasi-

bətdə Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin müəyyən etdiyi bölgü üzrə Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi və onun rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələri, Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisində təsis edilən siyasi partiyalar və xarici ölkələrin qeyri-hökumət təşkilatlarının filial və nümayəndəlikləri istisna olmaqla, digər qeyri-kommersiya qurumlarına münasibətdə isə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi;

kommersiya hüquqi şəxslərinə, xarici kommersiya hüquqi şəxslərinin filial və nümayəndəliklərinə, publik hüquqi şəxslərə münasibətdə Dövlət Vergi Xidməti qismində Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi, habelə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dövlət Vergi Xidməti;

dini qurumlara münasibətdə Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Agentliyi";

*İlham ƏLİYEV,  
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti*

Bakı şəhəri, 19 yanvar 2024-cü il

## Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 29

QƏRAR

Bakı şəhəri, 18 yanvar 2024-cü il

### Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2013-cü il 15 yanvar tarixli 5 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dair elektron məlumat bankının təşkili və aparılması Qaydası"nda dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dövlət nəzarəti Qaydası"nın təsdiq edilməsi haqqında" 2012-ci il 8 may tarixli 626 nömrəli, "Uşaqların icbari dispanserizasiyası haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2013-cü il 5 mart tarixli 591-IVQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" 2013-cü il 10 aprel tarixli 861 nömrəli, "Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətlər Məcəlləsinin təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2015-ci il 29 dekabr tarixli 96-VQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə" 2016-cı il 15 fevral tarixli 795 nömrəli, "Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xə-

ritlərinin təsdiq edilməsi haqqında" 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli, "İnzibati xətlər haqqında işlərə baxmağa səlahiyyəti olan vəzifəli şəxslərin Siyahısı"nın təsdiq edilməsi barədə" 2017-ci il 23 fevral tarixli 1256 nömrəli və "Rayon (şəhər) məhkəmələrinin baxdığı inzibati xətlər haqqında işlər üzrə protokol tərtib etmək səlahiyyəti olan vəzifəli şəxslərin Siyahısı"nın təsdiq edilməsi barədə" 2017-ci il 3 may tarixli 1361 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 18 iyun tarixli 2228 nömrəli Fərmanın icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2013-cü il 15 yanvar tarixli 5

nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2013, № 1, maddə 66 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş "Uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dair elektron məlumat bankının təşkili və aparılması Qaydası"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 1.3-cü bənddə "İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi" sözləri "Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyi" sözləri ilə əvəz edilsin.

2. Həmin Qaydaya əlavə - "Elektron anketin forması"nın 19-21-ci, 30-cu, 31-ci və 35-ci hissələrində "İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi" sözləri "Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyi" sözləri ilə əvəz edilsin.

*Əli ƏSƏDOV,  
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri*

## Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 34

QƏRAR

Bakı şəhəri, 19 yanvar 2024-cü il

### "Azərbaycan Respublikasında dövlət büdcəsindən maliyyələşən idarə, müəssisə və təşkilatlarda nəqliyyat vasitələrindən istifadə qaydalarının təkmilləşdirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2011-ci il 18 iyul tarixli 120 nömrəli Qərarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2011-ci il 18 iyul tarixli 120 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011, № 7, maddə 747 (Cild I); Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 3 noyabr tarix-

li 398 nömrəli Qərarı) ilə təsdiq edilmiş 2 nömrəli əlavə - "Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti və məhkəmə orqanlarının aparatları (hərbi qurumlar, dövlət təhlükəsizliyi, xarici köşfiyyat xidmətləri, hüquq mühafizə və prokurorluq orqanları, rayon (şəhər) məhkəmələri istisna olmaqla), mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələri, onların yanında, tabeliyində olan orqanlar, mərkəzi icra haki-

miyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentliklərinin, dövlət xidmətlərinin aparatları və onların yerli bölmələri üçün xidməti minik avtomobillərinin say həddi (limiti)"nin cədvəlinin 25-ci hissəsinin "cəmi" və "aparat üzrə" sütunlarında "19" rəqəmləri "22" rəqəmləri ilə əvəz edilsin.

*Əli ƏSƏDOV,  
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri*

## Elçin ƏMİRƏYOV: "Fransanın Azərbaycanla mədəni körpüləri yandırması ən son addımdır"

Fransanın Azərbaycanla mədəni körpüləri yandırması ən son addımdır.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Fransanın "Le Monde" qəzetinə müsahibəsində XIX əsr Azərbaycan şairəsi Xurşidbanu Natəvanın 2017-ci ildə fransız Evianında qoyulmuş abidəsinə qarşı ötən il dekabrın 30-da törədilən vandalizm aktını pisləyən Azərbaycan Prezidentinin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi Elçin Əmirəyov bildirib.

Fransanın Azərbaycana münasibətdə təcüb və dərin təəssüf hissi doğuran fəhmsiz davranışını xatırladan Prezidentin nümayəndəsi qeyd edib ki, "xarici ölkələrlə münasibətlərimizin tarixində ilk dəfə hər hansı bir ölkə ikitərəfli münasibətlərimizə əsaslanmayan və erməni diasporunun tozuyiqi altında bu qədər çoxlu sayda qərəzli qətnamələr qəbul edilir".



Paris ilə Bakı arasında münasibətlərdə davam edən diplomatik böhrana həsr olunmuş yazıda bu il yanvarın 18-də Milli Məclisin Fransa Senatının bir gün əvvəl qəbul etdiyi növbəti anti-Azərbaycan qətnaməsinə reaksiyası qismində Azərbaycan hökumətinə Fransa ilə bütün iqtisadi əlaqələrin kəsmək barədə çağırışı da xatırladı.

## ADA Universiteti "Azərbaycan" qəzetinin (1918-1920-ci illər) tam külliyyatından VIII cildi nəşr edib

Yarandığı gündən Azərbaycan tarixi irsinin araşdırılmasına böyük töhfə verən ADA Universiteti növbəti uğurlu layihəni həyata keçirməkdədir. Layihənin təşəbbüskarı ADA Universitetinin rektoru səfir Hafiz Paşayevdir.

Bu layihə, ilk növbədə, Azərbaycan jurnalistikasına və xalqımıza çox dəyərli töhfə olmaqla yanaşı, həm də tariximizin öyrənilməsində yeni səhifə açır.



çivani məhəllə [yerli] müsəlmanların haqlı arzusuna rəğmən, Ermənistan və Qarabağ da daşnakların iddialarına xilaf olaraq Azərbaycana mütləqlik etdirmək (bağlamaq) əsası ilə iş görmək fikrindəndirlər. Bu fikri yeritmək üçün general Devini Ararata köməyə və miralay (polkovnik) Şattıvortu da Azərbaycana mədəmə məmür etdilər..."

Kitabı vərəqlədikcə oxucuda 1919-cu ilin siyasi hadisələri, ölkəmizə təhsil və mədəni həyatı haqqında geniş təsvir verir. Qəzetin bu cildə toplanan nömrələrində o dövrdə Azərbaycanın, regionun və beynəlxalq aləmin gündəm mövzularına dair müxtəlif səhifəli informasiyalar da yer alıb.

ADA Universitetinin rektoru Hafiz Paşayev kitabı "Ön söz"de yazır: "Azərbaycan" qəzetindəki materiallar Azərbaycan Cümhuriyyətinin bilavasitə tarixini əks etdirir. Qəzetin səhifələrində Azərbaycan Hökumətinin qərarları, Parlament üzvlərinin çıxışları, paytaxtda və bölgələrdə baş verən hadisələrin təfərrüatları, müxtəlif təhlillər, xatirələr öz əksini tapıb. Günümdə xüsusi əhəmiyyət kəsb edən Qarabağ, Zəngəzur bölgələrinə dair materiallar oxucularda böyük maraq doğuracaqdır. Eləcə də Azərbaycan Cümhuriyyətinin xarici dövlətlərlə münasibətləri, dövrün ab-havası müfəssəl şəkildə qəzetin səhifələrində əks olunub. Ümumiyyətlə, bu qəzetin transliterasiyası Azərbaycan Cümhuriyyəti tarixşünaslığında yeni bir səhifə açacaq və gələcək tədqiqatlar üçün mühüm stim olacaqdır.

İlk dövr nömresi Gəncədə, sonrakı nömrələri Bakıda nəşr edilən "Azərbaycan" qəzetinin 15 sentyabr 1918 - 28 aprel 1920-ci il tarixləri arasında 443 nömrəsi çapdan çıxmışdır. Qəzetin redaktorları müxtəlif vaxtlarda Ceyhun bəy Hacıbəyli, Şəfi bəy Rüstəmbəyli, Üzeyir bəy Hacıbəyli və Xəlil İbrahim kimi dövrün qabaqcıl ziyalıları olmuşdur. Qəzet əksəriyyətlə 4 səhifə həcmində çıxa da, bəzi nömrələrdə səhifələrin sayı fərqlilik göstərir. Hər səhifədəki sütunların sayı və səhifələrin ölçüsü, qəzetin çap olunduğu 19 ay yarımlıq müddət ərzində bir neçə dəfə dəyişmişdir".

Qəzetin mətnlərini filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Mehdi Gəncəli, filoloq, tərcüməçi Azad Ağaoğlu transliterasiya edib. Nəşrin elmi redaktoru isə akademik Teymur Kərimlidir.

Qeyd edək ki, "Azərbaycan" qəzetinin 1918-1920-ci illərdə nəşr olunmuş 443 nömrəsinin transliterasiyası ilə 20 cildə çapı nəzərdə tutulub.

## Xarici İşlər Nazirliyi 20 Yanvar faciəsi ilə bağlı bəyanat yayıb

Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyi 20 Yanvar - Ümumxalq Hüzn Günü ilə bağlı bəyanat yayıb. AZƏRTAC bəyanatı təqdim edir:

"Bu gün, keçmiş sovet hakimiyyəti tərəfindən beynəlxalq hüquq normalarına zidd olaraq Azərbaycan xalqına qarşı törədilmiş hərbi təcavüz və mülki əhalini hədəf alan misilsiz qətləmədən 34 il ötür.

Keçmiş SSRİ-nin ötən əsrin 80-ci illərinin sonunda Ermənistanın ölkəmizə qarşı qanunsuz ərazi iddialarına, yüz minlərlə azərbaycanlının indiki Ermənistan ərazisindəki dədə-baba torpaqlarından deportasiyasına, Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində aparılan separatçılıq fəaliyyətinə dəstək vermək məqsədilə etnik zəmində törədilən itxışlara göz yumması Azərbaycanın sovet hakimiyyətinə qarşı milli azadlıq hərəkatının geniş vüsət almasına təkan verdi.

Azərbaycanda milli-azadlıq hərəkatını güc yolu ilə yatırmaq məqsədilə, məhz 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə sovet ordusu bölmələri və xüsusi təyinatlılar, habelə daxili qoşunların kontingenti tərəfindən Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzə başladılar. Bakı və Sumqayıt şəhərlərində, Lenkəran və Neftçalada dinc əhaliyə, o cümlədən uşaqlara, qadınlara və qocalara qarşı qətləmə törədildi. İşğalçı qüvvələrin hərbi təcavüzü nəticəsində 150 mülki şəxs qətlə yetirildi, 744 nəfər ağır yaralandı, 4 nəfər itkin düşdü.



Qətləmədən dərhal sonra 21 yanvar 1990-cı il tarixində Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycanın Moskvadakı daimi nümayəndəliyində xalqımıza qarşı törədilmiş bu qanlı cinayəti ifşa edərək, sovet hökuməti tərəfindən yaradılmış informasiya blokadasını qırmağa, dünya ictimaiyyətinə baş verən hadisələr barədə həqiqətləri çatdırmağa müvəffəq oldu.

Ümumiyyətlə, 20 Yanvar faciəsi Azərbaycanın milli kimliyinin formalaşmasına həlledici təsir göstərdi. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin bərpa edilməsində dönmüş nöqtəsi oldu. 34 il əvvəl sovet rejiminin hərbi, siyasi və mədəni təcavüzünə məruz qalmış Azərbaycan xalqı öz tarixi mübarizə ənənələrinə sadıq olduğunu göstərdi. Haqq-ədalətin müdafiəsi yolunda canlarından keçmiş vətən övladları o qanlı gündə xalqımızın qəhrəmanlıq salnamasına parlaq səhifə

yazdılar. Tariximizə faciə ilə yanaşı, milli qürur günü kimi həkk olan 1990-cı ilin 20 yanvarında Azərbaycan xalqı azad, suveren və müstəqil yaşamağa layiq olduğunu bütün dünyaya çatdırdı.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölkəmizdə yenidən hakimiyyətə gəlməsindən sonra, Milli Məclisin 1994-cü ilin fevralında keçirilən xüsusi sessiyasında yanvarın 20-də günahsız insanların qəddarcasına qətlə yetirilməsi hərbi təcavüz və cinayət kimi qiymətləndirildi və 1994-cü ilin martında "1990-cı il yanvarın 20-də Bakıda törədilmiş faciəli hadisələr haqqında" qərar qəbul olundu.

Xalqımıza qarşı törədilən dəhşətli cinayətlərə, ərazi bütövlüyümüz və suverenliyimizə qarşı qəsdlərə, torpaqlarımızın Ermənistan tərəfindən 30 ilə yaxın hərbi işğala məruz qalmasına baxmayaraq, 44 günlük Vətən müharibəsi ərazi bütövlüyümüzün, ötən ilin 19-20 sentyabr tarixlərində aparılan lokal antiterror tədbirləri suverenliyimizin tam bərpa olunduğu və Milli-azadlıq hərəkatının zirvəsinə çevrilməklə əks-nəticə verən 20 Yanvar faciəsinin 34-cü ildönümü bu il ilk dəfə oğul və qızlarımızın uğrunda canlarından keçdiyi suverenliyimizin tam bərpa olunduğu dövrə təsadüf edir. Müstəqilliyimiz, ərazi bütövlüyümüz və suverenliyimiz uğrunda canlarından keçən şəhidlərimizin daim qəlbimizdə yaşayan xatirəsinə dərin hörmət və minnətdarlıqla yad edirik".

## Azərbaycanla Nüvə Sınaqlarının Hərtərəfli Qadağan edilməsi Müqaviləsi Təşkilatı arasında əməkdaşlığın perspektivləri müzakirə olunub

Yanvarın 19-da Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Qoşulmama Hərəkatının (QH) Dövlət və Hökumət Başçılarının Zirvə görüşü çərçivəsində Nüvə Sınaqlarının Hərtərəfli Qadağan edilməsi Müqaviləsi Təşkilatının icraçı katibi Robert Floyd ilə görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, görüşdə Azərbaycanla sözügedən təşkilat arasında əməkdaşlığın perspektivləri və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində mümkün əməkdaşlıq məsələləri müzakirə edilib.

Görüş zamanı ölkəmizin Qoşulmama Hərəkatına uğurlu sədrliyi təqdir



edilib, təbriklər çatdırılıb və BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) prezidentliyi və evsahibliyi barədə qərar alışı təqdir

Nazir Ceyhun Bayramov ölkəmizin bəşəriyyətə böyük töhfə verən nüvə silahlarının yayılmamasına nəzarət sahəsi üzrə təşkilat ilə əməkdaşlığa əhəmiyyət verdiyini, habelə təşkilatın nü-

vəsiz dünya baxışını dəstəklədiyini qeyd edib.

QH-yə üzv dövlətlərin öz növbəsində nüvə sınaqlarının məhdudlaşdırılması sahəsi üzrə regional və beynəlxalq səylərə verdiyi töhfənin vacibliyi diqqətə çatdırılıb.

Nazir Ceyhun Bayramov Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına sədrliyi dövründə hərəkat daxilində bir çox üzv dövlətlərin uzun müddət bir sıra dövlətlərin, xüsusilə də Fransanın kolonial siyasəti çərçivəsində nüvə sınaqlarının qurbanı olduqları, Fransanın nüvə sınaqlarının fəsadlarını aradan qaldırmasında boyun qaçırıldığını vurğuladığını diqqətə çatdırıb.

Görüşdə, həmçinin qarşılıqlı maraqlı doğuran digər məsələlər müzakirə olunub.

## Ceyhun BAYRAMOV: "Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının mövcud çağırışlarla mübarizədə səmərəliliyinin artırılması üçün substantiv və institusional tədbirlər görüb"

Yanvarın 19-da Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Qandanda Qoşulmama Hərəkatının dövlət və hökumət başçılarının 19-cu Zirvə görüşündə iştirak edib.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, Zirvə görüşündə hərəkatın sədri qismində açılış nitqi ilə çıxış edən nazir Azərbaycanın dövlət və hökumət başçılarının 19-cu Zirvə görüşündə iştirak etdiyini, beynəlxalq münasibətlər sistemi üçün olduqca mürəkkəb bir dövrdə təhvil aldığı vurğulayıb. Nazir ölkəmizin və təsisatın uğurla sədrlik etdiyini, hərəkatın mövcud çağırışlarla mübarizədə səmərəliliyinin artırılması üçün substantiv və institusional tədbirlər gördüyünü diqqətə çatdırıb.

Sonra hərəkatın 19-cu Zirvə görüşünün gündəliyi qəbul edilib.

Gündəliyə əsasən, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Qoşulmama Hərəkatının Sədri qismində uğurlu fəaliyyətini və təşəbbüslərini əks etdirən videoları nümayiş etdirilib.

Sonra nazir Ceyhun Bayramovun Azərbaycanın hərəkatına sədrliyinin yekunlarına dair çıxışı dinlənilib.



2019-cu ildə hərəkatla sədrliyi təhvil alan Azərbaycanın sədrliyinin 2022-ci ildə öz ölkələrinin yekdillik qərarı ilə daha bir il müddətinə uzadılmasının ölkəmizə göstərilən inam və etimadın təcəssümü olduğunu qeyd edən nazir Azərbaycanın sədrlik dövründə öz fəaliyyətini tarixi Bandunun prinsipləri əsasında qurduğunu bildirib. Bu istiqamətdə Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatının fəaliyyətində iştirak etdiyini, beynəlxalq münasibətlər sisteminin, çevikliyinin təmini istiqamətində əməli tədbirlər gördüyü, bu işlər nəticəsində yüzlərlə bəyanat, kommünike və bəyannamələrin razılaşdırıldığı, hərəkat üzvləri tərəfindən müxtəlif beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən BMT Baş Assambleyası və İnsan Hüquqları Şurasında irəli sürülmüş qətnamələrin qəbul edildiyi diqqətə çatdırılıb.

Azərbaycanın hərəkatla sədrliyinin COVID-19 pandemiyası dövrünə təsadüf etməsinə baxmayaraq, bir sıra təşəbbüslərini, xüsusilə Qoşulmama Hərəkatının Sədri qismində Prezident İlham Əliyev tərəfindən irəli sürülmüş BMT Baş Assambleyasının COVID-19 pandemiyasına qarşı mübarizə üzrə xüsusi sessiyasının çağırılması, peyvəndlərlə əlaqənin təmin edilməsində iştirak etdiyini hərəkat çərçivəsində yeni əməkdaşlıq imkanları yaratdığı qeyd olunub. Sədrlik dövründə hərəkatın Parlament Şöbəsi və Gənclər Təşkilatının yaradılması, Qadınlar Platformasının əsasının qoyulması ilə bağlı atılan addımların Qoşulmama Hərəkatının institusional inkişafı baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini bildirilib.

Bununla yanaşı, hərəkatın üzvlərinin sayının artırılması, onun digər beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığının genişləndirilməsi, hərəkat üzv dövlətlərin beynəlxalq təşkilatların seçili orqanlarında namizədliklərinin dəstəklənməsi, üzvlərin inkişafına istiqamətlənən təşəbbüslərin həyata keçirilməsində də Azərbaycanın sədrliyi dövründə qazanılan uğurlar sırasında olduğu vurğulanıb. Ölkəmizin bundan sonra da hərəkatın inkişafı istiqamətində səylərini əsirgəməyəcəyi, xüsusilə Qoşulmama Hərəkatının sədrlik üçlüyü çərçivəsində hərəkatın fəaliyyətinə töhfə verməkdə davam edəcəyi diqqətə çatdırılıb.

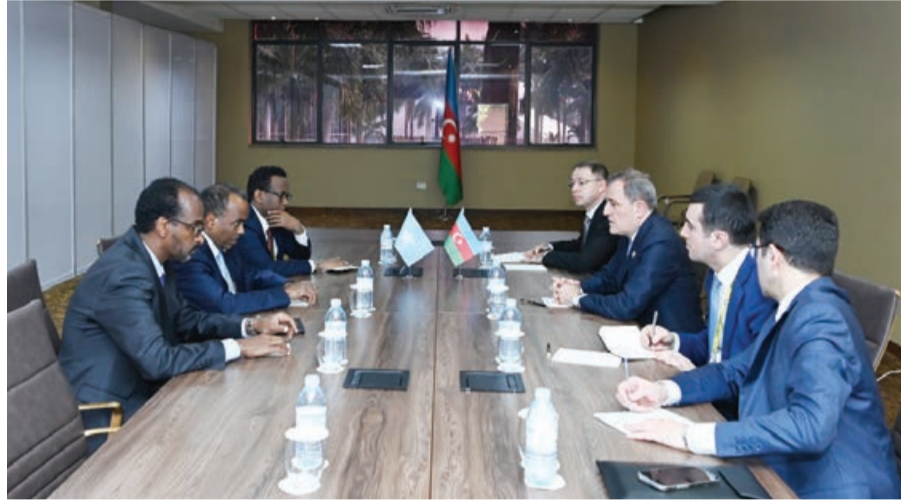
Tədbirdə iştirak edən digər üzv dövlətlərin nümayəndələri Azərbaycanın hərəkatla

dördillik uğurlu sədrliyini təqdir edərək, xüsusilə təsisatın institutlaşdırılması istiqamətində ölkəmizin atdığı addımları və pandemiya dövründə COVID-19 ilə mübarizə sahəsində gördüyü işləri yüksək qiymətləndirib.

Zirvə görüşündə qəbul edilən Yekun Sənəddə ölkəmizin maraqlarını əks etdirən müddəalar əks olunub, Azərbaycanın İqlim Dəyişiklikləri üzrə Çərçivə Konvensiyasının növbəti Tərəflər Görüşünə (COP29) evsahibliyi etməsi Qoşulmama Hərəkatına üzv ölkələr tərəfindən yekdilliklə alqışlanıb.

Daha sonra Qoşulmama Hərəkatının sədrliyi Azərbaycan tərəfindən Uqandaya təqdim edilib, Zirvə görüşü Uqanda Respublikasının Prezidenti Yoveri Museveninin sədrliyi ilə davam edib.

# Ceyhun Bayramov Qoşulmama Hərəkatının (QH) Dövlət və Hökumət Başçıların Uqandanın Kampala şəhərində təşkil edilən Zirvə görüşü çərçivəsində bir sıra görüşlər keçirib



Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Qoşulmama Hərəkatının (QH) Dövlət və Hökumət Başçıların Uqandanın Kampala şəhərində keçirilən Zirvə görüşü çərçivəsində Hindistan Respublikasının xarici işlər naziri Subrahmanyam Caisankar ilə görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, görüşdə Azərbaycan və Hindistan arasında mövcud əməkdaşlıq gündəliyində duran məsələlər, habelə regional vəziyyət müzakirə olunub.

Tərəflər iki ölkə arasında müxtəlif sahələrdə, o cümlədən iqtisadi, ticarət, turizm, mədəniyyət, təhsil, neqliyyat və s. istiqamətlərdə üzrə ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlığın perspektivlərinin mövcud olduğunu, bu istiqamətlərdə mövcud potensialdan istifadə imkanlarının müzakirəsi üçün siyasi məsləhətləşmələrin və ikitərəfli iqtisadi komissiya mexanizminin əhəmiyyətini qeyd ediblər.

Son bir neçə il ərzində artan siyasi təmasların münasibətlərə müsbət töhfə baxımından vacibliyi vurğulanıb. Nazir Ceyhun Bayramov, həmçinin həmçinin postmünaqişə dövründə regionda cari vəziyyəti, mövcud çağırışları və imkanları barədə məlumatlandırılıb. Beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən sülh quruculuğu tədbirlərinin dəstəklənməsini, Ermənistanın qeyri-konstruktiv mövqeyinin davam etdirilməsindən çəkinməsinin hər zamanından daha əhəmiyyətli olduğu vurğulanıb.

Nazirlər iki ölkə arasında münasibətlərdə çətinlik yaradan məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıb, qarşılıqlı şəkildə mövqeləri diqqətə çatdırıb, bu məsələlərin həlli istiqamətində dialoqun davam etdirilməsini əhəmiyyətini vurğulayıblar.

Yanvarın 19-da Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Tanzaniya Birləşmiş Respublikasının xarici işlər və Şərqi Afrika əməkdaşlığı naziri Yanvar Makamba ilə görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, görüşdə Azərbaycan ilə Tanzaniya arasında turizm, təhsil, humanitar, iqtisadi, energetika və digər sahələrdə əməkdaşlığın perspektivləri, habelə çoxtərəfli platformalarda işbirliyi məsələləri müzakirə edilmişdir.

Ölkələrimiz arasında çoxtərəfli platformalarda həyata keçirilən əməkdaşlıq gündəliyindən bəhs edən Ceyhun Bayramov Azərbaycan və Tanzaniya tərəfindən Qoşulmama Hərəkatı və BMT kimi çoxtərəfli platformalarda irəli sürülən namizədlərə və layihələrə göstərilən qarşılıqlı dəstəyin səviyyəsindən məmnunluğunu ifadə edib. Bu məzmununda iki ölkə arasında həyata keçirilən işçi təmasların rolu xüsusi vurğulanıb.

Söhbət zamanı iki ölkə arasında siyasi məsləhətləşmələrin intensivləşməsinin, ikitərəfli qanunvericilik bazasının genişləndirilməsinin vacibliyi vurğulanıb, Azərbaycan ilə Tanzaniya arasında əməkdaşlıq gündəliyində duran digər məsələlər müzakirə edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Qoşulmama Hərəkatının dövlət və hökumət başçıların 19-cu Zirvə görüşündə iştirak məqsədilə Uqanda Respublikasının səfəri çərçivəsində bu ölkənin Prezidenti Yoveri Kaquta Museveni ilə görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, görüşdə Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına sədrliyin Uqandaya təhvil verilməsi ilə bağlı təbrikləri bu ölkənin dövlət başçısına çatdırılıb. Eyni zamanda Azərbaycanın sədrlik təcrübəsini Uqanda ilə bölüşməyə hazır olduğunu bildirilib.

Görüşdə iki dövlət arasında siyasi münasibətlərin müxtəlif istiqamətləri üzrə əsas gündəm mövzuları ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb və əlaqələrin hazırkı səviyyəsindən məmnunluq ifadə olunub. Həm ikitərəfli əsasda, həm də BMT, Qoşulmama Hərəkatı və digər çoxtərəfli əməkdaşlıq platformaları çərçivəsində əhəmiyyətli məsələlər üzrə əlaqələndirmə və qarşılıqlı dəstək təcrübəsinin davam etdirilməsinin önemi vurğulanıb.

Azərbaycan-Uqanda ikitərəfli əlaqələrinin inkişafı, iqtisadi, sosial və humanitar sahələrdə təmasların və işgüzar münasibətlərin intensivləşdirilməsinə dair həmfikirlik ifadə olunub.

Söhbət zamanı Ermənistanın ölkəmizə qarşı təcavüzü, qaçqın və məcburi köçkün probleminə toxunularaq, keçmiş münaqişənin tarixçəsi barədə qarşı tərəfə ətraflı məlumat verilib.

Ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin tam bərpası ilə nəticələnmiş 44 günlük Vətən müharibəsinin və sonrakı qısamüddətli antiterror tədbirlərini şərtləndirən amillərdən bəhs olunub. Postmünaqişə dövründə bölgədə mövcud vəziyyət barədə danışılıb.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında da fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov yanvarın 19-da Qoşulmama Hərəkatının dövlət və hökumət başçıların 19-cu Zirvə görüşü çərçivəsində Əlcəzair Xalq Demokratik Respublikasının xarici işlər və xaricdəki milli icma naziri Əhməd Attaf ilə görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, görüşdə iki ölkə arasında mövcud ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlıq gündəliyində duran məsələlər, habelə regional vəziyyət müzakirə olunub.

Söhbət əsnasında, həmçinin son dövrlərdə Azərbaycan ilə Əlcəzair arasında qarşılıqlı təmasların artmasının müşahidə olunduğu məmnunluqla qeyd edilmişdir. Ölkələrimiz arasında iqtisadiyyat, ticarət, enerji təhlükəsizliyi, təhsil, mədəniyyət və digər sahələrdə əməkdaşlığın geniş perspektivlərinin mövcud olduğu, mövcud imkanların müzakirəsi baxımından siyasi məsləhətləşmələr platformasının əhəmiyyəti qeyd edilmişdir.

Nazir Əhməd Attaf Azərbaycanın dörd il müddətində Qoşulmama Hərəkatına uğurla sədrlik etdiyini, hərəkatın dirçəldilməsində vacib rol oynadığını diqqətə çatdıraraq, göstərilən say-lərə görə Azərbaycan tərəfinə təşəkkür edib. Əlcəzair ilə Azərbaycan arasında xüsusi regional və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq gündəliyinin mövcud olduğu, bu istiqamətdə işbirliyinin daha da genişləndirilməsi üçün qarşılıqlı təmasların artırılmasının vacibliyi vurğulanıb.

Söhbət zamanı həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Qoşulmama Hərəkatının (QH) Dövlət və Hökumət Başçıların 19-cu Zirvə görüşü çərçivəsində Somali Federativ Respublikasının xarici işlər və beynəlxalq əməkdaşlıq naziri vəzifələrini icra edən dövlət naziri Əli Məhəmməd Ömər ilə görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, görüş zamanı Azərbaycan və Somali arasında əməkdaşlıq perspektivləri müzakirə olunub.

Nazir Ceyhun Bayramov, iki ölkənin coğrafi baxımdan bir-birindən uzaq məsafədə yerləşməsinə baxmayaraq, regional və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində qarşılıqlı təmaslar və əməkdaşlığın münasibətlərinin inkişafına töhfə verdiyini diqqətə çatdırıb. Somali tərəfindən ölkəmizin ərazi bütövlüyü və suverenliyinə göstərilən davamlı dəstəyə görə təşəkkür ifadə olunub.

Təhsil sahəsində ölkəmiz tərəfindən İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı və QH-yə üzv dövlətlərdən olan tələbələr üçün təhsil təqaüdlərinin ayrıldığı, həmçinin sözügedən proqramlarda Somalidən tələbələrin aktiv iştirakı qeyd edilmişdir.

Xarici işlər və beynəlxalq əməkdaşlıq naziri vəzifələrini icra edən dövlət naziri Əli Məhəmməd Ömər Azərbaycanın QH-yə sədrliyi dövründə göstərdiyi səylərə, xüsusilə COVID-19 pandemiyası, habelə postpandemiya dövründə hərəkat üzvləri arasında əlaqələndirmənin gücləndirilməsi istiqamətində təşəbbüslərin irəli sürülməsi ilə bağlı təşəkkür edib.

Görüşdə, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran regional məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Qoşulmama Hərəkatının (QH) Dövlət və Hökumət Başçıların 19-cu Zirvə görüşündə iştirak etmək məqsədilə Uqandaya işgüzar səfəri çərçivəsində Fələstin Dövlətinin xarici işlər və xaricdə yaşayan fələstinlilər üzrə naziri Riyad Əl-Maliki ilə görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, görüşdə Azərbaycan və Fələstin arasında mövcud ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlığın gündəliyində duran mövzular, habelə Qəzzadakı vəziyyət müzakirə olunub.

İki ölkə arasında siyasi, iqtisadi, mədəni, humanitar və s. istiqamətlərdə üzrə ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlıq gündəliyinin mövcudluğu, regional və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində göstərilən qarşılıqlı dəstək məmnunluğu qeyd olunub.

Azərbaycanın Fələstin məsələsinin beynəlxalq hüquq normaları, o cümlədən BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrinə əsasən "iki dövlət həllinin" tərəfdarı olduğunu hər zaman dəstəklədiyini, bu istiqamətdə milli səviyyədə, o cümlədən QH-yə sədrlik dövründə münaqişənin nəticələrinin aradan qaldırılması sahəsində əməli addımlar atdığı diqqətə çatdırılıb.

Azərbaycan Respublikasının Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Fələstinli Qaçqınlara Yardım və İşlərin Təşkili üzrə Yaxın Şərq Agentliyi (UNRWA) vasitəsilə Fələstinə göndərdiyi 2 milyon ABŞ dolları məbləğində yardımını məmnunluqla qeyd edilmişdir.

Görüş zamanı, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Qoşulmama Hərəkatının (QH) Dövlət və Hökumət başçıların 19-cu Zirvə Toplantısında iştirakı çərçivəsində Venesuela Bolivar Respublikasının xarici işlər üzrə xalq hakimiyyəti naziri İvan Xil Pinto ilə görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, görüş zamanı Azərbaycan və Venesuela arasında humanitar, mədəniyyət və digər sahələrdə əməkdaşlıq gündəliyi, habelə ikitərəfli və çoxtərəfli müstəvilərdə təmaslar müzakirə edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası və Venesuela Bolivar Respublikası arasında aktiv ikitərəfli əməkdaşlıq gündəliyindən söz açan nazirlər, iki ölkə arasında bütün sahələrdə, o cümlədən təhsil, turizm və s. əməkdaşlıq imkanlarının genişləndirilməsi perspektivlərinin mövcudluğunu vurğulayıblar.

Görüş zamanı, həmçinin Azərbaycan və Venesuela arasında münasibətlər üçün ölkələrin xarici siyasət qurumları arasında keçirilən siyasi məsləhətləşmələrin vacibliyi qeyd edilmişdir. Növbəti siyasi məsləhətləşmələr haqqında fikir mübadiləsi aparılıb.

Görüşdə digər qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər də müzakirə edilmişdir.

## Prezident seçkilərinin Azərbaycanın bütün ərazilərində suverenliyinin bərpasından sonra keçirilməsi vacib tarixi-siyasi hadisədir

Azərbaycan Respublikasının xarici işlər nazirinin müavini Elnur Məmmədov fevralın 7-də keçiriləcək növbədənə-nə Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərini müşahidə etmək üçün ölkəmizdə səfərdə olan Müstəqil Dövlətlər Birliyinin (MDB) Baş katibinin birinci müavini Leonid Anfimovun başılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, E.Məmmədov seçkilərin Azərbaycanın bütün ərazilərində suverenliyi bərpa etdikdən sonra keçirilməsinin vacib tarixi-siyasi hadisə olduğunu vurğulayıb. Nazir müavini seçkilərin azad, ədalətli

və şəffaf keçirilməsi üçün görülən tədbirlər, o cümlədən bu prosesdə beynəlxalq müşahidəçilərin iştirakı, xaricdə yaşayan və ya müvəqqəti olaraq xarici ölkədə olan Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarının seçki hüququnun təmin edilməsi ilə bağlı atılan addımlar barədə

ətraflı məlumat verib. MDB Baş katibinin birinci müavini Leonid Anfimov prezident seçkilərinin Azərbaycan xalqı üçün mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini bildirib, seçkilərlə əlaqədar MDB müşahidə missiyasının fəaliyyəti haqqında məlumat verib və hazırkı prosesin təşkilatın Azərbaycanca müşahidə etdiyi 11-ci seçki olduğunu diqqətə çatdırıb.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında da fikir mübadiləsi aparılıb.

## TÜRKPA: "Azərbaycanın müstəqilliyi və suverenliyi uğrunda canlarından keçmiş oğul və qızlarının xatirəsini ehtiramla yad edirik"

SSRİ rəhbərliyinin göstərişi ilə Bakıda və ətraf rayonlarda dinc əhalinin kütləvi şəkildə qətlə yetirildiyi yanvarın 19-dan 20-nə keçən ən qanlı gecədən 34 il ötür. Sovet qoşunlarının törətdiyi Yanvar faciəsi nəticəsində 150 dinc sakin həlak olub, daha 744 nəfər, o cümlədən qadınlar, uşaqlar və qocalar, tibb işçiləri və polisler yaralanıb. 1990-cı ilin faciəli hadisələrinin qurbanlarına "20 Yanvar şəhidi" deyilir. Ümumilikdə, Azərbaycanda 150 "20 Yanvar şəhidi" var.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözlər Türk Dövlətləri Parlament Assambleyasının (TÜRKPA) 20 Yanvar - Ümumxalq Hüzn Günü ilə bağlı bəyanatında yer alıb.

Bəyanatda deyilir: "Qardaş xalqın milli birliyinin və vətənpərvərliyinin rəmzinə çevrilən bu gündə TÜRKPA Azərbaycanın müs-



Şahidlərimizi qürur və ehtiramla anırıq

teqilliyi və suverenliyi uğrunda canlarından keçmiş oğul və qızlarının xatirəsini ehtiramla yad edir. Allah şəhidlərin ruhunu şad etsin!"

## Dünya Miyatoviçin hazırladığı hesabatda dair Avropa İttifaqının ifadə etdiyi ədalətsiz mövqeyi qınayırıq

Avropa Şurasının İnsan hüquqları üzrə komissarı Dünya Miyatoviçin Azərbaycana və Ermənistanla bağlı hazırladığı hesabatda dair Avropa İttifaqının ifadə etdiyi ədalətsiz mövqeyi qınayırıq.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Qərbi Azərbaycan İcmasının yaydığı bəyanatda deyilir. "Qarabağ ermənilərinin

qayıdış hüququ"nu qabardan, lakin yenə də biz Qərbi Azərbaycanlıların öz dödə-baba yurdlarına qayıtmasına toxunmayan Avropa İttifaqı məsələlərə etnik və dini təəssübkeşlik prizmasında yanaşmaq siyasətinə son qoymalıdır", - deyə bəyanatda bildirilib.

## Ermənistan tərxiatçı bəyanatlar və uğursuz bəhanələrlə sülh prosesindən yayınmamalıdır

Qərbi Azərbaycan İcması Ermənistan parlamentinin spikerinin Fransa senatının irəqi, anti-Azərbaycan qətnaməsini alqışlamasını, xarici işlər nazirinin Azərbaycanı ittiham edən son açıqlamasını pisləyir. AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Qərbi

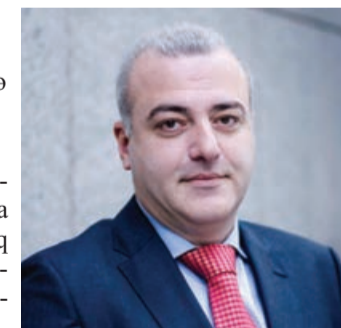
Azərbaycan İcması bəyanat yayıb. "Başda Fransa və Avropa İttifaqı olmaqla, regiondan kənar qüvvələrlə birgə hərəkat edən Ermənistan tərxiatçı bəyanatlar və uğursuz bəhanələrlə sülh prosesindən yayınmamalıdır", - deyə bəyanatda bildirilib.

## Gürcü ekspert: "Prezident seçkilərinin Azərbaycanın bütün ərazisini əhatə etməsi ölkə üçün mühüm nailiyyətdir"

"Prezident seçkiləri ilk dəfə olaraq Azərbaycanın bütün ərazisini əhatə edəcəyinə görə əhəmiyyətlidir və bu, ölkə üçün mühüm nailiyyətdir".

AZƏRTAC "Secki-2024" Müstəqil Media Mərkəzinə istinadla xəbər verir ki, bunu beynəlxalq münasibətlər üzrə gürcü mütəxəssisi, siyasi ekspert İrakli Qoqava deyib.

İ.Qoqava əminliyi ifadə edib ki, seçki prosesində sabit şəkildə və demokratik standartlara uyğun keçiriləcək.



Gürcü ekspert, bu prosesin yüksək səviyyədə baş tutması üçün Azərbaycan Mərkəzi Seçki Komissiyasının təcrübəsini və hazırkı fəaliyyətini də yüksək qiymətləndirib. O, qardaş Azərbaycan xalqına uğurlu seçkilər, Cənubi Qafqaz regionuna davamlı sülh arzulayıb.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda prezident seçkiləri cari il fevralın 7-də keçiriləcək. Prezident seçkilərdə 7 namizəd mübarizə aparır.

## 20 Yanvar hadisələrinin ildönümü ilə əlaqədar Britaniya parlamentində qanunvericilik təşəbbüsü irəli sürülüb

20 Yanvar faciəsinin ildönümü ilə əlaqədar Britaniya Parlamentinin Nümayəndələr Palatasında ilk qanunvericilik təşəbbüsü irəli sürülüb.

Azərbaycanın Böyük Britaniyadakı səfirliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, qanunvericilik təşəbbüsündə 1990-cı il yanvarın 20-də sovet qoşunlarının Bakıya yeridilməsi nəticəsində 150-yə yaxın mülki şəxsin həlak olduğu qeyd edilmişdir.



Parlamentdə Azərbaycanla dostluq qrupunun sədri Bob Blökman tərəfindən irəli sürülmüş bu təşəbbüs

de 20 Yanvar hadisələrini yad etməklə bağlı bütün parlamentarilərə çağırış ünvanlanmışdır.

## Baş prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində geniş əməliyyat müşavirəsi olub



Yanvarın 19-da Baş prokuror Kamran Əliyevin sədrliyi ilə Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində 2023-cü il ərzində korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində görülmüş işlərin vəziyyəti və qarşıda duran vəzifələrin müzakirəsinə həsr olunmuş geniş əməliyyat müşavirəsi keçirilib.

Müşavirə iştirakçıları tərəfindən əvvəlcə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmini uğrunda aparılmış mübarizədə şəhid olmuş əsgər və zabitlərimizin ruhu bir dəqiqəlik sükutla anılıb.

Baş prokurorluğun Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, müşavirədə çıxış edən baş prokuror Kamran Əliyev 2023-cü ilin müstəqil və suveren Azərbaycan dövlətinin qurucusu Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyinə təsadüf etməsi və Prezidentin müvafiq sərəncamı ilə ötən ilin "Heydər Əliyev İli" elan edilməsi, bununla əlaqədar dahi liderin hüquq sisteminin təkmilləşdirilməsi, demokratik vətəndaş cəmiyyəti və hüquqi dövlətin təsis edilməsi, habelə inkişafı istiqamətində görüldüyü işlər, prokurorluq orqanlarının inkişafına verdiyi töhfələrdən danışdı.

Qeyd edib ki, ötən il, eyni zamanda Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin ölkəyə rəhbərlik etməsinin 20 illiyinin tamam olması ilə də yadda qalıb. Məhz bu illər ərzində dövlət başçısı İlham Əliyevin yürütdüyü siyasət ölkəmizi regionun əsas güc mərkəzinə çevirib, ölkəmizin iqtisadi rifahının tərəqqisinə, Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə etibarlı tərəfdaş qismində tanınmasına rovac verib, ən əsası isə onilliklər boyu işğal altında olan torpaqlarımız azad edilərək ərazi bütövlüyümüzə və suverenliyimiz bərpasına əlavə olub.

Vurğulanıb ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bu gün böyük tikinti meydanına çevrilib, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın yaxından iştirakı ilə şəhərlərimiz və kəndlərimiz yenidən qurulmaqla, beş mindən artıq keçmiş məcburi köçkün öz doğma yurd-yuvalarına qayıdıb.

Müşavirədə çıxış edən Azərbaycan Respublikası baş prokurorunun müavini - Baş prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin rəisi Nazim Rə-

cəbov hesabat dövrü ərzində Baş İdarədə baxılmış müraciətlər, cinayət xarakterli məlumatlar, həyata keçirilmiş əməliyyat və qabaqlayıcı tədbirlər, onların müsbət nəticələri, beynəlxalq təşkilatlar və qeyri-hökumət təşkilatları ilə qarşılıqlı əməkdaşlıq, Baş İdarədə başlanmış, ibtidai istintaqı tamamlanmış və məhkəmələrə göndərilmiş cinayət işləri, istintaq zamanı vurulmuş ziyanın ödənilməsi ilə əlaqədar görülmüş tədbirlər barədə olan statistik məlumatları müqayisəli şəkildə təhlil etmək üçün müşavirə iştirakçıların diqqətinə çatdırıb.

Bildirilib ki, qeyd olunan dövrdə Baş İdarə tərəfindən vətəndaşların 10 min 897 müraciəti baxılıb.

Bundan başqa, əlaqəli dövlət qurumları ilə birgə yerinə yetirilmiş tədbirlər nəticəsində vətəndaşlar tərəfindən "161-Qaynar xət" əlaqə mərkəzinə daxil olmuş müraciətlərdən böyük əksəriyyətinin müsbət həll edilməsi təmin edilib, zəruri hallarda cinayət-hüquqi tədbirlər görüldü.

Baş İdarə tərəfindən korrupsiyaya qarşı mübarizədə qabaqlayıcı tədbirlərin mühüm əhəmiyyəti nəzərə alınaraq, korrupsiya cinayətlərinə şərait yaradan halları aradan qaldırılması istiqamətində prokuror təsir tədbirlərinin tətbiqindən də müvafiq dərəcədə istifadə edilib, yol verilmiş qanun pozuntularının səbəblərinin müəyyən edilməsi və gələcəkdə bir daha törənməsinə qarşı qorunma tədbirləri qurulması 204 təqdimat göndərilib. Həmin təqdimatlarla əsasən bir sıra işçilər intizam məsuliyyətinə cəlb edilib və bu kimi digər zəruri tədbirlərin görülməsi təmin olunub.

Bununla yanaşı, müvafiq dövr ərzində Baş İdarədə 1524 vətəndaşın qəbul edilməsi təmin edilib.

Qeyd edilən müddət ərzində Baş İdarədə 382 müraciət və digər məlumatlara cinayət xarakterli material kimi baxılıb, 301 material üzrə Cinayət Məcəlləsinin müxtəlif maddələri ilə cinayət işləri başlanılıb, 81 material üzrə isə vurulmuş maddi ziyan məbləğlərinin ödənilməsi də nəzərə alınmaqla cinayət işinin başlanmasının rədd edilməsi haqqında qərarlar qəbul edilib və digər prokuror təsir tədbirləri tətbiq edilib.

Əməliyyat qurumları tərəfindən 158 cinayət işi başlanılıb, keçirilmiş 49 əməliyyat-axtarış tədbiri nəticəsində korrupsiya cinayəti törədən 56 şəxs cinayət ba-

şında yaxalanıb, habelə axtarışda olan 30 nəfər saxlanılıb.

Hesabat dövrü ərzində Baş İdarə tərəfindən 336 şəxs barəsində 224 cinayət işi baxılması üçün məhkəmələrə göndərilib. Həmin işlərdən 80 hüquqi şəxs barəsində cinayət-hüquqi tədbirlərin tətbiq edilməsi üzrə məhkəməyədək icraat aparılaraq, hüquqi şəxslər və rəhbərləri məhkəmə məsuliyyətinə verilib. Məhkəmələrə göndərilmiş cinayət işlərinin mütləq əksəriyyəti üzrə itiham hökmləri çıxarılıb, qalanları isə hazırda məhkəmə baxışındadır.

İstintaqı tamamlanmış cinayət işlərdən 211 şəxs barəsində 114 iş ağır cinayətlər məhkəmələrinə, 12 şəxs barəsində 8 iş hərbə, eyni zamanda 113 şəxs barəsində 102 cinayət işi isə rayon (şəhər) məhkəmələrinə göndərilib.

Hesabat ili ərzində istintaqı başa çatdırılmış cinayət işləri üzrə ümumilikdə özge əmlakına vurulmuş 91 milyon 555 min 723 manat məbləğində maddi ziyandan 36 milyon 118 min 014 manatın ödənilməsi təmin olunub.

Zərərin ödənilməsi məqsədilə istintaqı başa çatdırılmış cinayət işləri üzrə 43 milyon 180 min 362 manat məbləğində əmlak üzərinə həbs qoyulması təmin olunub. Bundan başqa, ötən dövrdə icraatna xitam verilmiş cinayət işləri üzrə özge əmlakına vurulmuş 13 milyon 926 min 714 manat məbləğində maddi ziyan tam olaraq ödənilib.

Hesabat dövrü ərzində Baş İdarənin fəaliyyətinin və antikorrupsiya qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsi və bu sahədə beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi istiqamətində bir sıra mühüm tədbirlər həyata keçirilib.

Ümumilikdə ötən illər ərzində görülmüş işlərin nəticəsi kimi Avropa Şurasının Pulların Leqallaşdırılmasına və Terrorçuluğun Maliyyələşdirilməsinə Qarşı Mübarizə Tədbirlərinin Qiymətləndirilməsi üzrə Ekspertlər Komitəsi və İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının Şərqi Avropa və Mərkəzi Asiya üzrə Anti-Korrupsiya Şöbəsinə də daxil olmaqla beynəlxalq təşkilatların hesabatlarında ölkəmizdə bu istiqamətdə həyata keçirilən bir sıra tədbirlər müsbət dəyərləndirilib.

Əməliyyat müşavirəsinə yekun vuran baş prokuror Kamran Əliyev növbəti dövr üçün tapşırıq və tövsiyələrini verib.

## Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsində əməliyyat müşavirəsi keçirilib



Yanvarın 19-da Azərbaycan Respublikasının daxili işlər naziri general-polkovnik Vilayət Eyvazovun iştirakı ilə Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsində 2023-cü ilin yekunlarına həsr olunmuş əməliyyat müşavirəsi keçirilib.

Daxili İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, müşavirəni giriş sözü ilə açan nazir V.Eyvazov tarixə "Heydər Əliyev İli" kimi daxil olan 2023-cü ildə Prezident İlham Əliyevin liderlik qabiliyyəti, siyasi əzmi, qətiyyəti, iradəsi nəticəsində Azərbaycanın işğala məruz qalan ölkədən zəfər ölkəsinə çevrildiyini, ərazi bütövlüyümüzün, suverenliyimizin tam təmin edildiyini, Qarabağda separatizmin kökünü birdəfəlik kəsdiyini vurğulayıb.

Nazir qeyd edib ki, möhtərəm dövlət başçımızın rəhbərliyi ilə həyata keçirilən məqsədyönlü hüquq-mühafizə siyasəti və respublikanın siyasi və sosial-iqtisadi həyatında davamlı inkişafı daxili işlər orqanlarının, o cümlədən paytaxt polisində də fəaliyyətinin daha da təkmilləşdirilməsinə müsbət təsir göstərib.

Sonra hesabat dövründə paytaxtda cinayətkarlıqla mübarizə, ictimai qaydanın və təhlükəsizliyin təmin olunması, əldə olunmuş nəticələr və qarşıda duran vəzifələr barədə məruzə ilə çıxış edən Bakı şəhər BPI-nin ai-

diyyəti struktur qurumlarının və rayon polis idarələrinin rəisləri hesabət ilində əldə olunan müsbət nəticələrə yanaşı, xidməti fəaliyyətdə yol verilən bəzi nöqsan və çatışmazlıqlara da toxunaraq, onların aradan qaldırılması üçün həyata keçiriləcək tədbirlər barədə məlumat veriblər.

Müşavirəyə yekun vuran daxili işlər naziri general-polkovnik Vilayət Eyvazov 2023-cü ildə paytaxtın polis orqanlarının cinayətkarlıqla mübarizə və ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi sahəsindəki xidməti fəaliyyətini ümumən müsbət qiymətləndirib. Konkret tapşırıq və tövsiyələrini verən nazir Baş İdarənin və onun struktur qurumlarının rəislərindən 2024-cü ildə xidməti fəaliyyətdə əsas diqqəti şəxsi heyət arasında nizam-intizamın möhkəmləndirilməsinə, cinayətkarlığın və digər hüquqazidd əməllərin qarşısının alınmasına, narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizənin qətiyyətlə aparılmasına, insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının etibarlı qorunmasına, ən əsası isə vətəndaş məmnunluğunun yüksək səviyyədə təmin olunmasına yönəlməyi tələb edib.

Əməliyyat müşavirəsində şəxsiyyət vəsiqəsinin etibarlı-

lıq müddəti bitən, habelə 18 yaş tamam olan vətəndaşların yeni sənədlərlə təmin olunması ilə bağlı görülmüş işlərin vəziyyəti, vətəndaşların icrası nəzərdən keçirilməklə nazir müvafiq tapşırıqlar verib.

Nazir vətəndaşların mənzil başına rahat və təhlükəsiz çatmaları üçün aidiyyəti orqanlarla birlikdə paytaxtda nəqliyyat sıxlığının və tıxacın qarşısının alınmasının, yolların konarında qeyri-qanuni saxlanılan və nəqliyyatın normal axımına maneçilik törədən avtomobillərin konarlaşdırılmasının, eləcə də sənəddə sahəsində nəqliyyatın normal axımına maneçilik törədən avtomobillərin konarlaşdırılmasının vacibliyinə toxunub.

Daxili işlər orqanlarının dövlət qayğısı ilə hərtərəfli əhatə olunduğunu məmnunluqla vurğulayan general-polkovnik V.Eyvazov əmin olduğunu bildirdi ki, Baş İdarənin şəxsi heyəti xidməti borcunu, cinayətkarlığa qarşı mübarizədə, ictimai qaydanın və ictimai təhlükəsizliyin təminində özünə diqqət və ehtiyatla yanaşı, qanunvericiliklə tənzimlənən vəzifələrini layiqincə yerinə yetirəcəkdir.

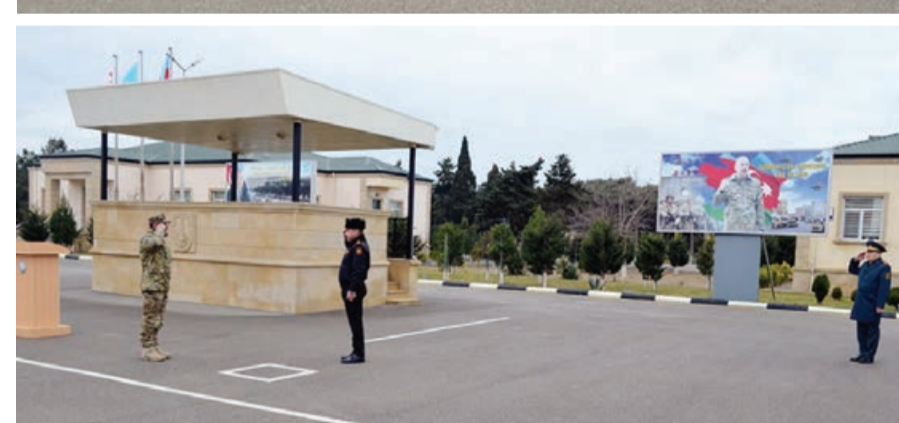
Ülkər XASPOLADOVA, "Azərbaycan"

## Azərbaycan və Qazaxıstan hərbi qulluqçuları "Birləşik-2024" taktiki təlimində iştirak edəcəklər

Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyi ilə Qazaxıstan Respublikası Müdafiə Nazirliyi arasında imzalanmış birgə fəaliyyət planına əsasən, hər iki ölkənin Hərbi Dəniz Qüvvələrinin (HDQ) dəniz piyadaları və xüsusi təyinatlılarının iştirakı ilə "Birləşik-2024" taktiki təlimi keçiriləcək.

Nazirliyin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, təlimə hazırlıq çərçivəsində ölkəmizdə səfərdə olan qazaxıstanlı hərbi qulluqçular Azərbaycan HDQ-nin dəniz piyadaları və xüsusi təyinatlıları ilə birgə şərti terror qruplaşmaları tərəfindən zəbt edilmiş adanın azad edilməsi, dənizdə təhlükəsizlik əməliyyatları və infrastrukturun mühafizəsi, eləcə də digər tapşırıqları məşq edəcəklər.

Qeyd edək ki, cari ilin iyul ayında Qazaxıstan Respublikasında keçiriləcək taktiki təlimdə əsas diqqət qüvvələrin qarşılıqlı əlaqədə fəaliyyətləri zamanı döyüş uzlaşmasının təmin edilməsi, idarəetmənin təkmilləşdirilməsi, təcrübə mübadiləsi və şəxsi heyətin peşəkarlığının artırılmasına yönəldiləcək.



## Azad olunmuş ərazilərdə hərbi polisin xidməti fəaliyyəti yüksək səviyyədə təşkil olunub

Azərbaycan Ordusunun hərbi polis bölmələrinin azad edilmiş ərazilərdəki vəziyyəti yüksək səviyyədə təşkil olunub.

Bu barədə AZƏRTAC-a Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən məlumat verilib. Hərbi polis bölmələrinin tərəfindən nəzarət-buraxılış məntəqələrində, o cümlədən



yeni qurulan stasionar və sayyar postlarda patrul xidməti həyata keçirilir, şəxsi heyətin yoxlanılması və qeydiyyatı, əraziyə daxil olan texnikanın uçuotu aparılır, hərbi nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti istiqamətləndirilir.

Həmçinin Azərbaycan Ordusu bölmələrinin dislokasiya yerlərinə gedən kolonların təhlükəsiz hərəkətinin təmin edilməsi məqsədilə müşayiəti

həyata keçirilir, eləcə də günün nizam qaydalarına uyğun olaraq hərbi qulluqçular tərəfindən qoşun xidməti və sutkabonu döyüş növbətçiliyinin yerinə yetirilməsinə nəzarət edilir.

## Əmək, məşğulluq və sosial müdafiə sahələrində ötən il görülmüş işlər və qarşıda duran vəzifələr müzakirə edilib

Ötən il uğurla icra olunan sosial islahat paketi nəticəsində əhəliyə sosial ödənişlərdə ciddi artıma nail olunub.

Bunu əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev nazirlikdə keçirilən kollegiya iclasında bildirdi.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin İctimaiyyətlə əlaqədar şöbəsinin AZƏRTAC-a verilən məlumatına görə, minimum əməkhaqqı, minimum pensiya məbləğlərinin, dövlət büdcəsindən maliyyələşən bir sıra təşkilatlarda çalışanların aylıq vəzifə maaşlarının, bir çox müavinət və təqaüdlərin, həmçinin digər sosial ödənişlərin məbləğlərinin əhəmiyyətli dərəcədə artırıldığı bildirilib.

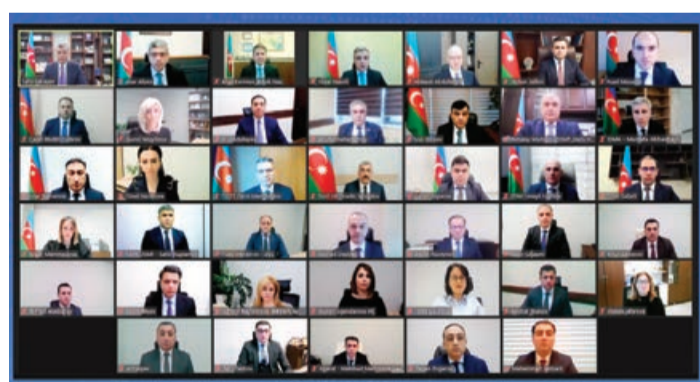
Ötən il pensiya ödənişləri 5,7 milyard manat təşkil edib. Müavinət ödənişləri ümumilikdə 491 min şəxsi əhatə edib, 378 min nəfərə Prezident təqaüdü ödənilib. Ünvanlı dövlət sosial yardımının bir ailəyə düşən orta aylıq məb-

ləği 487 manat olub. Bir sıra müavinət və təqaüdlər üzrə proaktiv təyinat mexanizminin tətbiqi ilə bağlı işlərin aparıldığı bildirilib.

Ötən ildən Dövlət Sosial Müdafiə Fondlarının sərbəst vəsaitləri üzrə investisiya fəaliyyətinə başlanıldığı və uğurla davam etdirildiyi vurğulanıb.

Məşğulluq mərkəzləri tərəfindən 118,4 min şəxs işlə təmin edilib, 17,4 min nəfər özünüməşğulluq proqramına, 9,5 min nəfər peşə hazırlığına, 282 min şəxs peşəyönümü məsləhəti xidmətlərinə cəlb edilib. Əmək müqavilələrinin sayı 1,8 milyona çatıb, əməkhaqqı fondunda 15 faiz artım baş verib. İşgözlülərin tərəfindən gecikdirilmiş 471,6 min manat vəsaitin işçilərə ödənilməsi təmin edilib.

İclasda işğaldan azad edilmiş ərazilərdə məşğulluq təd-



birliyi barədə məlumat verilib. Artıq həmin ərazilərdə köçürülmüş 1100-dən çox şəxsin məşğulluğunun təmin edildiyi, peşə hazırlığı proqramının icrasına başlandığı, Füzuli və Laçında əmək yarmakalarının keçirildiyi bildirilib. Ötən il imzalanmış sənədlərlə həmin ərazilərdə işləyən müxtəssislər üçün bir sıra güzəştlərin müəyyən edildiyi vurğulanıb.

Həssas qruplara aid şəxslərin kiçik biznesə yiyələnmələrinə imkan yaradan "Məşğulluğa dəstək layihəsi" çərçivəsində 2025-ci ilədək

ümumilikdə 22 min şəxsin aktivlərlə təmin olunacağı vurğulanıb.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə kollegiyanın qərarı ilə peşə hazırlığının təşkilinə cəlb edilən tədris müəssisələri üzrə hər bir müdafiəvi düşən peşə hazırlığı xərclərinin miqdarı 2024-cü ilin yanvarın 1-dən 3 il müddətinə 20 faiz artırılıb.

İclasda sosial müdafiə və sosial təminat, əmək və məşğulluq, haqqı ödənilən ictimai işlər və digər sahələrdə görülmüş işlər və qarşıda duran vəzifələr müzakirə olunub.



# QANLI YANVAR - 34 İL

## Milli qürur və qəhrəmanlıq tariximiz

20 Yanvar faciəsi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin sayəsində əsl siyasi-hüquqi qiymətini aldı

34 il əvvəl - 1990-cı il yanvarın - 19-dan 20-ə keçən gecə Bakıda və respublikamızın müxtəlif bölgələrində baş verən hadisələr həm də öz azadlığı uğrunda mübarizə aparan xalqımızın milli mücadilə tarixinin mühüm səhifələrindən biridir. Başqa cür desək, 20 Yanvar faciəsi milli azadlıq hərəkatımızın yüksəliş zirvəsi idi. Həmin gün Bakı qürur rəngə boyanmışdı, şəhid oğul və qızlarımızın qanından rəng almışdı. Azadlıq harayımızı boğmaq istəyən sovet rəhbərliyi həmin gün xalqımıza qarşı qatliam həyata keçirmişdi.

### Faciyyə etiraz səsinin ilk ucaldığını Heydər Əliyev oldu

On zamancaqlı halda o, respublika rəhbərliyi əvvəlcədən xalqa xəyanət yolu tutaraq bu qəsdin qarşısını almaq üçün heç bir tədbir görməmiş, cinayətin iştirakçısı ola-ola zahirən hadisələrdən konarada qalmağa çalışmışdı.

O ağır günlərdə 20 Yanvar faciəsi ətrafında xəyanət sükutunu ilk və mütemadi olaraq yaran Heydər Əliyevin haqq səsi və dəyişməz mövqeyi oldu. Faciənin ertəsi günü ilk dəfə olaraq Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqına qarşı törədilən cinayətə, qanlı təcavüzə qarşı etiraz səsi ucaldı. Təbii ki, milli-azadlıq istəyi ilə ayağa qalxan xalqın inam və iradəsini qırmaq, milli məniyyətini alçaltmaq və sovet hərb məşininin gücünü nümayiş etdirmək məqsədilə həyata keçirilən bu müdhiş faciə qəlbə Vətən eşqi ilə döyünən xalqın mürd və mübariz oğlunu narahat etməyə bilməzdi. Çünki dahi insan, uzaqgörən şəxsiyyət yaxşı bilirdi ki, bu faciə totalitar kommunist rejiminin Azərbaycan xalqına qarşı hərbi təcavüzü və cinayətidir. Heydər Əliyev hadisənin ertəsi günü Moskvada Azərbaycanın daimi nümayəndəliyinə gələrək keçirdiyi mətbuat konfransında bu vəhşiliyi qətiyyətlə pisləməklə yanaşı, onun törəmə səbəblərini də açıqladı, təşkilatçıların, günahkarlarının adını bütün dünyaya bəyan etdi.

Azərbaycanda baş vermiş hadisələrin hüquqa, demokratiyaya, yəqinə, humanizmə və ölkəmizdə elan olunmuş hüquqi dövlət quruculuğu prinsiplərinə zidd olduğunu bildiren Ulu Öndər bəyan etdi ki, ilk növbədə Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin sabiq birinci katibi Vəzirov müqəssirdir. "Bələ qərar qəbul edən Azərbaycan rəhbərliyi, hamıdan əvvəl isə bərk ayaqda Azərbaycanı qoyub qaçmış Vəzirov, xalq qarşısında məsuliyyət daşımalıdır. Ölkənin ali siyasi rəhbərliyinə yanlış məlumat verənlər də məsuliyyət daşımalıdır. Zənnimcə, ölkənin ali siyasi rəhbərliyinə vəziyyət barədə vaxtında kifayət qədər düzgün, dəqiq, obyektiv informasiyalar çatdırılmamışdır. Rəhbərlik qarşılıqlı salındığından bələ qərar qəbul etmişdir. Qırğın törəyənlərin hamısını layiqli cəzalandırılmaldır", - deyər Heydər Əliyev bəyan etdi.

Heydər Əliyev bu bəyanatı verməklə itifaq rəhbərlərinin kəskin təzyiqlə və təsirlərinə məruz qalacağına gözləri önünə götürsə də, özünəməxsus qətiyyət və cəsarət nümayiş etdirdi. Həyatının hər an təhlükədə olmasına baxmayaraq, qətiyyətlə dünyaya faciənin hüquqi-demokratik prinsiplərinə zidd olduğunu, Azərbaycan xalqına qarşı hərbi təcavüzün SSRİ və Azərbaycan SSR rəhbərliyi tərəfindən həyata keçirildiyini bəyan etdi.

Elə həmin gün Heydər Əliyev Azərbaycan xalqına başsağlığı teleqramı göndərdi. Teleqramda deyilirdi: "Bakı şəhərinə sovet ordusu hissələrinin yeridilməsi ilə əlaqədar xalqımızın başına gəlmiş faciədən - dinc əhalinin qırılmasından böyük ürək ağrısı ilə xəbər tutdum. Bu matəm günündə həlak olanların ailələrinə və yaxınlarına, Azərbaycan xalqına dərin hüznü başsağlığı verirəm. Mən düşünlümsü aksiyaya pisləyir, onu anti-humanist, antidemokratik, qanunazidd hesab edirəm. Bu ağır gündə sizi ağıllı-kamallı olmağa, həmrəyliyə və birliyə çağırıram".

### İlk siyasi-hüquqi qiymət

Heydər Əliyev 1990-cı ildə Naxçıvana gəldi. Həmin ilin payızında keçirilən seçkilərdə Naxçıvan və Azərbaycan parlamentinə deputat seçildi. 20 Yanvar faciəsinə hüquqi-siyasi qiymətin verilməsi Ulu Öndəri ciddi narahat edirdi. Təsədüfi deyil ki, ilk dəfə 1990-cı ilin noyabrında Ulu Öndərin böyük siyasi nüfuzu sayəsində 20 Yanvar faciəsinə hüquqi-siyasi qiymət verilməsi məsələsi gündəliyə çıxarıldı. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin birinci sessiyasının həmin il noyabrın 21-də keçirilən iclasında Heydər Əliyev "1990-cı ilin yanvar ayında törədilmiş Bakı hadisələrinə siyasi qiymət verilməsi haqqında" qərar layihəsini Ali Məclisin müzakirəsinə təqdim etdi.

Elə həmin sessiyadakı çıxışında xalqımızın hərbi, siyasi, mədəni təcavüzə məruz qalmasından narahatlıqla danışan Ulu Öndər Heydər Əliyev ürək yangısı və qətiyyətlə deyirdi: "Başımıza böyük bəla gəlib, millət özlib, millətə qarşı təcavüz olub, ancaq indiyə qədər Azərbaycan xalqının həyatında baş vermiş bu faciəli hadisəyə qiymət verilməyib... Bu qədar qanunsuzluğa, demokratiyanın pozulma-



sına dözmək olmaz. Bu məsələyə biz özümüz siyasi qiymət verməliyik, respublikamızın ali hakimiyyət orqanından tələb etməliyik ki, bu məsələyə baxsın və günahkarlar cəzalandırılsın".

Heydər Əliyevin xalqın milli faciəsi ilə bağlı qaldırdığı tələblər xalq deputatları tərəfindən qətiyyətlə müdafiə olunurdu. Ali Məclisin birinci sessiyasında "1990-cı ilin yanvar ayında törədilmiş Bakı hadisələrinə siyasi qiymət verilməsi haqqında" qərar qəbul edildi. Qərarda 20 Yanvar hadisələri Azərbaycanın suveren hüquqlarına, dinc əhaliyə, heç bir müqavimət göstərməyən günahsız adamlara, Azərbaycan xalqına qarşı açıq təcavüz kimi qiymətləndirildi. Həmçinin Azərbaycanın oxvaxtı rəhbərliyinin cinayətkar fəaliyyəti bir daha qeyd olunaraq bildirildi ki, qanlı Yanvar hadisələrinin günahkarlarını üzə çıxarmaq, onu təhlil etmək və siyasi qiymət vermək üçün respublika əhəlinin təkidli tələblərinə baxmayaraq, faktiki olaraq faciənin ötən müddət ərzində heç bir tədbir görülməmişdir. Qoribə idi ki, respublika Ali Sovetinin Yanvar hadisələrini təhqiq etməli olan komissiyası da öz işi ilə məşğul olmamışdı. Respublika rəhbərliyinin bu etinasızlığı haqlı olaraq xalqda hiddət və etiraz doğururdu.

Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycan xalqına qarşı soyqırım siyasətini həyata keçirməyə rəvac verən-



lər mübarizəsini ona qarşı az qala düşmən mövqedə duran Ali Sovetdə və digər istiqamətlərdə də davam etdirir, böyükdən-küçüyə qədər hər kəsə məlum olan qatillərin hüquqi müstəvidə aşkar olunmasını, faciyyə siyasi qiymətin verilməsini tələb edirdi. Heydər Əliyev Azərbaycan SSR Ali Sovetinin 7 mart 1991-ci il tarixli sessiyasındakı çıxışında deyirdi: "1990-cı il yanvarın 20-də itifaq dövləti tərəfindən Azərbaycan xalqına qarşı hərbi təcavüz edilmişdir. Heç bir əsas olmadan, xəbər vermədən, dövlət qanunlarını kobudcasına pozaraq Bakı şəhərinə müasir silahlı sovet ordusunun qoşun hissələri yeridilmiş, onlar vəhşilik, qəddarlıq etmiş, nəticədə nahaq qan tökülmüş, yüzlərlə adam həlak olmuş, xəsarət almış, itkin düşmüşdür. Təəssüf ki, bu təcavüz indiyə qədər davam edir. Bir ildən artıqdır ki, Azərbaycanın paytaxtı fəvqəddə vəziyyətdə şəraitində yaşayır. Bizim sessiyamız da bu şəraitdə keçirilir. Bir ildən artıqdır ki, Azərbaycan xalqı şəhidlərə matəm saxlayır. Respublikanın şəhərlərində, qəsəbələrində

indiyə qədər bu məsələyə siyasi qiymət verilməyib? Bu məsələnin həm siyasi tərəfi var, həm hüquqi tərəfi var. Bu məsələyə dərhal siyasi qiymət vermək olardı. O ki qaldı hüquqi cəhətdə, ayrı-ayrı adamların məsuliyyətlə cəlb olunması, onu şübhəsiz ki, istintaq yolu ilə aydınlaşdırmaq lazımdır. Buna siyasi qiymət verilməyənə görə başqa tədbirlər həyata keçirmək mümkün olmur".

### Milli Şura tərəfindən qəbul edilmiş qərar xalqa xəyanət idi

Sovet hakimiyyətinin süqutundan, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin bərpa edilməsindən sonra başları hakimiyyət uğrunda mübarizəyə qarşı siyasətçilərin xalqımıza qarşı törədilmiş bu ağır cinayətin səbəblərini araşdırılması, ona siyasi-hüquqi qiymətin verilməsi və cinayətkarların müəyyən edilməsi istiqamətində məqsədyönlü iş aparmalıdır. Onlar bu məsələdə heç maraqlı da deyildilər, çünki həmin cinayətin törədilmə-

lərdə hakimiyyətdə qalmaq istəyən iqtidar, hakimiyyətə gəlmək istəyən müxalifət nümayəndələri bu dəhşətli faciədən yararlanmağa çalışmışlar. Ulu Öndər Heydər Əliyev 1994-cü il yanvarın 12-də dövlət komissiyasının geniş iclasında Azərbaycan Respublikası Ali Soveti Milli Şurasının 1992-ci il 19 yanvar tarixli qərarını xatırladaraq bu sənəddə 20 Yanvar hadisələrinin əsl səbəblərini açıqlanmadığını, həqiqi günahkarların aşkar edilmədiyini, iki il ərzində həmin qərarın özünü yerinə yetirilmədiyini nəzərə çatdırırdı. Respublika soviyyəsinə 20 Yanvar faciəsinə tam siyasi-hüquqi qiymətin verilməməsinə ciddi tənqid edən Heydər Əliyev 1992-ci ildə Milli Şura tərəfindən qəbul edilmiş sənədi və başdansaovdu qərarını xalqa xəyanət olduğunu bəyan etdi: "Bu qərarı oxuyanda, doğrusu, çox heyecanlandırdım. Düşündüm ki, Milli Şura nə üçün öz millətinin, öz xalqının aqibətinə, taleyinə bu qədər biganə qalıb? Qərarı oxuyandan sonra bir daha qəti fikrə gəldim ki, bu faciyyə, bu hadisəyə niyə indiyə qədər siyasi qiymət verilməyib... Mənim fikrim belədir ki, bu qərarın qəbul edilməsi Azərbaycan xalqına bəlkə də 20 Yanvar 1990-cı ildə olan faciə kimi böyük xəyanətdir. İki il keçəndən sonra deputat-istintaq komissiyasının ortaya bir şey çıxarmaması, boş-boş sözlərlə camaatı aldatması, qərarda bu komissiyanın işinin qənaətbəxş hesab edilməsi yenə də deyirəm, xəyanətdir".

1994-cü il martın 29-da Milli Məclis tərəfindən "1990-cı il yanvarın 20-də Bakıda törədilmiş faciəli hadisələr haqqında" adlı xüsusi qərar qəbul edildi. Qərarda 1990-cı ilin 20 Yanvar hadisələri Azərbaycanda vüsət almış milli-azadlıq hərəkatını boğmaq, demokratik və suveren bir dövlət amalı ilə ayağa qalxan xalqın inam və iradəsini qırmaq, milli məniyyətini alçaltmaq və bələ bir yola qədəm qoyan xalqa sovet hərb məşininin gücünü nümayiş etdirmək məqsədilə totalitar kommunist rejimi tərəfindən hərbi təcavüz və cinayət kimi qiymətləndirildi. Sənəddə Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasının sovet dövləti və hökumətinin, şəxson Mixail Qorbaçovun Azərbaycana qarşı ağır cinayət törətdikləri, Əbdürrəhman Vəzirovun, A. Mütəllibovun, Viktor Polyaniçkonun, Vaqif Hüseynovun xalqımıza xəyanət etdikləri siyasi-hüquqi müstəvidə öz əksini tapdı. Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin sədri Elmira Qafarovanın, Azərbaycan Kommunist Partiyası Bakı Şəhər Komitəsinin birinci katibi Müslim Məmmədovun bu qanlı faciənin törədilməsində məsuliyyət daşıdıqları və digər məsələlər sənəddə qeyd olundu. Beləliklə, Heydər Əliyevin təkidi və tələbləri sayəsində xalqımıza qarşı törədilən bu qanlı və qəddar aksiyaya siyasi-hüquqi qiymət verildi.

1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə sovet rejiminin hərbi, siyasi və mədəni təcavüzünə məruz qalmış Azərbaycan xalqı öz tarixi qəhrəmanlıq ənənələrinə sadıq olaraq bütün dünyaya nümayiş etdirdi. 20 Yanvar hadisələri Azərbaycanın müstəqillik mübarizəsi tarixinə faciə və xalqımızın qəhrəmanlıq salnaməsi kimi yazıldı. Azərbaycan xalqı həmin gün azad yaşamağa layiq olduğunu bütün dünyaya sübut etdi.

1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə sovet rejiminin hərbi, siyasi və mədəni təcavüzünə məruz qalmış Azərbaycan xalqı öz tarixi qəhrəmanlıq ənənələrinə sadıq olaraq bütün dünyaya nümayiş etdirdi. 20 Yanvar hadisələri Azərbaycanın müstəqillik mübarizəsi tarixinə faciə və xalqımızın qəhrəmanlıq salnaməsi kimi yazıldı. Azərbaycan xalqı həmin gün azad yaşamağa layiq olduğunu bütün dünyaya sübut etdi.

1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə sovet rejiminin hərbi, siyasi və mədəni təcavüzünə məruz qalmış Azərbaycan xalqı öz tarixi qəhrəmanlıq ənənələrinə sadıq olaraq bütün dünyaya nümayiş etdirdi. 20 Yanvar hadisələri Azərbaycanın müstəqillik mübarizəsi tarixinə faciə və xalqımızın qəhrəmanlıq salnaməsi kimi yazıldı. Azərbaycan xalqı həmin gün azad yaşamağa layiq olduğunu bütün dünyaya sübut etdi.

1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə sovet rejiminin hərbi, siyasi və mədəni təcavüzünə məruz qalmış Azərbaycan xalqı öz tarixi qəhrəmanlıq ənənələrinə sadıq olaraq bütün dünyaya nümayiş etdirdi. 20 Yanvar hadisələri Azərbaycanın müstəqillik mübarizəsi tarixinə faciə və xalqımızın qəhrəmanlıq salnaməsi kimi yazıldı. Azərbaycan xalqı həmin gün azad yaşamağa layiq olduğunu bütün dünyaya sübut etdi.

Rəşad CƏFƏRLİ,  
"Azərbaycan"

## Ombudsman 20 Yanvar faciəsinin 34-cü ildönümü ilə əlaqədar bəyanat yayıb

Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) Səbinə Əliyeva 20 Yanvar faciəsinin 34-cü ildönümü ilə əlaqədar bəyanat yayıb.

Ombudsman Aparatından AZƏRTAC-a daxil olan bəyanatda bildirilir: "Azərbaycanın şanlı tarixində həm faciəli, həm də qəhrəmanlıq səhifələrindən biri kimi silinməz iz buraxmış 20 Yanvar hadisələrindən 34 il ötür.

1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə Bakıya daxil olmuş sovet qoşunları Ermənistanın təcavüzkarlıq siyasətinin keçmiş SSRİ rəhbərliyi tərəfindən açıq dəstəklənməsinə etiraz edən dinc əhaliyə qarşı amansız qırğınlar törətmişdir.

İnsanlıq əleyhinə törədilmiş on ağır cinayətlərdən biri kimi tarixə yazılmış bu terror aktı nəticəsində Bakıda və Azərbaycanda bir neçə rayonunda qadınlar, uşaqlar və qocalar da daxil olmaqla 150 dinc sakin öldürülmüş, 744 nəfər yaralanmış, 841 nəfər qanunsuz olaraq həbs edilmişdir.



Ulu Öndər Heydər Əliyev hər zaman olduğu kimi, bu çətin gündə də xalqın yanında olmuş, insanlıq əleyhinə törədilmiş bu cinayətin dünyaya çatdırılması məqsədilə 1990-cı il yanvarın 21-də ailə üzvləri ilə birgə ölkəmizin Moskva şəhərindəki nümayəndəliyində mətbuat konfransı keçirmiş, keçmiş SSRİ rəhbərliyini bu hərbi müdaxilə ilə bağlı pisleyən kəskin bəyanatla çıxış etmişdir. Hakimiyyətə qayıdırdan sonra Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev tərəfindən bu cinayətə siyasi-hüquqi münasibət bildirilmiş, 20 Yanvar tarixi Ümumxalq Hüzün Günü elan olunmuşdur.

Mülki əhaliyə, o cümlədən qadınlara, uşaqlara və qocalara qarşı xüsusi qəddarlıqla törədilmiş bu hərbi təcavüz nəticəsində beynəlxalq hüququn insan hüquq və azadlıqlarına hörmət olunması prinsipi, eləcə də Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsinin, "Mülki və siyasi hüquqlar haqqında" Beynəlxalq Paktın və digər beynəlxalq hüquqi sənədlərin müddəaları kobud şəkildə pozulmuşdur.



Beynəlxalq təşkilatlara və dünya ictimaiyyətinə dəfələrlə müraciətlər edilməsinə baxmayaraq, insanlıq əleyhinə törədilmiş bu cinayətə hələ də hüquqi qiymət verilməmiş, bu qanlı cinayət törətmiş şəxslər məsuliyyətə cəlb edilməmişlər.

Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkili olaraq, beynəlxalq təşkilatları dinc əhaliyə qarşı törədilmiş və insan hüquqlarının kobud şəkildə pozulması ilə nəticələnmiş bu amansız cinayətə hüquqi qiymət verməyə, təqsirkar şəxslərin ədalət mühakiməsi qarşısında cavab vermələri məqsədilə qətiyyətli addımlar atmağa çağırıram".

Bəyanat BMT-nin Baş katibinə və bir sıra qurumlarına, o cümlədən Təhlükəsizlik Şurasına, İnsan Hüquqları üzrə Ali Komissarına, Qaçqınlar üzrə Ali Komissarına, İnsan Hüquqları Şurasına, UNICEF-in, UNCTAD-nun, eləcə də Avropa İttifaqının, Avropa Şurasının, ATƏT-in rəhbərlərinə, Beynəlxalq və Avropa Ombudsmanlar institutlarına, Asiya Ombudsmanlar Assosiasiyasına, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına və bu quruma üzv dövlətlərin Ombudsmanlar Assosiasiyasına, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Müstəqil Daimi İnsan Hüquqları Komissiyasına, Avropa Uşaq Hüquqları Ombudsmanları Şəbəkəsinə, Beynəlxalq Sülh Bürosuna, müxtəlif ölkələrin ombudsmanlarına və milli insan hüquqları institutlarına, Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdəki və xarici ölkələrin respublikamızdakı səfirliklərinə, Azərbaycanın diaspor təşkilatlarına göndərilib.









# QANLI YANVAR - 34 İL

## Xalqımızın şərəf salnaməsi

Azərbaycan xalqının tarixinə Qanlı Yanvar faciəsi kimi daxil olmuş 1990-cı ilin 20 Yanvar hadisələrindən artıq 34 il keçir. Keçmiş sovet dövlətinin hərbi maşınına həmin gün Azərbaycan xalqına qarşı həyata keçirdiyi hərbi təcavüz insanlığa qarşı törədilmiş ən ağır cinayətlərdən biri kimi qalacaqdır.

Milli azadlıq və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizəyə qalxmış dinc əhaliyə silahlı təcavüz notisində yüzlərlə günahsız insanın qətlə yetirilməsi və yaranan totalitar sovet rejiminin süqutu ərəfosində onun cinayətkar mahiyyətini bütün dünyaya bir daha nümayiş etdirdi.

1990-cı il yanvarın 20-də Bakıda baş verən hadisələr Qarabağdakı erməni təcavüzündən ayrıca təhlil etmək düzgün olmazdı. Hər dəfə Qarabağa dair ərazi iddiaları kənardan, məhz Ermonistanın təbliği, təhriki və təzyiği ilə ortaya atılmışdır. Ermənilərin ərazi iddiaları birdən-birə deyil, xaricdə olan himayədarları tərəfindən hörtərəfli plan əsasında hazırlanmışdır.

1990-cı ilin yanvarında M.Qorbaçov başda olmaqla sovet imperiyasının rəhbərliyi Bakıda vəziyyətin öz məcrasından çıxış edərək Ermənistanın SSRİ müxtəlif dezinformasiyaları yayırdı. Guya Bakıya qoşun hərbi qulluqçuların ailələrini qorumaq, hakimiyyətin zorakılıqla ölə keçiriləsinin qarşısını almaq üçün yeridilmişdi. Əslində isə bu, tamamilə saxta və məqsədyönlü şəkildə ortaya atılmış bir tezis idi.

1990-cı il yanvarın 19-da M.Qorbaçov SSRİ Konstitusiyasının 119-cu, Azərbaycan SSR Konstitusiyasının 71-ci maddələrini kobud şəkildə pozaraq, yanvarın 20-dən Bakıda fəvqəladə vəziyyət elan edilməsi haqqında fərman imzaladı. Lakin əhalinin bundan mə-

lumatsız qalması üçün SSRİ DTK-nin "Alfa" qrupu tərəfindən yanvarın 19-da saat 19:27-də Azərbaycan Televiziyasının enerji bloku partladıldı, respublikada televiziya verilişləri dayandırıldı. Gecə isə qoşun fəvqəladə vəziyyət elan edilməsinə xəbərsiz olan şəhərə daxil oldu və dinc əhaliyə amansız divan tuğuldu.

1990-cı il yanvarın 20-də artıq bütün dünya Bakıda törədilmiş döşətli qırğından xəbər tutdu. Sovet qoşunlarının Bakıya hərbi müdaxiləsi dünyanın bir sıra ölkələrində etirazla qarşılandı. Bakıda törədilən cinayətlər qoşu və qarada Türkiyədə sərt reaksiyalara səbəb oldu, ölkənin hər yerində mitinq və nümayişlər keçirildi. Ankara, İstanbul, Qars, İzmir, Kayseri və başqa şəhərlərdə keçirilən mitinq və nümayişlərdə sovet rəhbərliyinin törətdiyi bu cinayət müdafiə edən Amerika Birləşmiş Ştatları da pisləndi. Türkiyə və İrənın kütləvi informasiya vasitələri sovet qoşunlarının Bakıda törətdiyi qanlı hadisəni kəskin tənqid etdi və bunu qırğın adlandırdılar.

Sovet qoşunlarının 1990-cı il yanvarın 20-də Bakıya hərbi müdaxiləsi zamanı yalnız Ümmümilli Lider Heydər Əliyev bütün çətinliklərə baxmayaraq, yanvarın 21-də siyasi iradə nümayiş etdirərək Moskvadakı Azərbaycan nümayəndəliyində SSRİ rəhbərliyinin törətdiyi bu cinayəti kəskin ittiham edərək bəyanatla çıxış etmiş, onun Azərbaycan xalqına qarşı həyata keçirdiyi kütləvi qırğın əməliyyatını qətiyyətlə pisləmişdi.



1993-cü ildə Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qayıdışı Azərbaycanın müstəqil dövlətçilik ideyalarının bərqərar olmasına şərait yaratdı. Bundan sonra, 1990-cı ilin Qanlı Yanvar faciəsinə dövlət səviyyəsində tam siyasi-hüquqi qiymət verildi. "20 Yanvar faciəsinin" 4-cü ildönümünün keçirilməsi haqqında "Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 5 yanvar 1994-cü il tarix-

manda Milli Məclisə 20 Yanvar hadisələrinə tam siyasi-hüquqi qiymət verilməsi, bu məqsədlə parlamentin xüsusi sessiyasının keçirilməsi məsələsinə baxılması tövsiyə edildi. Milli Məclisə müzakirələrin yekunu olaraq 1994-cü il martın 29-da qəbul edilən qərarla, nəhayət ki, 1990-cı ilin qanlı 20 Yanvar faciəsinə dövlət səviyyəsində tam siyasi-hüquqi qiymət verildi.

1990-cı ilin yanvar qırğınına qədər faciənin ölkədə, Azərbaycan xalqının iradəsinə, milli azadlıq uğrunda mübarizənin əzmini qıra bilmədi. Həmin müddətə həlak olan vətən oğulları Azərbaycan tarixinə parlaq səhifə yazdılar, xalqın milli azadlığı, müstəqilliyi üçün yol açdılar. Müstəqil Azərbaycan dövlətinin tarixinə qanlı 20 Yanvar faciəsi xalqımızın şərəf və qəhrəmanlıq səhifəsi kimi yazılmışdır.

Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanının rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusu 2020-ci il sentyabrın 27-dən Ermənistanın hərbi təcavüzünə cavab olaraq 30 ilə yaxın müddətdə işğal altında olan torpaqlarımızı azad etmək üçün genişmiqyaslı əks-hücum əməliyyatları həyata keçirdi.

Bununla da, "Qarabağ Azərbaycanı və nida işarəsi" şüarı bir il sonra, 44 gün ərzində reallığa çevrildi, xalqımıza böyük sevinc yaşatdı və mühüm hərbi qələbə qazandı.

2023-cü il sentyabrın 19-20-də Azərbaycan apardıqları lokal antiterror tədbirləri nəticəsində həm ərazi bütövlüyünü, həm də suverenliyini tam bərpə edərək Cənubi Qafqaz regionunda sülhün bərqərar olması üçün əsaslı zəmin yaratdı. 2023-cü il oktyabrın 15-i daha bir şərəfli gün kimi tarixə düşdü. Ağdərədə, Xocalıda, Əsgəranda, Xocavənddə və Xankəndidə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağı ucaldıldı.

İkinci Qarabağ müharibəsi son yüz ildə zəfər və qəhrəmanlıq salnaməsi kimi Azərbaycan tarixinə yazıldı. Bu gün üçrəngli müqəddəs bayrağımız Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş bütün ərazilərində qururla dalğalanır. Azərbaycan dövləti İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra özəli torpaqlarını işğaldan azad etməklə yanaşı, 100 il əvvəl - 1923-cü ildə Qarabağda məqsədlə şəkildə pozulmuş inzibati-ərazi bölgüsünü də yenidən təmin etdi. Azərbaycan Prezidentinin 2021-ci il iyulun 7-də imzaladığı fərman əsasən, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur qitəsidə rayonların yaradılması ilə tarixi ədalət bərpə edildi.

Ölkəmizin ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin bərpası ilə həm müasir tariximizdə şərəfli bir dövr başlandı, həm də Azərbaycanın azadlığı, müstəqilliyi, eləcə də ərazi bütövlüyü uğrunda 34 il əvvəl - 1990-cı ilin qanlı 20 Yanvar hadisələri zamanı şəhid olmuş Vətən övladlarımızın ruhu şad oldu.

**Elçin ƏHMƏDOV,**  
siyasi elmlər doktoru,  
professor

### 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsi Pakistanda anılıb

Azərbaycanın Pakistandakı səfirliyi bu ölkənin Milli Müasir Dillər Universitetində (NUML) fəaliyyət göstərən Azərbaycan Dili və Mədəniyyəti Mərkəzində "20 Yanvar - Azərbaycan tarixinin qəhrəmanlıq salnaməsi" mövzusunda seminar təşkil edib.

Səfirlikdən AZƏRTAC-a bildirdilər ki, seminarla universitetin müəllim-tələbə heyəti, bu ölkənin beynəlxalq münəvverləri və səfirliyin əməkdaşları iştirak ediblər.

Ölkəmizin Pakistandakı səfiri Xəzər Fərhadov tədbirdə çıxış edərək 34 il əvvəl Azərbaycanın müstəqilliyi, suverenliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda canlarından keçən qəhrəman şəhidlərimizin xatirəsinin dərin hörmətlə yad olunduğunu deyib. O, bu hadisənin Azərbaycan tarixinə xalqımızın azadlıq mübarizəsinin zirvəsi kimi həkk olduğunu vurğulayıb.



Diplomat 20 Yanvar faciəsindən söz açaraq, xalqımızın SSRİ rəhbərliyinin ayrı-seçkilik siyasətinə, yüz minlərlə azərbaycanlı Ermənistan ərazisindəki tarixi torpaqlarından deportasiya edilməsinə və Ermənistanın Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinə qarşı əsassız ərazi iddialarına cavab olaraq kütləvi etirazlar keçirdiyini vurğulayıb. O, xalqımızın başlatdığı milli azadlıq hərəkatını güc yolu ilə yatırımaq məqsədilə sovet ordusunun beynəlxalq hüquq kobudcasına pozaraq dinc əhaliyə qarşı misli görünməmiş qırğın törətdiyini diqqətə çatdırıb.

Səfir Ümmümilli Lider Heydər Əliyevin 1990-cı il yanvarın 21-də Azərbaycanın Moskvadakı daimi nümayəndəliyinə gələrək, doğma xalqı ilə həmrəylik nümayiş etdirdiyini, bu cinayəti kəskin şəkildə pislədiyini, törədilmiş qırğınaya siyasi və hüquqi qiymət verilməsini, günahkarların cəzalandırılmasını tələb etdiyini bildirdi. Məhz xalqın tələbi ilə Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonra 20 Yanvar faciəsinə dövlət səviyyəsində siyasi-hüquqi qiymət verildi və qeyd olub.

X.Fərhadov bu gün Azərbaycanın suverenliyinin tam təmin edildiyini vurğulayaraq, Vətən uğrunda canlarından keçən qəhrəman şəhidlərimizin ruhunun şad olduğunu bildirdi.

Pakistanın Milli Müasir Dillər Universitetinin Xarici dillər fakültəsinin dekani professor Comil Əsgər Cami və Davamlı İnkişaf Üçün Qlobal Stratejiya İnstitutunun icraçı direktoru Məhəmməd Şakil Əhməd böyük keçmiş maliyyəçi Azərbaycan xalqının tarixindən söz açıb, 20 Yanvarın Azərbaycan xalqının azadlıq mübarizəsinin rəmzi olduğunu qeyd ediblər. Çıxışlarda Azərbaycanın Vətən müharibəsindəki qələbəsindən də söz açıb, ölkəmizin müstəqilliyi, suverenliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda canlarından keçən şəhidlərin xatirəsi dərin ehtiramla yad olub.

## 20 Yanvar - 8 noyabr zəfərimizin bünövrəsi

1990-cı ilin yanvar günlərində sanki hamımızın ruhuna müqəddəs bir nur çəlmişdi. Yatmadığımız gecələrdə, təhlükələrin və gərginliklərin içində azadlığı qaçıdan dadan insanlar kimi xoşbəxt idik. O günlər hamı eyni ruhun, eyni hisslərin təsiri altında azadlıq deyilən müqəddəs bir anlayışın təlsimində düşmüşdü. Gecə vahiməli, xoflu və səksəkəli idi. Ədalət baxımında üstünə kəssə də, küçələrdə gələcəkdən, postları gəzməkdən yorulmurduq. Elə bildirdik ki, yatmasaq, keşik çəksək, küçələrdən yığınsaq, şəhərə sovet qoşunları girməyəcək, nəyisə qarşısını almaq mümkün olacaq.

Hər gün axşamca, hətta gecələr belə, davam edən mitinqlər və izdihamlarda imperiyamı dağılayan insanlar müstəqillik kimi şirin bir nemət uğrunda həyatlarını təhlükəyə atmışdılar. Tanımadığımız adamlar bir neçə günün içində bütünləşib qəhrəmanlara çevrilirdilər. Yadda qalan o oldu ki, bu izdihamlar kimsənin arxasınca getməyə məhkum olunmuş itaətkar kütləni təmsil etmirdilər. Əsrlər boyu hamının içində, ürəyində və beynində cücrən azadlıq qığılcımları eyni məqamda alışan məşəllərə çevrilirdi. Hər kəs içindəki bu atəşləri, beynində dalğalanan bu ehtirası sinəsindən bir ürək kimi çıxarıb başının üstünə qaldırılmışdı.

Gücümüzü hiss edirdik, azadlığın tamını duyurdurduq, ölüm belə, şirin gəlirdi. Lakin əmin iddik ki, ölüm ağlasığmaz dərəcədə uzaqdır. On minlərlə, bəlkə də yüz minlərlə insan gecenin sinəsində azadlığın nuruna sarı qanad çalan kəpənəklər kimi sayırsındılar. Gücümüzü duyducaq, qoşunların şəhərə girməsinin qarşısını aldığımız sevinirdik. Bizə belə gəlirdi. Aldanmağımızı gəcə yarıdan keçəndən sonra anladıq. Amma hələ ki, ağılımız sığmayan qətləmədən bizi saatlar ayırırdı.

O gecə şəhərin küçələrini sərgərdan gəzib dolayan azadlıq aşıqları üçün müqəddəs olan bütün ali duyğular və hətta fəhümuz nişanə götürülüb güllələndi. Yüzlərlə günahsız insanın qətlə yetirildiyi bu amansız və vəhşi gecə heç vaxt tarixdən silinməyəcək. Biz - o gecəni şəhərə sağ çıxanlar küçələrə atılan meyitləri görə bərsərsildiq. Elə sarsıldıq ki, yaşamaq ölümdən ağır idi. Uzun illər heç kim bu hisslərdən xilas ola bilmədi. Ona görə ki, sağ qalmaq, baş verənləri anlamaq, dinc bir şəhərin vəhşicəsinə gülləbaran edilməsinə inanmaq mümkünsüz idi. Göz qırpmında xallı baş katib collada, Kreml isə artıq neçənci dəfə Bakıya soxulub qırğın törədən, dinc əhaliyə divan tutan işğalçıya çevrildi.

Bütün dəyərlər və müqəddəs anamlar ayaq altına atıldı, qan içində boğuldu, sovet ittifaqı bir gecədə faşist rejimə çevrildi. Bizə insan gecenin sinəsində azadlığın nuruna sarı qanad çalan kəpənəklər kimi sayırsındılar. Gücümüzü duyducaq, qoşunların şəhərə girməsinin qarşısını aldığımız sevinirdik. Bizə belə gəlirdi. Aldanmağımızı gəcə yarıdan keçəndən sonra anladıq. Amma hələ ki, ağılımız sığmayan qətləmədən bizi saatlar ayırırdı.

Amma bir neçə gün əvvəl sovet qoşunları gözə dəymədikcə elə bir-



lirdik ki, onları geri oturma bilməmişik, heç bir faciə baş verməyəcək. Təəssüf ki, belə olmadı. Gecədən dan yeri sökülənə kimi şəhərə soxulan qoşunlar heç kimə aman vermədən silahsız dinc insanları güllələyib qanlarına qoltan etdilər. Şəhər də nə baş verdiyini anlamaq üçün bir-



birimizin gözəlindən nəyisə oxumağa çalışırdıq. Amma mümkün deyildi, bacarmırdıq. Elə misilsiz faciə, elə nəhəng işğal baş vermişdi ki, onu anlamağa, dərk etməyə bizə uzun illər lazım idi.

Bir gecədə sovet imperiyası əsl faşist mahiyyətini üzə çıxardı, bir-



gecədə bütün sosializm ideyaları sabun köpüyü kimi partladı. Biz nəse amansız və qanlı bir rejimin əsarətində olduğumuzu anladıq, ömrümüz boyu səcdə etdiyimiz idealların uydurma olduğunu anladıq. Uzun illər ruhumuza vəhşi boşluqlar hakim kosıldı.

Yazı yazmaq mümkün deyildi, sanki söz də qətlə yetirilmişdi. Uzun illər yaza bilmədim, insanlar güllələndəndən, xalq tapdaq altında qalandan sonra sözün nə gücü var ki? Və söz kimin ölümdən tutub, kimi ayağa qaldıra bilər ki?! Əslində, biz uzun illər təsəvvürümüzdəki ucaqların

yoq, sovet imperiyası adlı bir cəhənnəmin sakinləri idik. Ona görə də bizi belə asanca, heç nədən çəkinmədən və qorxmadan dəfələrlə öldüyü kimi gülləbaran edib şəhərin küçələrini al-qana boyadılar.

Biz isə meyitlərin arasında doluşaraq sanki özümüzlə axtarırdıq, özümüzlə gözdirdik. Artıq heç kim qoşunun qarşısını almağı düşünmürdü.

1990-cı ilin yanvar ayında evini, ailəsini, işini və hətta ölümlə xofunu unudub şəhərin bərikadalarına axışan minlərlə insanın qarşısında sübhə hədəf keçiləsi iki yol var idi - ya şəhid, ya da şəhid olmaq. Hamımız elə bil ölümlə bir köynəkdə qol-buyn olub gözdirdik.

Evlərinin içində vahimə ilə səmanı süngüləyən kor güllələri izləyənlər də nə baş verdiyini başa düşmürdülər. Tanklar tırtılları ilə küçələrə şallaqlayırdı. Qırmızı meydanına Qızıl meydan, qırmızı ordusuna Qızıl ordu deyib 70 sənə öyündüyümüz sovet dövləti insanları dinindən, millətindən, yaşından, cinsindən asılı olmayaraq güllələdi. Minlərlə insanın 20 Yanvar gecəsinin qanlılarına bayırdığı "Azadlıq" Azərbaycanca bütün sovet respublikalarının hamısından daha baha başa gəlirdi. Ömrümüzün ixtiyar çağında bir də həmin hadisələrdən qayıdarmı 20 Yanvarla, o gecənin tarixi düşən qəhrəmanları ilə öyünməyə. Fəxr etməliyik ki, biz xalq kimi, millət kimi simdiyə, möglub olmadıq. Bu keçmiş bizim parlaq gələcəyimizin bünövrəsidir.

**Bahadır İMANQULİYEV,**  
"Azərbaycan"



# QANLI YANVAR

# 34 il

## 20 Yanvardan böyük Zəfərə



1990-cı ilin 20 yanvar tarixi...

Azərbaycanın müstəqilliyi, demokratik dövlət yaratmaq amalı ilə ayağa qalxan mərd xalqımızın qəhrəmanlıq salnaməsi...

Zülmə, istibdadla, haqsızlığa qarşı mübarizəyə qalxan cəsur oğul və qızlarımızın əbədiyyət məqamı...

Uca millətimizin inam və iradəsini qırmaq, milli-azadlıq eşqini boğmaq məqsədilə törədilmiş faciə, qan yaddaşımız...

### Şəhidlərimizin qisasını aldıq

Düz 34 il əvvəl Vətənin azadlığı müstəqilliyi uğrunda şəhadət zirvəsinə ucalanların haqqın dərgahına uğurlandı Şəhidlər xiyabanında müqəddəs bir and içmişdik. 1990-cı il yanvarın 20-də xalqımızın azadlığı naminə qanlı sovet imperiyasına qarşı qorxmadan haqq səsinə ucaldın, demir rejimlə yalın əllə çarpışan bu qəhrəman oğullarımıza, qızlarımıza bir söz vermişdik. Uğrunda can qoyduqları, gözələrinə belə, qırpmadan ölümlə getdikləri Azərbaycanın müstəqilliyini təmin edəcək, torpaqlarımıza göz dikən mənfur düşmənləyə layiqli cavab verərək ərazi bütövlüyümüzü qoruyacağıq. Bu amallar uğrunda ömrünü fəda edən şəhid övladlarımızın qanlarını yerdə qoymayacağıq.

Budur, artıq həmin andımız gerçəkləşdiyi müqəddəs məqama yetişmişik. Şuşada, Xankəndidə çaldığımız zəfər lər sayəsində iki əsrdir milli zəmində xalqımıza qarşı qətləmlər, soyqırımları törədən erməni qatillərindən qisasımızı almışıq. Qarabağdakı quldur yuvasını dağıdaraq qanıqon separatçıları Azərbaycan xalqının qarşısında baş əyməyə, diz çökməyə, yalvarmağa məcbur etmişik...

İndi Şəhidlər xiyabanına, ölkəmizin dörd bir yanında olan şəhid məzarlıqlarına özlərini torpaqlarımız uğrunda qurban verən qəhrəman övladlarımızın qanlarını yerdə qoymamasının təsvirgölməz mənavi yüngüllüyü, Vətənin bütövlüyünün qürur hissi ilə yollanmaq.

### Milli mübarizə tariximiz

Hər şey Qarabağın Azərbaycandan qoparılması ilə bağlı sovinist erməni millətçilərinin illər boyu gizli şəkildə yürütdükləri separatçı siyasətlərini açıq müstəviyə keçirmələri - 1987-ci ilin sonlarında yenidən qondarma "Dağlıq Qarabağ" problemini ortaya atmaları ilə başlamışdır. Rüşvətlə ələ alındıqları sovet imperiyasının başında oturanların da dəstəyi ilə separatçılar Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün pozulmasına, torpaqlarımızın işğalına, Ermənistanın tarixi yurdlarında və Qarabağın dağlıq hissəsində yaşayan yüz minlərlə azərbaycanlımız öz doğma evlərindən qo-

vulmasına yönəlik mənfur fəaliyyətə start vermişdilər. Həmin zaman Ermənistanın tacavüzkar hərəkətlərindən və keçmiş SSRİ rəhbərliyinin ermənilərə havadarlığından hiddətlənən Azərbaycan xalqı azadlıq hərəkatına başlayaraq, Bakımın küçələrinə və meydanlarına çıxıb etirazını bildirir, gecə-gündüz milli mübarizəsini sürdürürdü.

Amma 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə sovet ordusu millətimizin azadlıq hayqırışını boğmaq üçün geniş xalq kütlələrinə qarşı hərbi əməliyyatlara başladı, günahsız insanlarımızı qətlə yetirdi, yaraladı, həbs etdi.



Sovet ordusunun böyük hərbi heyətinin, xüsusi təyinatlı bölmələrinin və daxili qoşunların Bakıya yeridilməsi qəddarlıq və görünməmiş vəhşiliklə müşayiət edildi.

Azərbaycana göndərilən ordu hissələrinin tərkibinə Stavropoldan, Rostovdan, Krasnodardan səfərbər edilmiş erməni zabit və əsgərləri, hərbi məktəblərdə təhsil alan erməni kursantları da əlavə edilmişdi.

O məşum gecənin səhəri - yanvarın 20-də sovet qoşunlarına qarşı ayağa qalxan qəzəbli insan izdihamı "Azadlıq" meydanına axışdı, müstəqillik uğrunda şəhid olan vətən övladlarının cənazələrinin Bakımın ön hündür nöqtəsində torpağa tapşırılmasını tələb etdi. Sovet ordusunun amansızlığına və qəddarlığına, Bakıda fəvqəladə vəziyyət tətbiq edilməsinə baxmayaraq,

Azərbaycan xalqı yanvarın 22-də paytaxtın "Azadlıq" meydanında 20 Yanvar şəhidlərinin dəfninə əlaqədar mərasimə iştirak etdi. Həmin vaxt Şəhidlər xiyabanındakı dəfn mərasimində 2 milyona yaxın insan iştirak etdi.

### Ulu Öndərin qətiyyətli vətənpərvərlik mövqeyi

1990-cı ilin məşum 20 Yanvar günündən sonra Azərbaycan xalqının üroyi yalnız bir amal üçün - müstəqillik üçün döyünməyə başladı və qanına susamış qəddar rejimə qarşı milli mübarizəyə qalxdı.

Azərbaycan xalqının başına gətirilən bu qanlı faciəyə ilk siyasi-hüquqi qiyməti Ümummilli Lider Heydər Əliyev verdi.

Ulu Öndər təhlükələrdən çəkinməyərək hadisənin ertəsi günü Moskvada Azərbaycanın daimi nümayəndəliyinə

Cəsarətli bəyanat verərək öliyalın xalqın qırılmasını hüquqa, demokratiyaya, humanizmə zidd, Moskvanın və respublika rəhbərliyinin günahı üzündən yol verilmiş kobud siyasi səhv kimi ifşa edən Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi 20 Yanvar faciəsinə ilk siyasi qiymət verən 21 noyabr 1990-cı il tarixli qərar qəbul etdi.

Ulu Öndərin təşəbbüsü ilə 1994-cü ilin mart ayının 29-da Milli Məclis "1990-cı il yanvarın 20-də Bakıda törədilmiş faciəli hadisələr haqqında" qərar qəbul etdi.

### Vətən eşqi - Zəfər zirvəsi

Azərbaycan xalqı cəsarətlə sürdürdüğü milli mübarizə sayəsində nəhəng SSRİ-nin süqutuna birbaşa səbəb olub müstəqillik qazandı, amma bu dəfə də tacavüzkar Ermənistanın işğal siyasəti ilə üz-üzə qaldı. Qanıqon erməni separatçıların Xocalıda, Ağdabanda, Başlıbelə, Balıqayada və digər ərazilərdə törətdiyi bəşər tarixində rastlanmamış soyqırımlara, qətləmlərə tuş gəldi.

Vətən müharibəsi dövründə erməni cəlladları döyüş meydanından uzaq səhər və kəndlərimizi atəşə tutaraq qətləmlər, soyqırımlar törədirdilər. Uşaq qatili Serj Sarkisyanın axtilə xarici mətbuata müsahibəsi zamanı murdar əməllərindən həyasızcasına bəhs etdiyi kimi, 44 günlük müharibədə Gəncə terrorunu törədən Arayik Harutunyan da utanmadan əlini xalqımızın qanına buladığını ağzi köpüklənə-köpüklənə etiraf edirdi.

Erməni quldurları bu mənfur əməlləri ilə gözümüzü qorxudacaqlarını, torpaqlarımızın işğalı ilə barişəcəyimizi güman edirdilər...

Amma 2020-ci ildə haqq mübarizəsinə qalxaraq torpaqlarımızı işğaldan azad edən Azərbaycan cəmiyyəti üç ildən sonra Qarabağ bölgəsində suverenliyini tam təmin etdi. Milli kimliyimiz düşmənlərdən, heysiyyətimizlə oynayan cinaşçılardan qorunmaq üçün cənab Prezidentin qərarını qəbul etməyi tələb etdi. "Azərbaycana kənardan böyük ordu kontingenti yeridilmişdir. Respublikada neçə ordu birləşməsinin olduğu məna yaxşı bəllidir. Azərbaycanın kəfətlərdə təhlükə alan erməni kursantları da əlavə edilmişdi.

O məşum gecənin səhəri - yanvarın 20-də sovet qoşunlarına qarşı ayağa qalxan qəzəbli insan izdihamı "Azadlıq" meydanına axışdı, müstəqillik uğrunda şəhid olan vətən övladlarının cənazələrinin Bakımın ön hündür nöqtəsində torpağa tapşırılmasını tələb etdi. Sovet ordusunun amansızlığına və qəddarlığına, Bakıda fəvqəladə vəziyyət tətbiq edilməsinə baxmayaraq,

Müstəqilliyimiz, ərazi bütövlüyümüz uğrunda şəhidlik zirvəsinə ucalan bütün igid övladlarımızın qisası alındı.

Yasəmən MUSAYEVA, "Azərbaycan"



## Vətəni candan əziz sayan qəhrəman

Otuz dörd il öncə yanvarın 20-də Azərbaycan xalqına qarşı amansız cinayət törədildi. 20 Yanvar faciəsi xalqımızın müstəqillik, istiqlal və hüriyyət uğrunda apardığı mübarizənin rəmzi kimi tariximizə yazıldı. O məşum gecə ölkəmizdə 147 nəfər öldürüldü, 744 nəfər yaralandı, 841 nəfər qanunsuz həbs olundu...

20 Yanvar günü baş verən xalqımızın tarixinə həm faciə, həm də qəhrəmanlıq hadisəsi kimi düşdü. Lakin o gecə plan quranlar oğul və qızlarımızın vətən uğrunda canlarından keçməyə hazır olduqlarını nəzərdən qaçırmasınlar. Unutmuşdular ki, bu xalq milli mücadilədən əsla çəkinməz. O gecənin əbədi izlərini bədənində daşıyanlardan biri də Valeh Hüseynovdur.

### "Bir də gördüm ki, biza tərəf üç tank gəlir"

Ermənilər 1988-ci ildən etibarən açıq şəkildə Dağlıq Qarabağı işğal etmək, torpaqlarımızı ələ keçirmək məqsədilə tərxiatlar törətməyə, təbii sərvətlərimizi talamağa başladılar. Vيران qoyulan yerlərdən biri də təbii möcüzəsi sayılan Topxana meşəsi idi. Bu ekoloji terror xəbərləri bütün Azərbaycanda kəskin etirazlara səbəb oldu, mitinqlər keçirilməyə başlandı. Həmin mitinqlərin fəal iştirakçılarından biri də Tibb İnstitutunun 24 yaşlı tələbəsi Valeh idi.

Hadisələrin tüğyan elədiyi bir vaxtda tələbələr çoxluq təşkil etdiyi yüzlərlə insan tərəfindən Bakımın bütün giriş-çixışlarında bariqadalar qurulmuşdu. 1990-cı ildə yanvarın 19-u aeroport yolunda bariqadaların birində keşik çəkən Valeh Hüseynov soyuqladığı üçün dostlarının təkidi ilə evə gedir. Tibb İnstitutunun yaxınlığında bacısı ilə birlikdə kirayədə yaşayan gənc tələbə hərərsətəli dərman içib yuxuya gedir, bir də küçədən gələn qəfil səsdən ayılır: "Küçədən qarışıq səslər gəlirdi. Dostlarımla yanına getmək üçün bacımı qonşuluqdakı xanıma tapşırıb küçəyə çıxdım. Gördüm ki, hər kəs ora-bura qaçır. Rastlaşdığım tələbə tanışlarımla birlikdə Tbilisi prospektində yerləşən bariqadaya qədər ancaq gedə bildik".

Müsahibimiz deyir ki, Tbilisi prospektində yolun hər iki tərəfində iri yük maşınlarından, kamaz və avtobuslardan ibarət bariqadalar qurulmuşdu: "Burada 150-200 nəfər toplaşmışdı, ətrafda heç bir texnika və hərbiçilər yox idi. Təxminən axşam saat 11 radələrində bir az aralıda yerləşən bənzətdoldurma məntəqəsindən dağıntı səsləri gəldi. Gördüm ki, biza tərəf üç tank irəliləyir. Hərbi texnikalar beş addımlığıma qədər gəlib dayandı. Sonra tankları yerində fırladıb, qabağa-dala hərəkət edərkən camaata hədə-qorxu gəlməyə başladılar. Sanki hücum etmək üçün əmr gözləyirdilər".

### "Öldüyümü düşünüb məni morqa qoyublar"

Təxminən yarım saat sonra qəfildən ətrafdakı bəsməntəbələrin üstündən qırmızı, yaşıl işıqlı güllə yağışı yağmağa başladı: "Bu 'xolostoy' güllələr yandırsa da, öldürmürdü. Eyni vaxtda göz yaşardıcı qazlar buraxmağa başladılar. Ardınca tanklar hücumə keçib atəş açdılar. Yaxınlıqdakı "KamAz"ə tərəf qaçdım. Bu zaman onu vurdular, altında qaldım, çıxmıq istəsəm də, alınmadı. Elə bu vaxt möhkəm şaqilti eşitdim, iqiqat bükülmüşdüm. Sən demə, tank mənim üstündən keçmiş. Ayağa qalxmaq istəsəm də, bədənə aşağı heç bir yerimi hiss etmədim. Bir də gördüm ki, hərbiçilər atəş açmağa gəlir, ikinci qrup isə əllərindəki dubinka ilə kim başını qaldırırsa, onu vururdu". - deyər qəhrəmanımız danışıq.

Hərbiçilərdən ikisi Valehə tərəf gələrək dubinka ilə əvvəl ayaqlarından, hiss etmədiyini gördükdə isə, kürəyindən vurmağa başlayırlar. Sonda öldüyünü düşünüb gedirlər. Ara bir az sakitləşən kimi yaxınlıqda yaşayan insanlar köməyə gəlirlər. Yaralıları Musa Nağıyev adına təcili tibbi yardım xəstəxanasına aparırlar: "Məni yerdən qaldırdıqlarını hiss etsəmdə, danışıq bilmirdim. İki nəfər qoluma girərək, güllə-

lərdən yayına-yayına məni də xəstəxanaya çatdırmağa çalışırdı. Yolda irəliləməyən artıq mümkün olmadığını görüb məni yaxınlıqdakı evə gətirdilər. İçəri girəndə dəhşətə gəldim. Ev yaralılarla dolu idi. Bu yaralıların arasında bəlkə də ən az zədə alan mən idim. Bəzilərinin qolu, ayağı yox idi, bəzilərinin qanı saxlaya bilmirdilər".

Bura bir tibb işçisinin evi idi və o, lampa işığında yaralıları ilk yardım göstərdi. Valehin vəziyyətinin ağırlığını görəndə ev sahibi deyir ki, xəstəni bu şəkildə aparmaq olmaz. Təcili otaxın qapısını çıxarıb xərək kimi istifadə edərkən onu xəstəxanaya aparırlar. Bir qədər getdikdən sonra Valeh huşunu tamamilə itirir və həmin andan sonra baş verənləri xatırlamır: "Xəstəxanada əvvəlcə öldüyümü düşünüb məni morqa qoyublar. Sonra çox zəif nəfəs aldığımı görüb-



lər. Onurğamda, ayaqlarımda və bədənimin müxtəlif nahiyələrində çoxsaylı sınıqlar var idi. 5 gün komada qaldıqdan sonra gözələrim açıldı. Tibb İnstitutunda oxuyan bacım mənə xəbər çıxmadığını gördükdə həm kömək etmək məqsədilə, həm də məni tapmaq ümidilə xəstəxanaya gəlmiş. Gözümü açıb onu salamat görəndə o qədər sevinmişdim ki..."

### "Vətənimin mənə ehtiyacı olsa, yenə də canımı onun yolunda qoyaram"

Bu günə qədər mütəmadi müalicə alan, məşum gecənin fəsadlarını indiyə qədər bədənində daşıyan Valeh Hüseynov Vətəninin hər ağır günündə yanında olmağa çalışıb: "1992-ci ildə Xocalı hadisələrini eşidən kimi Bakı-Xankəndi qatarına bijet aldım, könüllü olaraq dekanlığa ərizə yazıb getdim. Xocalıda vəziyyət təsəvvür etdiyimdən də dəhşətli idi. 20 Yanvarda gördüklərimdən sonra ondan daha dəhşətli mənzərə görə bilmərdim deyirdim. Hərbi batalyona müraciət edib tibb işçisi olduğumu söylədim. Könüllü həkmlorin, tibb işçilərinin yetişdiyi demiryol vağzalına yaralıları kömək etməyə yollandım. Vaqonları palata etmişdilər. Daha sonra Sarıca, Qarabənd və Mahrızlı kəndlərinə getdik".

Bakıda qayıtdıqdan sonra universiteti bitirən faciə şahidi uzun illərdir həkim kimi fəaliyyət göstərir. İkinci qrup əlil Valeh Hüseynov dövlətimizin bu kateqoriyadan olan insanlara daim maddi və mənavi dəstək göstərdiyini vurğulayır. İki oğul sahibi olan 57 yaşlı Valeh Hüseynov deyir ki, o günlərdə bir daha qayıtsaydı, yenə eyni addımları atardı: "Mən 34 il öncə sağlamlığımi itirsəm də, özümün azadlığımızı, suverenliyimizi, müstəqilliyimizi qazandıq. Bunun müqabilində mənim canım, sağlamlığım nədir ki?! Vətən anadır deyirlər. Mən və mənim kimi minlərlə oğul analarımızı göziyaşlı qoyub Vətənimizin harayına qaçmışıq. Bu gün ərazi bütövlüyümüzü, ərazi təmin olunmasını gördükdə deyirəm ki, çöküklərimiz əbəsdəyildi. Əgər Vətənimin mənə ehtiyacı olsa, yenə də canımı onun yolunda qoyaram".

Ülkər XASPOLADOVA, "Azərbaycan"





# QANLI YANVAR - 34 İL

## "Əbədi məşəl" şəhidlərin ruhuna keşik çəkir



Ürəyimizi yandıran, qəlbimizi göynədən 20 Yanvar faciəsindən illər keçsə də, xalqımız azadlığı uğrunda şəhid olan oğul və qızlarını heç vaxt unutmur. Zaman-zaman onları ehtiramla yad edir, hörmətlə anır. Hər il bu qanlı hadisənin ildönümündə yüzlərlə, minlərlə insan faciənin qurbanlarının xatirəsini yad etmək üçün kövrək hisslərlə Şəhidlər xiyabannına üz tutur.

1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə ölkəmizin paytaxtı Bakı şəhərində Azərbaycan tarixinin ən qanlı hadisələrindən biri baş verdi. Sovet imperiyasının ağır hərbi texnikaları və ən müasir silahları ilə təchiz olunmuş qoşunları bir neçə istiqamətdən şəhərə hücum etdilər. Günahsız dinc əhalini tankların tırtılları altında əzdilər. Kremlin məqsədi xalqımızın müstəqillik arzusunu qan içində boğmaq idi. Amma imperiya əsgərləri nə qədər amansızlıq göstərsələr də, xalqımızın polad iradəsini qıra bilmədilər.

Həmişə tarixin sınaqlarından üzəgə çıxmış məğrur xalqımız gözələmədiyi bir vaxtda - 1990-cı ilin 20 yanvarının səhəri güllə səsləri və göz yaşları içində acaq. Çox dəhşətli, tükürpərdici faciə baş vermişdi. Həmişə insanların qürurlu, üzərində töbessüm gəzib-dolaşdıqları küçə və yollar bir gecənin içində al-qana boyanmışdı. Səhər-səhər havadan bərk qoxusu gəlirdi. Yaşamaq, ömür sürmək arzusunda olan neçə-neçə insanın ömür yolu bir gecənin içində yarıncıq qalmışdı. Sovet əsgərlərinin atdığı odlu güllələr onları harada gəldi yaxalamışdı. Ayrı-ayrı illərdə, ayrı-ayrı bölgələrdə, ayrı-ayrı il və günlərdə doğulmuş şəhidlərimizin ölüm tarixləri eyni gün, eyni il, eyni yer oldu: Bakı şəhəri, 20 Yanvar 1990-cı il.

Qəddar sovet əsgərləri binaların divarlarını, yol kənarında dayanmış avtomobilləri də nişangahə götürmüşdülər. Colladlar heç kəsə aman verməmişdilər. Qarşılarına çıxan şəhər sakinlərini son dərəcə amansızlıqla qətlə yetirmişdilər. Xalqımızın azadlığı uğrunda mübarizəyə qalxmış və bu yolda şəhid olmuş oğul və qızlarımızın qanlarını tökmüşdülər.

Hamımızı sarsıdan qanlı şənbə gecəsində azadlığımız naminə şəhid olanların dağıstı parkda dəfn olunması qərar alındı. Bundan sonra bura Şəhidlər xiyabani adlanacaq və xalqımızın müqəddəs ziyarətgahına çevriləcəkdir.

1990-cı il yanvarın 21-də şəhidlərə məzar qazmaq üçün hamı xiyabana axışdı. Ürəyində insanlıq və azadlıq sevgisi olan şəhər sakinləri çiyin-çiyinə verərək bir-birlərinə kömək edə-edə işləyirdilər. O günlərdə ümumi dərd, ümumi ağrı xalqı bir yumruq kimi birləşdirmişdi. Məzar qazanlardan kimse "yoruldum" kəlməsini dilinə gətirmirdi. Çünki ertəsi gün müstəqilliyimiz yolunda canından keçənlər torpağa tapşırılaçaq.

Dəhşət püskürən 20 Yanvar gecəsində Bakıda, həmçinin müxtəlif rayonlarda sovet əsgərləri tərəfindən 147 nəfər qətlə yetirildi. 744 nəfərdən çox vətəndaş ağır yaralandı

və müxtəlif dərəcəli bədən xəsarəti aldı. 841 nəfər qanunsuz həbs olundu. 12 nəfər itkin düşdü. Bu qanlı faciədə təkcə azərbaycanlılar deyil, şəhərimizdə yaşayan başqa millətlərin nümayəndələri də əsgərlərin atdığı güllələrə tuş gəlmişdilər.

20 Yanvar faciəsində azərbaycanlılarla yanaşı, 6 rus, 3 tatar və 3 yəhudi imperiya əsgərlərinin gülləsinə tuş gəlmişdi. Faciəli şəkildə həlak olanların arasında 4 milis işçisi, 1 həkim, 12 tələbə, 1 aspirant, 3 elm-lər doktoru olub. Qeydə alınan 744 nəfər yaralının 25-i qadın, 20-si isə azyaşlı uşaq idi. Ürək dağılayan bu ağır faktlarla yaxından tanış olduqca bir daha aydın görünür ki, şəhərimizə soxulmuş imperiya əsgərləri nə qədər, nə də azyaşlı uşaqlara aman verməmiş, hamını güllə yağışına tutmuşdular.

Azərbaycan xalqının tarixində qəhrəmanlıq səhifəsi kimi qalacaq 20 Yanvar faciəsi həmişə iftixar və fəxrda xatırlanacaq. Həmin axşam Azərbaycan xalqının oğul və qızları igidlikləri ilə qəhrəmanlıq tariximizə yeni səhifələr yazdılar. Qanlı yazılmış bu tarixin bütün səhifələri bizim üçün dəyərlidir. Çünki biz onun səhifələrində müstəqillik uğrunda aparılan mübarizənin tarixini öyrənirik.

Hər il 20 Yanvar faciəsinin ildönümü ərəfəsində "Bu qan yerdə qalmayacaq" cümləsi yaddaşlara köçüb dillərdə dolaşır. Yəni də əllərimizdə qan rəngli qəhrəmanlıq şəhidlərinin məzarı önündə dayanıb baş əyərək bu sözləri təkrar edirik. İnanırıq ki, bu qan heç vaxt yerdə qalmayacaq.

Daim böyük iftixarla yada saldıığımız bu tarix, bu gün illərin təqviminə qara hərflərlə yazılıb. 20 Yanvar ölkəmizdə Hüzün Günü kimi qeyd edilir. Həmin gün xiyabana ziyarətə gələnlərin arı-arası kəsilmir. Qanlı faciənin ildönümü günlərində bir çox təşkilatlarda, tədris müəssisələrində şəhidlərin anım mərasimləri keçirilir. Onların göstərdikləri qəhrəmanlıq nümunələri təkrar-təkrar gənc nəsillərə çatdırılır.

Yaşanmış sərəfə dolu tarix göstərdi ki, xalq qəhrəmanlarını heç vaxt yaddan çıxarmır. Müqəddəs ziyarətgahə çevrilmiş Şəhidlər xiyabannına "Əbədi məşəl" abidə-kompleksi ucaldılıb. Gecə-gündüz yanan məşəl sanki şəhidlərin ruhuna keşik çəkir.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,  
"Azərbaycan"

Matanata

20  
YANVAR  
ÜMUMXALQ HÜZÜN GÜNÜ

## Müdhiş gecənin maşinist qəhrəmanları

"Həmin gecə səhərdəki dayanmadan yaralı daşdıq. Çöldə vəziyyət o qədər ağır idi ki... Güllə yağış kimi yağdı, meyitləri daşımaq çətinləşirdi. Metro stansiyaları həmin gün xilas olmaq üçün əgincə axtaranların, xatirlərinin soraqlayıb küçələrə axışanların, ən əsas da yaralıların ümid yerinə çevrilmişdi".

34 il bundan öncə, yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə Bakı gülləbaran edildi, günahsız insanlar doğma şəhərin küçələrində güllə yağışına tuş gəldilər. Ağır texnikalarla hücum çəkən sovet ordusu həmin müdhiş gecədə uşaq, qoca, qadın demədən gördükləri hər kəsi və hər şeyi namərdəsinə güllə atışına tuturdu. Al-qana boyanmış küçələrdə ağır yaralıları, özizləri gözlərinin önündə can verən insanlar kömək gözləyir, imdad diləyirdilər. Həmin gecə köməyə tələsəydi, bəzən Bakı Metropoliteninin işçiləri də xüsusi fədakarlıq göstərirdilər. Şahidi olduqlarını bizimlə bölüşən Cahil Həsənov da həmin gecə imdadda yetişən, qatar dolu şəhid və yaralı daşıyan maşinistlərdən idi.

Küçələrdə qanın su yerinə axdığı o gecə metropoliten işçiləri də öz məkanlarından kömək olını uzadı, hərə bir işin qulpundan tuturdu. 20 Yanvar şahidi, maşinist Cahil Həsənov həmin gecə barədə ürək ağrısı ilə danışır. Deyir ki, yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə Bakı metrosu işləməseydi, bəlkə daha çox insan dünyasını dəyişəcəkdi. Çünki insanlar güllələrdən yayınmaq üçün metro stansiyalarına üz tuturdular. Küçələrdə



vəziyyət təsəvvürə gəlməyəcək qədər acınacaqlı idi, sovet ordusu Bakını bir neçə dəqiqənin içində al-qana bürümüşdü.

"Hadisələr qəfil baş verdi. Axşam saat 11-də işimi yekunlaşdırıb evə gedəcəkdim. Amma birdən eşitdik ki, sovet rəhbərliyi xaincəsinə Bakıya qoşun yeridib. Çəşib qalmışdıq, amma əlimizdən gələni etməliydik. Dörd nəfər maşinist yuxarı qalxanda gördük ki, şəhərin küçələri al-qana boyanıb, atəş səsləri eşidilir. Küçəboyu irəlilədikcə gördüklərimdən dəhşətə gəldim. Yollar meyitlərlə, yaralılarla dolu idi... - deyər C.Həsənov qeyd edir.

Onun sözlərinə görə, həmin gecə indiki "20 Yanvar", "İçərişəhər", "Nəriman Nərimanov" və "Koroglu" metrostansiyalarında vəziyyət daha ağır imiş: "Biz saat təxminən 12-dən etibarən Nərimanov stansiyası istiqamətində yaralıları daşıyırdıq. Sonra bizə məlumat verdilər ki, ovaxtı "Bakı Soveti" stansiyasına getmək

lazımdır. Orada yaralı və şəhidlər çox olduğunu görə vəziyyət gərgindir".

Maşinist dediklərindən də aydın olur ki, həmin gecə bütün metropoliten işçiləri bir nəfər kimi əllərindən gələni əstigməyib, sühəncən xidmət göstərirlər. Faciənin daha böyük miqyas almaması üçün son nəfəslərinə kimi çalışıblar.

"Dünyada daha necə bir faciəyə şahidlik edə bilərəm, bu gözlər daha ağır nə görə bilər ki? Axı mən günahsız insanların küçələrdə qanlar içində yatdığına, yaralıların soyuq qış günündə relslər üzərində imdad dilədiyinə öz gözlərimlə şahidlik etmişəm..." - deyən maşinist kədərini ifadə edir. Deyir, gördüklərini ömrü boyunca unuda bilməyə də, Vətən müharibəsindəki şanlı zəfərimiz onları yarasına mülhəm olub. Bu gün yeganə təsəllimiz İkinci Qarabağ savaşında düşməndən alınan qisasımızdır.

Yeri gəlmişkən onu da qeyd edərkən, Qanlı Yanvar gecəsinin

günahsız qurbanları arasında iki metropoliten eməkdaşı - İlqar Qarayev və Əflatun Kazımov da olub.

Milli azadlıq hərəkatının yüksəlməsinə səbəb olan 20 Yanvar faciəsi Azərbaycan tarixinin qanlı və şanlı səhifəsidir. O qanlı hər kəs bir nəfər kimi Azərbaycanın istiqbal yolunda addımlamağa başlamışdı. Həmin gecə günahsız insanlara tuşlanan güllələr, əşində, milli intibahımızın təməlini qoymuşdu. Həmin gecə xalqımız azadlığa və müstəqilliyə gedən yolda ən ağır sınaqlara sinə gərmək, hətta canını belə qurban vermək gücünə malik olduğunu bir daha sübuta yetirdi. Ona görə də o müdhiş gecə tariximizə həm faciə, həm də istiqlalyyət uğrunda mübarizə günü kimi yazıldı.

Azərbaycan xalqı azadlığını borclu olduğu qəhrəmanlarının, Yanvar faciəsinin qurbanlarının öz xatirəsini heç zaman unutmayacaq.

Nəzrin QAFARZADƏ,  
"Azərbaycan"

## GDU-da 20 Yanvar hadisələri anılmışdır

Gəncə Dövlət Universitetində (GDU) 20 Yanvar faciəsinin 34-cü ildönümü ilə əlaqədar tədbir keçirilmişdir. Tədbirdən əvvəl iştirakçılar universitetin dəhlizində nümayiş etdirilən 20 Yanvar aid kitablarla tanış olmuşlar.



Dövlət həmin səsləndirildikdən və torpaqlarımızın bütövlüyü uğrunda canlarından keçən şəhidlərimizin xatirəsi birləşməlik sükutla yad edildikdən sonra 20 Yanvar hadisələrinə həsr olunan videolar nümayiş etdirilmişdir. Universitetin prorektoru Gülsüm Fətəliyeva çıxış edərək 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə keçmiş SSRİ rəhbərliyinin göstərişi ilə sovet hərbi birləşmələrinin xalqımızın iradəsini sındırmaq üçün törətdiyi qanlı terrorları danışıb. Bildirmişdir

ki, Azərbaycanın azadlığı və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizə tarixinə qəhrəmanlıq səhifəsi kimi yazılan 20 Yanvar əzmkarlığın vətənpərvərliyinin zəfər tarixidir.

Sonra rektorun baş müəşaviri Asif Cavadov 20 Yanvar faciəsinin başvermə səbəbləri və nəticələrindən danışaraq deyir ki, 34 il əvvəl yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə Mixail Qorbaçovun əmri ilə Bakıya və Azərbaycanın bir neçə rayonuna sovet ordu birləşmələri yeridilmiş, dinc əhali ağır texnikadan və müxtəlif tipli silahlardan atəş tutularaq kütləvi şəkildə qətlə yetirilmişdir. "Xalqımız böyük faciə ilə üzlaşsə də, Vətənə, torpağa sədaqətini, qəhrəmanlığını, müstəqillik uğrunda mübarizliyini bütün dünyaya nümayiş etdirmişdir. GDU-nun prorektoru, Milli Məclisin deputatı Pərvin Kərimzadə isə çıxışında vurğulamışdır ki, o ağır günlərdə Ümummilli Lider Heydər Əliyev bütün çətinliklərlə baxmaya-

raq, siyasi iradə nümayiş etdirərək Moskvadakı Azərbaycan nümayəndəliyinə gəlmiş və SSRİ rəhbərliyinin törətdiyi bu cinayəti qətiyyətlə ittiham edərək bəyanatla çıxış etmişdir. Azərbaycan rəhbərliyinə qayıdırdan sonra 1994-cü ildə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 20 Yanvar faciəsinə ali qanunvericilik orqanı olan Milli Məclisdə ilk dəfə hüquqi-siyasi qiymət verilmişdir.

Tədbirdə, həmçinin "20 Yanvar - qanlı yazılan tarix", "Azərbaycanın qəhrəmanlıq tarixinin 20 Yanvar səhifəsi", "İnsanlıq qarşı ən böyük cinayət" mövzularında məruzələr dinlənilmişdir.

Çıxışlardan sonra tələbələr ifasında 20 Yanvar şəhidlərinə həsr edilmiş şeirlər səsləndirilmişdir.

Sabir ƏLİYEV,  
"Azərbaycan"



# 7 FEVRAL PREZİDENT SEÇKİLƏRİ GÜNÜDÜR

## MSK "Seçki günü üçün yaddaş kitabçası" hazırlayıb

Mərkəzi Seçki Komissiyası (MSK) 2024-cü il fevralın 7-nə təyin edilmiş növbədənkonar Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkiləri ilə əlaqədar müxtəlif statuslu seçki subyektlərinin maarifləndirilməsi proqramı çərçivəsində "Seçki günü üçün yaddaş kitabçası" hazırlayıb.



MSK Katibliyinin Media və kommunikasiya şöbəsinin AZƏRTAC-a bildirdikləri ki, layihənin həyata keçirilməsində məqsəd məntəqə seçki komissiyaları üzvlərinin seçki günü prosedurları barədə biliklərinin artırılması, məlumatlılıq və peşəkarlıq səviyyəsinin yüksəldilməsi, fəaliyyətlərinin daha da təkmilləşdirilməsindən ibarətdir.

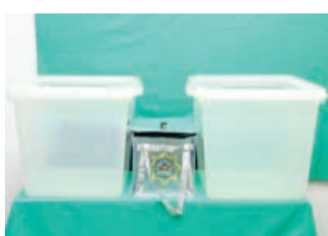
Nəşrdə seçki günü məntəqə seçki komissiyaları üzvlərinin rol və vəzifələri, seçki məntəqəsinin açılması, səsvermə saatlarında tədbirlər, səsvermə prosesində müstəsna hallar, seçki məntəqəsinin bağlanması, səsvermə hesablanması və səsvermənin nəticələri barədə rəsmi protokolların doldurulması da daxil olmaqla, bütün seçki günü prosedurları ilə bağlı aydın və müfəssəl məlumat verilib.

Seçki Məcəlləsinin müvafiq müddəaları və Mərkəzi Seçki Komissiyasının təsdiq etdiyi təlimat, izah, qayda və digər normativ xarakterli sənədlər əsasında hazırlanan yaddaş kitabçası dairə və məntəqə seçki komissiyalarının üzvlərinə, müşahidəçilərə, habelə maraqlanan seçki subyektlərinə çatdırılıb.

"Seçki günü üçün yaddaş kitabçası"nın aşağı seçki komissiyalarından, eləcə də Mərkəzi Seçki Komissiyasının rəsmi internet sahifəsindən ([www.msk.gov.az](http://www.msk.gov.az)) əldə etmək mümkündür.

## Sumqayıtda məntəqə seçki komissiyalarının üzvləri üçün keçirilən treninqlər davam edir

Mərkəzi Seçki Komissiyasının yanvarın 17-dən start verdiyi aşağı seçki komissiyalarının üzvləri üçün treninqlər Sumqayıtda davam edir.



AZƏRTAC xəbər verir ki, fevralın 7-də ölkəmizdə keçiriləcək Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkiləri ilə əlaqədar təşkil edilən treninq proqramı çərçivəsində 44 sayılı Sumqayıt, 46 sayılı Sumqayıt-Abşeron-Qaradağ seçki dairələrində treninqlər müvəffəqiyyətlə aparılır. Seçki günü dairə seçki komissiyalarının üzvləri üçün treninqlər davam edir.

Treninqləri Mərkəzi Seçki Komissiyasının təşkil etdiyi "Treninq üçün treninq" kursunda iştirak etmiş dairə komissiyalarının üzvləri aparır. Hər bir iştirakçıya Mərkəzi Seçki Komissiyası tərəfindən hazırlanan "Seçki günü üçün yaddaş" kitabçası, eləcə də səsvermənin nəticələri haqqında protokol nümunəsi və bir sıra digər zəruri metodiki vəsaitlər, əyani materiallar təqdim olunub.

Qeyd edək ki, Sumqayıtda altı seçki dairəsi fəaliyyət göstərir. Seçicilər 230 daimi seçki məntəqəsində səs verə biləcəklər.

## Azərbaycan yeni dövrə qədəm qoyur

"Dünya baş verən hadisələr və dəyişikliklər yeni realitetlər yaradır, yeni hədəfləri şüurlandırır. Bu, Azərbaycan dövləti üçün də xarakterikdir. Ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafı, düşmən üzərində qazandığımız tarixi qələbələr, suverenliyimizin tam təmin olunması və sair zəruri dəyişikliklər yeni realitetlər formalaşdırıb. Azərbaycan artıq yeni dövrə qədəm qoyur. İnanırıq ki, bu dövrə bizə yeni nailiyyətlər və zəfərlər nəsihət edəcək".

Bu fikirləri "Azərbaycan" qəzetinə açıqlamasında Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin sədri Tahir Rzaev deyib. Komitə sədri qeyd edib ki, belə olan halda, yeni dövrün realitetləri təhlil etmək və o istiqamətdə addımlar atmaq lazımdır: "Sual yaranır ki, yeni dövrün realitetləri nə ola bilər? Sözsüz ki, bura ilk növbədə vətəndaşların təhlükəsizliyinin təmin olunması, ölkənin müstəqilliyinin və suverenliyinin qorunub saxlanması, əhalinin rifah halının yaxşılaşdırılması, iqtisadiyyatın inkişaf etdirilməsi daxildir. Belə olan halda Azərbaycanın xoşbəxt gələcəyini təmin etmək mümkündür".

Tahir Rzaev deyir ki, Azərbaycan dünyada iqtisadi cəhətdən davamlı inkişaf edən dövlətlərdən biridir. "Bunu statistik rəqəmlər də sübut edir. Ötən 20 ildə büdcə gəlirlərinin 30 dəfədən çox, valyuta ehtiyatlarının isə 37 dəfədən çox artması bunun bir nümunəsidir. Bu istiqamətdə dövlətin həyata keçirdiyi tədbirlər təqdirəlayiqdir".

Komitə sədri onu da deyib ki, ölkəmiz, həmçinin beynəlxalq aləmdə daim artan nüfuzu ilə gündəmdədir: "Şanlı zəfərlərimiz, tarixi qələbələrımız



Azərbaycanı bütün dünyaya tanıdıb və bizi mübariz xalq kimi şöhrətləndirib".

Tahir Rzaev əlavə edib ki, ümumilikdə pensiyaların, müavinətlərin, ödənişlərin dəfərlə artırılması, vətəndaşlara diqqət və qayğının yüksəldilməsi, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə möhtəşəm işlərin görülməsi, yolların çəkilməsi, yeni yaşayış binalarının tikilməsi, mühüm layihələrin həyata keçirilməsi, nəticədə soydaşlarımızın dedə-baba

yurdlarına qayıdışı günün realitetləridir. Bütün bunlar Azərbaycanda yeni bir həyatın başladığını təsdiq edir. Əlbəttə ki, həyat gündən-günə yaxşılaşsın, bu, həm də yeni arzuların yaranmasına səbəb olur. Bu arzular istəklər isə daha işgüzar şəraitin yaradılmasını, eləcə də hər bir vətəndaşın öz işinə məsuliyyətlə yanaşmasını tələb edir".

Komitə sədri yekunda qeyd edib ki, fevralın 7-nə təyin olunmuş növbədənkonar prezident seçkiləri də məhz yeni dövrün realitetidir. Suverenliyini tam bərpa etmiş dövlətin bütün ərazilərində vətəndaşların seçmək və seçilmək hüququnun təmin edilməsi, əlbəttə ki, dövrün realitetlərinə uyğundur. Bu, xalqımızın arzu və isteklərinin həqiqətə çevrilməsinin əyani ifadəsidir.

Nəzrin QAFARZADƏ,  
"Azərbaycan"

## 25 sayılı Nizami ikinci seçki dairəsinin dairə seçki komissiyasında 34 məntəqə üzrə hazırlıq işləri başa çatıb

Fevralın 7-nə təyin edilmiş növbədənkonar Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkiləri ilə əlaqədar yanvarın 19-da 25 sayılı Nizami ikinci seçki dairəsinin dairə seçki komissiyasında məntəqə seçki komissiyalarının sədri, katib və üzvləri üçün treninqlər keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, treninqdə çıxış edən 25 sayılı Nizami ikinci seçki dairəsinin dairə seçki komissiyasının sədri Heydər Vəliyev prezident seçkilərində şəffaflığın və aşkarlığın təmin olunması üçün hər cür şəraitin yaradıldığını və məntəqələrdə hazırlıq işlərinin yekunlaşdığını bildirib.

O qeyd edib ki, yanvarın 22-də davam edəcək təlimlərin məqsədi seçki komissiyaları üzvlərinin məlumatlılığını, peşəkarlığını artırmaqdır.

Tədbirdə MSK tərəfindən hazırlanmış slaydların və əyani vasitələrin köməyi ilə iştirakçılara səsvermə günü məntəqə seçki komissiyaları üzvlərinin rol və vəzifələri, səsvermə otağının təşkili qaydası, seçki günü müşahidəçilərin hüquqları, səsvermə günü məntəqəsinin açılması, səsvermə ilə bağlı məlumatların verilməsi saatları, səsvermədə iştirak edən vətəndaşların barməgmini müzakirə etmək barədə məlumatlar, hansı halda seçicinin səsvermə hüququndan istifadə edə bilməyəcəyi, səsvermənin nəticələri və digər aktual məsələlərə bağlı geniş məlumatlar verilib.

Heydər Vəliyev AZƏRTAC-a seçkilərə hazırlıq işlərinin uğurla davam etdiyini, məntəqələrdə seçkilərin demokratik keçirilməsi, komissiya üzvlərinin normal fəaliyyəti üçün lazımı şəraitin yaradıldığını deyib. Həmçinin vurğulayıb ki, məntəqələr, seçki kabinələri, təşviqat, məlumat, seçici siyahısı lövhələri, daşınmaz və daşınan seçki qutuları, qeydiyyat dəftərləri, Seçki Məcəlləsi və Prezident seçkiləri ilə



bağlı təlimatlarla təmin olunub. DSK sədri bildirib ki, dairədəki seçki məntəqələrinin sayı 34, seçici sayı isə 48 min 84 nəfərdir. 204 məntəqə üzvündən 41-i kişi, 163-ü isə qadındır. İlk dəfə səs verənlərin sayı isə 2722 nəfər təşkil edir. 10 məntəqədə veb-kamera quraşdırılıb.

Treninqdə seçki günü məntəqə seçki komissiyalarının sədrinin, aktivlərinin və üzvlərinin rol və vəzifələri ilə bağlı videoçarx nümayiş etdirilib.

Sonda treninq iştirakçılarının sualları cavablandırılıb.

## Lənkəranda məntəqə seçki komissiyalarının üzvləri treninqlərə cəlb olunublar



77 sayılı Lənkəran şəhər seçki dairəsində növbədənkonar prezident seçkiləri ilə əlaqədar treninqlər start verilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu gün keçirilən treninqdə dairə seçki komissiyasına daxil olan 41 məntəqədə nümayəndələr qatılıb.

Treninqlərdə seçkilərin keçirilməsi ilə bağlı aşağı seçki komissiyalarının üzvləri maarifləndirilib, onların rol və vəzifələri, seçki günü prosedurları və müstəsna hallar, səsvermə hesablanması, səsvermənin təsnifatı, səsvermənin hesablanması və yekun protokolların doldurulması mövzuları izah olunur.

Məntəqə seçki komissiyaları üzvlərinin fəaliyyətində keçən treninqlərdə iştirakçıları maraqlandıran suallar cavablandırılıb, onlara MSK tərəfindən hazırlanmış "Seçki günü üçün yaddaş" kitabçası, səsvermənin nəticələri haqqında protokolun və bir sıra digər zəruri sənədlərin nümunələri paylanılıb.

Qeyd edək ki, 77 sayılı Lənkəran şəhər seçki dairəsində 41 məntəqə daxildir və 49 min 18 nəfər seçici qeydə alınıb.

## 69 sayılı Biləsuvar seçki dairəsində 53 min 265 seçici qeydə alınıb

Fevralın 7-nə təyin edilmiş Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkiləri ilə əlaqədar Biləsuvar rayonunda Mərkəzi Seçki Komissiyasının maarifləndirilmə proqramı çərçivəsində seçki komissiyalarının üzvləri üçün treninqlər start verilib.

69 sayılı Biləsuvar Dairə Seçki Komissiyasının sədri Əzizağa Hətəmov AZƏRTAC-a bildirib ki, dörd gün davam edən treninqlərdə seçki dairəsinin 46 məntəqəsi üzrə 276 nəfər məntəqə seçki komissiyasının üzvü iştirak edəcək.

Treninqlərdə əyani vasitələrdən istifadə edilməklə məntəqə seçki komissiyalarının üzvlərinə səsvermə prosesi, seçki prosesində müstəsna hallar, səsvermənin hesablanması və protokolların doldurulması da daxil olmaqla, seçki günü prosedurları barədə ətraflı məlumat verilib. Praktiki məşğələlər zamanı seçki prosedurları ilə bağlı müxtəlif mövzular ətrafında müzakirələr aparılıb, iştirakçıları maraqlandıran suallar cavablan-



dırılıb. İştirakçılara MSK tərəfindən hazırlanmış "Seçki günü üçün yaddaş" kitabçası, səsvermənin nəticələri haqqında protokolun və bir sıra digər zəruri sənədlərin nümunələri paylanılıb.

Diqqətə çatdırılıb ki, seçki məntəqələri bütün lazımı texniki və inventar avadanlıqlarla təmin olunub.

Dəqiqləşdirilmiş son seçici siyahılarına görə, dairə üzrə 53 min 265 seçici qeydə alınıb. Onlardan 3545 nəfəri ilk dəfə səs verəcək, 3 nəfəri isə 100 yaşdan yuxarı olan seçicilərdir.

## 7 sayılı Səbail seçki dairəsində növbəti treninq keçirilib



Fevralın 7-nə təyin edilmiş növbədənkonar Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkiləri ilə əlaqədar yanvarın 19-da 7 sayılı Səbail seçki dairəsinin dairə seçki komissiyasında məntəqə seçki komissiyalarının üzvləri üçün treninq təşkil edilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, yanvarın 22-də davam edəcək təlimlərin məqsədi seçki komissiyaları üzvlərinin məlumatlılığını, peşəkarlığını artırmaqdır. Treninqlərdə ümumilikdə 41 məntəqədə 246 nəfər iştirak nəzərdə tutulub.

Məşğələləri Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) təlim kursunda iştirak edən Hikmət İsmayilov və Anar Əhmədov aparırlar.

Məntəqə seçki komissiyasının üzvləri seçki məntəqələrinin səsverməsi hazırlanması, səsvermə prosesi, seçki günü müstəsna hallar, səsvermənin hesablanması və səsvermənin nəticələri haqqında rəsmi protokolların doldurulması, ümumiyyətlə bütün seçki günü prosedurları barədə aydın və müfəssəl məlumatlandırılıb. Hər bir iştirakçıya təlimlərdə istifadə etmək və yaxından tanış olmaq üçün Mərkəzi Seçki Komissiyası tərəfindən hazırlanan "Seçki günü üçün yaddaş" kitabçası, eləcə də səsvermənin nəticələri haqqında protokol nümunəsi və digər zəruri metodiki vəsait, əyani materiallar da verilib.

Treninqin sonunda iştirakçıları maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

7 sayılı Səbail dairə seçki komissiyasının sədri Cahangir Məmmədov AZƏRTAC-a müşahidəçilərdə seçkilərin hazırlıq işlərinin uğurla davam etdiyini, məntəqələrdə səsvermə prosesinin şəffaf və demokratik qaydada təşkil, komissiya üzvlərinin normal fəaliyyəti üçün lazımı şəraitin yaradıldığını deyib.

Məntəqələrin seçki kabinələri, təşviqat, məlumat, seçici siyahısı lövhələri, generatorlar, elektrik fənləri, daşınmaz və daşınan seçki qutuları ilə təmin edildiyini diqqətə çatdırıb. Məmmədov məntəqələrdə qeydiyyat dəftərləri, Seçki Məcəlləsi, prezident seçkiləri ilə bağlı təlimatların olduğunu da bildirib. Sədr seçki məntəqələrinin 12-də veb-kameraların quraşdırıldığını da diqqətə çatdırıb. Yanvarın 22-dən sonra protokolların yazılması ilə bağlı maarifləndirmə treninqləri də keçiriləcək.

"Sağlamlıq imkanları məhdud seçicilərimizi də diqqətə saxlayırıq. Onların sayı 23 nəfərdir. Məntəqələrimizdə bu qəbildən olan vətəndaşlar üçün panduslar quraşdırılıb. Seçki məntəqəsinə gələ bilməyən sağlamlıq imkanları məhdud insanların rahat səs verə bilməsi üçün onların evlərinə daşınan qutular aparılacaq. M.Cavadzadə adına Respublika Klinikası Uroloji Xəstəxanasında müalicə alan xəstə seçicilərimiz də var və onların sayı yanvarın 18-nə olan məlumata görə 48 nəfərdir. Biz onlar üçün də daşınan qutuların istifadə edəcəyik. Mərkəzi Klinikada müalicə alan seçicilərimizin sayı 115 nəfərdir. Onların da səsvermədə iştirakı üçün lazımı şərait yadadaq", - deyərək Məmmədov bildirib.

Dairə seçki komissiyasının sədri bildirib ki, daimi fəaliyyət göstərən məntəqələr üzrə seçici sayı son məlumata görə 50 min 378 nəfərdir. Daimi fəaliyyət göstərən 41 seçki məntəqəsindən əlavə Səbail rayonu ərazisində seçki otağı gec 5 gün qalmış işə başlayacaq seçki komissiyaları var. Bunlar Mərkəzi Klinik Xəstəxana, "N" sayılı hərbi hissə, Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi və bp-nin platformasıdır. Bu seçki komissiyalarında 13 məntəqə fəaliyyət göstərir və seçicilərin sayı təxminən 3421 nəfərdir.

C.Məmmədov vurğulayıb ki, bu seçkilərdə 1300 nəfər ilk dəfə səs verəcək. İki seçicinin yaşı isə 100-dən yuxarıdır.

### Laçından olan seçici:

## Doğma yurdumuzda ilk dəfə prezident seçkiləri keçiriləcək

"Azərbaycanın hər yeri bizim üçün Vətəndir, lakin insanın doğulduğu, boya-başa çatdığı torpaq daha əzizdir. 31 il yurd həsrəti ilə yaşasaq da, Laçına qovuşmaq çox gözəl hissdır. Doğma yurdumuzda ilk dəfə prezident seçkiləri keçiriləcək".

Bu sözləri AZƏRTAC-a müşahidəçisi Laçın sakini Azad Nəsimov söyləyib.

O, 1965-ci ildə Laçın şəhərində doğulub boya-başa çatıb, 27 yaşında isə ermənilərin işğalçı siyasəti nəticəsində doğma elindən didərgin düşüb, on illər boyu yurd həsrəti ilə yaşayıb. Azad Nəsimovun bu nisgilli nəhayət öten il bitib, indi yenidən qurulan Laçın şə-



hərində ailəsi ilə birlikdə firsətlə yanaşı yaşayır.

"58 yaşında yenidən Laçına qayıdanda özümü xoşbəxt hiss etdim, bu torpaqlar bizim üçün həm doğma, həm də müqəddəsdir. Çünki şəhidlərimizi, 27 yaşında isə ermənilərin işğalçı siyasəti nəticəsində doğma elindən didərgin düşüb, on illər boyu yurd həsrəti ilə yaşayıb. Azad Nəsimovun bu nisgilli nəhayət öten il bitib, indi yenidən qurulan Laçın şə-

## 116 sayılı Qəbələ seçki dairəsində aşağı seçki komissiyalarının 354 üzvü treninqlərə qatılıb

Fevralın 7-nə təyin edilmiş növbədənkonar Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərinə hazırlıq çərçivəsində 116 sayılı Qəbələ seçki dairəsində aşağı seçki komissiyalarının üzvləri üçün maarifləndirici treninqlər davam edir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, yanvarın 17-dən başlanan treninqlərə dairənin tərkibində olan 59 seçki məntəqəsinin sədr, katib və komissiya üzvləri, ümumilikdə, 354 nəfər cəlb olunub. Dairə seçki komissiyasının sədri Zülfiqar Cəfərovun verdiyi məlumata

görə, treninqlərin ilk iki günündə məşğələlərdə 24 seçki məntəqəsi üzrə 144 nəfər iştirak edib. Treninqlərin üçüncü günü, yanvarın 19-da keçirilən məşğələlərdə də 12 seçki məntəqəsinin komissiya üzvləri iştirak edirlər. Məşğələləri Mərkəzi

Seçki Komissiyasının (MSK) təşkil etdiyi təlim kursunda iştirak etmiş Aqil Kərimov və Rəşad Mürşidov aparırlar.

Təlim prosesində iştirakçılara MSK tərəfindən tərtib edilmiş xüsusi proqram və slaydların köməyi ilə məntəqə seçki komissiyası üzvlərinin rol və vəzifələri, seçki günü prosedurları və müstəsna hallar, səsvermənin hesablanması, səsvermənin təsnifatı, səsvermənin hesab-

lanması, yekun protokolların doldurulması və digər məsələlər barədə metodiki məlumatlar verilib. Diqqətə çatdırılıb ki, seçkilərin şəffaf keçirilməsi məntəqə seçki komissiyaları üzvlərinin peşəkarlıq səviyyəsinə bağlıdır. Ona görə də, komissiya üzvləri öz peşəkarlıq səviyyəsini, bilik və bacarıqlarını daha da artırmalı, seçki günü üzvlərinə düşən vəzifələri dəqiq bilməli və layiqincə yerinə yetirməlidirlər. Dairə üzrə treninqlər

beş gün davam edəcək. Dairə seçki komissiyası sədrinin məlumatına görə, dəqiqləşdirilmiş son seçici siyahılarına görə, seçicilərin ümumi sayı 53 min 600 nəfərdir. Onlardan 856 nəfəri 80-100 yaş arasındadır. 3720 gənc isə ilk dəfə səs verəcək. İndiyədək 120 nəfər yerli müşahidəçi dairədə qeydiyyatdan keçib. Maarifləndirici treninqlərin bölgədə fəaliyyət göstərən digər seçki dairələrində də davam edir.

## Seçkilərdən seçkilərə

Bəşəriyyətin gələcəyi  
naminə həmrəylik çağırışları

Ötən il Azərbaycan üçün müstəsna tarixi əhəmiyyətə malik bir çox hadisələrlə yanaşı, ölkəmizin evsahibliyi ilə keçirilən global əhəmiyyətli tədbirlərlə də əlamətdar oldu. Bu baxımdan, mart ayında təşkil edilmiş X Qlobal Bakı Forumu və Qoşulmama Hərəkatının Əlaqələndirmə Bürosunun iyulda keçirilən nazirlər görüşü xüsusilə qeyd olunmalıdır. Hər iki global miqyaslı tədbirdə indiyə qədər əldə olunmuş nailiyyətlər, qarşıda duran vəzifələr diqqətə çatdırıldı, gələcəklə bağlı strateji baxışlara nəzər yetirildi.

Qlobal Bakı Forumu Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə 2013-cü ildən keçirilir. X Qlobal Bakı Forumunun panel iclaslarında və sessiyalarında da bəşəriyyətin qarşısında duran yeni çağırış və perspektivlər - yeni dünya nizamı, iqlim dəyişikliyi, ədalətli və bərabərliyə əsaslanan enerji keçidi, meqatəhdidlər - iqlim, qida və nüvə təhlükəsizliyi, qlobal səhiyyə sisteminin qurulması, sağlamliğin təbliği, qlobal yoxsulluq, bərabərsizlik, iqlim böhranı və münaqişələr nəticəsində son illər qarşılaşılan miqrasiya prosesləri, yeni enerji və neqliyyat dəhlizlərinin rolu, dünyanın müxtəlif regionlarında sülhün, sabitliyin və inkişafın axtarışı yolları və digər bu kimi mühüm mövzular qoyulmuşdu.

## Avropanın enerji xəritəsini dəyişən Azərbaycan

Öncə qeyd edək ki, X Bakı Qlobal Forumunun iştirakçıların təmsilçilik səviyyəsi və intellektual potensialı aparıcı beynəlxalq konfranslara uyğun idi və bu da həmsədrlərin, bütün idarə heyətinin düşünülmüş və səmərəli fəaliyyətinin təzahürü kimi diqqəti cəlb edirdi. Açıq zamanı Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin adı daşdığı dahi Azərbaycan şahirinin xatirəsinə və irsinə olan dərin hörmətin təzahürü olduğunu diqqətə çatdırılmasından tədbirin böyük rəğbət doğuran məqamlarından birinə çevrildi. Qeyd olundu ki, dahi şairimizin zəkası və müdrikliyi Azərbaycan xalqının istedadını və böyüklüyünü təcəssüm etdirir.

Forumun mövzusunda uyğun olaraq bu mötəbər yığıncaqda dünyada enerji təhlükəsizliyi məsələlərində baş verən yeniliklər, Azərbaycanın Avropa Komissiyası, Azərbaycanın Avropa Komissiyası, Azərbaycanın Avropa Komissiyası ilə imzaladığı memorandum, Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında ölkəmizin yeri və rolu ilə bağlı fikirlər diqqətə çatdırıldı. Bu istiqamətdə gələcək perspektivlər üzrə strateji mövqelərdən bəhs olundu. Avropanın enerji xəritəsində mühüm dəyişikliklərin olacağı ilə əlaqədar gözlənilən dila getiriləcək Azərbaycanın neft və qaz boru xəritəsinin inşası ilə Avropanın enerji xəritəsinin artıq dəyişdiyini, indi isə növbənin "yaşıl enerji"nin təmin edəcək elektrik xətlərinə çatdığı bəyan edildi. Bu forumda dünyanın ümumi mənzərəsinin parlaq təsviri verildi, müasir çağırışlarla bağlı fikirlər, birgə yerinə yetirilməli olan təşəbbüslər aktuallaşdırıldı.

## Sülh zamanı

X Qlobal Bakı Forumunda ölkəmizin Vətən müharibəsindəki tarixi zəfərdən sonra yaranmış yeni reallıqlar, aparılan sülh prosesləri barədə fikirlər də səsləndirildi. 2020-ci ilin noyabrında, müharibə bitdikdən dərhal sonra Azərbaycanın sülh danışıqlarına başlamaq üçün təşəbbüsü irəli sürdüvü və Ermənistanla sülh müqaviləsinin əsasını təşkil edəcək beş məşhur prinsipin təqdim edildiyi xatırlandı. Bir daha bəyan olundu ki, sülh üçün vaxt yetişib, ölkəmiz daimi sülhün əldə olunmasını istəyir. Çoxkəffəyli, çoxmillətli ölkə olan Azərbaycanda azlıqların hüquqları Konstitusiyamızla qorunur. Ölkəmizdəki real vəziyyətlə tanış olan hər kəs Azərbaycanın yüksək dini və etnik dözümlüliyini və seçilən, müxtə-



lif etnik qrupların, konfessiyaların nümayəndələrinin dinc və ləyaqətli şəkildə yaşadığı ölkə olduğunu təsdiqləyə bilər. Tədbirdə o da qeyd olundu ki, hər münaqişənin öz tarixi, öz dinamikası və sonu var. Vacib məqam odur ki, ölkələr arasında mübahisələr beynəlxalq hüquq əsasında həllini tapsın, onların ərazi bütövlüyü və suverenliyi güc hesabına dəyişdirilməsin. Bildirildi ki, hazırda rəsmi İrəvan üçün öz qonşuları ilə qonşu kimi davranmaq şansı yaranıb.

X Qlobal Bakı Forumunun panellərindən birinin məhz multilateralizmə həsr olunması xüsusilə təqdir edildi. Siyasi ədəbiyyatdan məlum olduğu kimi, multilateralizm, beynəlxalq əlaqələrin hər bir ölkənin bütün tərəfdaşlarla münasibətlərdə imtiyazlardan istifadə etməsinə imkan verən mexanizmdir. Əsaslanaraq təşkil edilməsi deməkdir. Müasir dünyamızda multilateralizm böyük dövlətlərin birtərəfli siyasətinə qarşı çıxır, başqa dövlətlərin və xalqların da milli maraqlarının müdafiəsi, bərabərliyə əsaslanan münasibətlər prinsipinin qorunması zərurətini aktuallaşdırır.

Multilateralizmin əsas məqsədlərindən biri beynəlxalq münasibətlərin inkişafını təmin etmək, mövcud siyasi və iqtisadi sistemlərinin düsturlaşdırma, hüquq və ədalət prinsiplərinə əsaslanan beynəlxalq qaydalara riayət etmək, qlobal təhdidlərə qarşı birgə mübarizə aparmaqdır.

Bu gün bütün dünyada multilateralizmin əsl müdafiəçisi qismində BMT-dən sonra ikinci böyük təsisat olan Qoşulmama Hərəkatı çıxış edir. Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına 2019-cu ildən başlamış və üzv dövlətlərin istəyi ilə bir il uzadılaraq 2023-cü ilə qədər davam edən sədrliyi bu təşkilatın yenidən formalaşan dünya nizamında öz yerini tapmasına böyük töhfələr verib. Forumda qeyd olundu ki, 2019-cu ilə kimi passiv fəaliyyəti ilə yadda qalan, qlobal proseslərdə rolu, təsiri bir o qədər nəzərə çarpmayan Qoşulmama Hərəkatının fəaliyyəti bu illərdə kifayət qədər canlandırılıb. Bu məqsədlə beynəlxalq tədbirlər, zirvə toplantıları təşkil edilib. COVID-19 pandemiyasının ən gərgin vaxtlarında Azərbaycanın təşəbbüsü, Qoşulmama Hərəkatının dəstəyi ilə BMT Baş Assambleyasının pandemiya ilə bağlı Xüsusi Sessiyasının təşkilatı mümkün olub. COVID-19-la mübarizə üzrə məlumat bazası yaradı-

lıb. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı bu bazadan səmərəli şəkildə istifadə edə bilər. Pandemiyanın ilk aylarında peyvənd millətçiliyinə və peyvəndlərin qeyri-bərabər paylanılmasına etiraz səsinin ucaldılması, postpandemiya dövrü ilə bağlı aktual məsələlərin gündəmə gətirilməsi, əksəriyyəti Qoşulmama Hərəkatına üzv olan 80-dən artıq ölkəyə maliyyə və humanitar yardımların edilməsi, koronavirusla mübarizəni dəstəkləmək üçün Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatına 10 milyon ABŞ dolları həcmində birbaşa ianə yardımının göstərilməsi də Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına sədrliyi dövründə gördüyü real tarixi işlərdir. Azərbaycan quruma sədrliyi dövründə Qoşulmama Hərəkatının institusional inkişafına nail olub, o cümlədən bu məqsədlə Qoşulmama Hərəkatının 60 illik tarixində ilk dəfə ölkəmizin təşəbbüsü ilə Parlament Şəbəkəsi, ardınca gənclər şəbəkəsi yaradılıb.

## BMT-də ciddi islahatlar aparılmalıdır

X Qlobal Bakı Forumunda da bəşəriyyətə töhfə verən bütün bu nailiyyətlər diqqətə çatdırıldı. Eyni zamanda bildirildi ki, bugünkü parçalanmış dünyamızda belə bir hərəkata böyük ehtiyac var.

"Bu gün biz soyuq müharibənin bitməsindən sonra bu gündə baş vermiş bölkə də ən ciddi Şərç-Qərç qarşıdurmasının şahidi oluruq. Qoşulmama Hərəkatı körpülərin salınmasında, münaqişələrin həllində yeni yanaşmaların formalaşdırılmasında və Qoşulmama Hərəkatının təməl prinsiplərinin - Bandung Prinsiplərinin təmin edilməsində mühüm rol oynaya bilər və oynamalıdır. Həmin prinsiplər - sülh, əməkdaşlıq, ərazi bütövlüyünə və suverenliyə hörmət, habelə sərhədlərin toxunulmazlığının ibarətidir" - forumda bu fikirlər xüsusilə səsləndirildi.

Qoşulmama Hərəkatının Əlaqələndirmə Bürosunun 5 iyul 2023-cü il tarixində Bakıda keçirilən Nazirlər Görüşündə də müasir dünyamızın reallıqları açıqlandı və qeyd olundu ki, hərəkata üzv dövlətlər "Bandung prinsipləri" ətrafında qətiyyətlə dayanmalı, suverenliyin və ərazi bütövlüyünün pozulması, ölkələrin daxili işlərinə müdaxilə hallarına qarşı öz səsini ucaltmalıdır. İndi hərəkatın dünya məsələ-

lərində daha ön mövqedə olması mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Multilateralizm bizim güclü vasitəmizdir. Hazırda beynəlxalq təşkilatlar, xüsusilə BMT bəşəriyyətin gözləntilərinə cavab vermir. BMT-də ciddi islahatların aparılması qaçılmazdır. BMT Təhlükəsizlik Şurası keçmiş qalığıdır və hazırkı reallıqları əks etdirmir. Biz Təhlükəsizlik Şurasında daha çox ölkənin təmsil olunması və coğrafi baxımdan daha ədalətli olması üçün onun tərkibinin genişləndirilməsinin tərəfdarıyıq.

## Fransa neokolonializm siyasətini davam etdirir

Bu nüfuzlu görüşdə neokolonializm meyillərinin artmasından Azərbaycanın narahatlığı da vurğulandı. Neokolonializmi hələ də davam etdirən ölkələrdən biri kimi Fransanın adı çəkildi və qeyd olundu ki, dekolonizasiya prosesi nəticəsində yaranmış Qoşulmama Hərəkatı keçmişin bu utancverici mirasına qarşı qətiyyətlə mübarizə aparmalı və onun tamamilə aradan qaldırılmasına öz töhfəsini verməlidir. "Özünü yalandan insan haqlarının və beynəlxalq hüququn müdafiəçisi kimi qələmə verən Fransa hələ də digər ölkələrin daxili işlərinə qarşır. Fransa qonşularının və yaxınlarında Mali və Burkina-Fasodan çıxarılması onun Afrikadakı amansız neokolonializm siyasətinin uğursuzluğa məhkum olduğunu bir daha göstərdi" - kimi fikirlərə də tədbirdə xüsusi yer verildi.

Bildirildi ki, mədəniyyətə və dinlərarası dialoqun təşviqi Qoşulmama Hərəkatının gündəliyindəki əsas məsələlərdən olmalıdır. Geniş vüsət alan islamofobiya və ksenofobiya halları, həmçinin islamın zorakılıq və terrorla eyniləşdirilməsi cəhdləri həmişə narahatlıq doğurur. Danimarkada, Niderlandda, İsveçdə müqəddəs Quranın yandırılması, təhqir olunması və buna ifadə azadlığı adı altında bəraət qazandırılması tamamilə məsuliyyətsizlikdir, qəbulolunmazdır və bu, pislənilməlidir.

Hər iki tədbirdə səslənən çıxışlar müasir dünyamızın gələcəyinə işıq saldı, qlobal problemlərin həlli, bəşəriyyətin xoşbəxtliyinə naminə birlikdə, həmrəy şəkildə yerinə yetirilməli olan vəzifələr dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırıldı.

İradə ƏLİYEVA,  
"Azərbaycan"

Qeyri-neft sektorunun  
əsas ünvanı - sənaye zonaları

Azərbaycanda həyata keçirilən iqtisadi islahatlar bəhrəsini verir. Hesabat dövrü olan son 20 il ərzində ölkədə yüzlərlə sənaye müəssisəsi fəaliyyətə başlayıb. Əvvəllər idxal edilən bir çox sənaye məhsulları indi ölkəmizdə istehsal olunur və hətta xarici bazarlara da ixrac edilir.

Aparılan məqsədyönlü iqtisadi siyasət sayəsində iki onillik ərzində ümumi daxili məhsul istehsalı 4 dəfə, büdcə gəlirləri 30, xarici ticarət dövriyyəsi isə 10 dəfədən çox artıb. Bu dövrdə ölkə iqtisadiyyatına 300 milyard dollar investisiya qoyulub. Sosial sahədə də böyük nailiyyətlər qazanılıb. Tək bir fakt: yoxsulluq 50 faiz səviyyəsindən 5,5 faizə düşüb.

Məlumdur ki, dayanıqlı inkişaf istehsalıyönlü sənayenin miqyasından asılıdır. Bunun üçün hər bir ölkədə sənaye məhsulları istehsalı ümumi istehsalda yüksək çəkiyə malik olmalıdır. Odu ki, ölkəmizdə də iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi, xüsusilə qeyri-neft sənayesinin inkişafı ön plana çəkilmişdir.

Məlumdur ki, Azərbaycanda sənayeləşmə prosesini sürətləndirmək üçün "Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış" İnkişaf Konsepsiyası qəbul olunmuşdur. Sonəddə sənayenin inkişaf perspektivləri müəyyən edilmiş, hazırlanan tədbirlər planına əsasən, sənaye potensialının gücləndirilməsi, rəqəbatqabiliyyətin artırılması, kadr potensialının, elmi təminatın yaxşılaşdırılması, normativ-hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Dünyanın sənaye tarixi sübut edir ki, zaman-zaman onun müxtəlif inkişaf formaları meydana gəlir. Bunlardan biri də texnopark adlanan yeni istehsal və xidmət sahələridir. Ölkəmizin sənayeləşməsinə də texnoparkların əhəmiyyəti böyükdür. Bu cür parklar yüksəkkeyfiyyətli məhsul hazırlamaq qabiliyyətinə malikdirlər və ona elmin son uğurlarından və müasir texnologiyalardan istifadə etmək nail olurlar. Bakıda, həmçinin regionlarda texnoparkların və sənaye məhəllələrinin yaradılması istiqamətində böyük işlər görülür. Nəticə pis deyil - 7 sənaye parkı və 5 sənaye məhəlləsi.

Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının yaradılmasında məqsəd ölkədə innovativ və yüksək texnologiyalar əsasında rəqəbatqabiliyyətli məhsul istehsal etmək, onları dünya bazarına çıxarmaq, qeyri-neft sektorunun davamlı inkişafına nail olmaq, həmçinin əhalinin məşğulluğunu təmin etməkdir. Parkın sənaye zonasında kimya sənayesi, tikinti sənayesi və digər sənaye sahələri üzrə müəssisələrin - parkın rezidentlərinin fəaliyyəti göstərməsi üçün böyük imkanlar yaradılmışdır. Hazırda həmin müəssisələrdə istehsal edilən məhsullar ölkənin daxili tələbatını ödəməklə yanaşı, dünya bazarına da ixrac olunur.

Balaxanı Sənaye Parkının ərazisində isə məişət tullantılarının emalı (tökrar emalı) və xidmət müəssisələri yaradılıb.

Bu səbəbdən parkın idarəetməsi "Təmiz Şəhər" ASC-dir. "Yaşıl iqtisadiyyat"ın inkişafında xüsusi əhəmiyyətə malik olan bu parkın təşkilində başlıca hədəf tökrar istehsal sahəsinə marağ göstərən potensial sahibkarlar və investorlar üçün əlverişli şəraitin yaradılması idi ki, ona da nail olub.

Regionlardakı analoji müəssisələrə gəldikdə, bu sırada ilk növbədə Mingəçevir Sənaye Parkını misal göstərmək olar. 2016-cı ildə təməli qoyulan parkda rezident kimi qeydiyyatı alınmış "Mingəçevir Teksstil" MMC-nin 2 fabriki 2018-ci il fevralın 27-də istifadəyə verilməmişdir. İlk istehsal gücü 20 min ton olan fabriklərin avadanlıqları Almaniyaya, İsveçə, İspaniyaya və Yaponiyaya aparıcı şirkətlərdən alınmışdır. Müəssisələrdə 750 yeni iş yeri açılmışdır.

Çox müsbət haldır ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə də texnoparklar yaradılır. Ağdamda və Cəbrayıl rayonunda Soltanlı kəndində yaradılan texnoparkların fəaliyyəti ilk növbədə işğaldan azad olunmuş ərazilərin potensialından istifadə etməyə hesablanıb. Bununla yanaşı, doğma yerlərdə döncök soyaşmalarının məşğulluğunun təmin edilməsinin hədəf seçilməsi də unutmamaq olmaz. Bu isə o deməkdir ki, həmin texnoparkların bölgənin iqtisadi inkişafını təmin etməklə yanaşı, həm də sosial məsələlərin həllinə müsbət təsir göstərəcək.

Ağdam Sənaye Parkına sahibkarlar tərəfindən böyük marağ var. Artıq bir neçə sahibkara sənaye parkının rezidenti statusu verilib. Müxtəlif çeşiddə sintetik xalçaların istehsalı ilə məşğul olacaq "Dağ-N" MMC Ağdam Sənaye Parkında 2 hektar ərazidə fabrik inşa edəcək. Investisiya dəyəri 9,5 milyon manat olan fabrikdə il ərzində 1 milyon kvadratmetrdən çox xalça istehsalı, 60 nəfərin daimi işlə təmin edilməsi nəzərdə tutulur. "Veliev" MMC tərəfindən isə "Prefabrik dəmir-beton məmulatları istehsalı" layihəsi həyata keçiriləcək. Layihə çərçivəsində körpülərin, sənaye və yaşayış binalarının tikintisi üçün gərginləşdirilmiş dəmir-beton tipləri, kərpişlərin, fermalardan, döşəmə panellərinin, üfüqi su novlarının, dəmir-beton dirəklərin, müxtəlif növ hasarların, kanalizasiya borularının, soki və divar daşlarının, yaşayış binalarının tikintisi üçün izolyasiyalı panellərin və s. istehsalı planlaşdırılır. Dəyəri 2,5 milyon manat olan layihə çərçivəsində il ərzində 200 min kvadratmetr dəmir-beton məmulatının istehsalı nəzərdə tutulur. 80 daimi iş yerinin açılacağı gözlənilən müəssisədə türk və yerli texnologiyalardan istifadə edil-

cək. Müəssisədə istehsal ediləcək məhsullar ilkin olaraq daxili bazarla satılacaq.

Digər sənaye birlikləri - sənaye məhəllələri texnoparklardan fərqli olaraq kiçik və yığcamdır. Buradakı müəssisələrdə əsasən yerli kəmmaldan istifadəyə üstünlük verilir. Buna baxmayaraq, sənaye məhəllələrində də yüksək texnologiyalardan istifadə edilərək keyfiyyətli məhsul istehsal olunur. Belə məhəllələrdə digər bir üstün cəhət bölgələrdə yerləşməsidir. Bu, yerli sahibkarlara az məbləğdə investisiya qoymaqla dövlətin güzəştli rəhbərlikdən istifadə etmək imkanı yaradır.

Götürək Neftçala Sənaye Məhəlləsini. Burada hətta minik avtomobilləri də istehsal olunur. Gələcəkdə müəssisədə ildə 10 min "Xəzər" avtomobilinin nəzərdə tutulur. Məhəllədə "Kəh" MMC də fəaliyyət göstərir. Müəssisənin illik istehsal gücü 25 ton balıq yeni istehsal etməkdir. Qarşıdakı illər müəssisədə mal-qara üçün, eləcə də digər yemlərin istehsalı planlaşdırılır. Məlumat üçün bildirək ki, müəssisənin yaradılması üçün 12 milyon manat investisiya qoyulub. Onun 5,9 milyon manatı Sahibkarlığın İnkişafı Fondundan alınmış güzəştli kreditdir.

Masallı Sənaye Məhəlləsinin ümumi sahəsi 10 hektardır. Məhəllədə dövlət vəsaiti hesabına lazımi infrastruktur, o cümlədən 2,5 MVt gücündə elektrik enerjisi təchizatı, gücü saatda 25 kubmetr olan sementləyici qurğu qurulub, su və kanalizasiya sistemi, təbii qaz təchizatı, rabitə və neqliyyat infrastrukturunu yaradılıb. Eləcə də yüksək standartlara cavab verən 3 istehsal modulu, ikimərtəbəli inzibati bina, texniki və köməkçi binalar tikilib, genişmiqyaslı abadlıq işləri aparılıb. Hazırda burada mebel, dam örtükləri və aksesuarları, dəmir məmulatları, döşək, taxta emalı məmulatları istehsal olunur.

Hacıqabul və Sabirabad sənaye məhəllələrinin də ölkənin iqtisadi inkişafında rolu və payı az deyil. Bu yerdə son statistika nəzər salaq: ölkənin qeyri-neft-qaz istehsalının həcmi 2 milyard manatdan 17,7 milyard manata çatıb ki, bu da 4,1 dəfə real artım deməkdir. 2022-ci ildə sənaye zonalarında istehsal olunan məhsullar dünyanın 35-dən çox ölkəsinə göndərilib. Əlimizdəki son statistika görə, sənaye zonalarında ümumilikdə 5,8 milyard manatlıq məhsul istehsal edilib ki, onun da 1,7 milyard manatlıq hissəsi ixrac olunub. 2020-ci ildə sənaye zonalarında 1,27 milyard manatlıq məhsul istehsal edilmişdir, sonrakı dövrdə bu rəqəm xeyli artmışdır. Sənaye zonaları üzrə ixracın həcmi 2020-ci ilə müqayisədə bir neçə dəfə artaraq qeyri-neft sənayesi məhsullarının ixracında önəmli yer tutmuşdur.

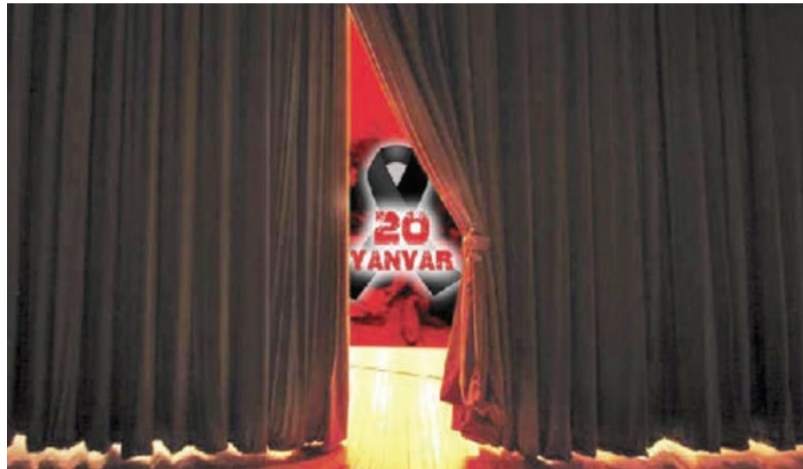
Rüstəm KAMAL,  
"Azərbaycan"







# Azərbaycan xalqının hüzn və qürur salnaməsi əsərlərdə



1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə keçmiş SSRİ rəhbərliyi qoşun hissələrini Azərbaycan xalqının azadlıq eşqini, müstəqillik arzusunun yox etmək üçün Bakıya göndərdi. Qırdaqları plan dəhşətli, onu yerinə yetirənlər isə olduqca amansız idilər.

O gecə Azərbaycan tarixinin ən dəhşətli səhifələrindən biri oldu. Uşaqlara, gənclərə, qocalara doğma şəhərin hər gün dolaşdıqları küçələrində güllələr yağdırdılar. Ankarla üzərlərindən keçirdilər, evlərini gülləbaran etdilər.

Qanlı Yanvarda Azərbaycan xalqına ağır yara vuruldu. Ancaq imperiya çöklədikdən sonra məqsədlərinə çatmadılar. Bu xalqın azadlıq eşqini boğa, müstəqilliyə gedən yolunu kəso bilmədilər.

Günlər, aylar, illər ötdükə, 1990-cı ilin Qanlı Yanvar hadisələrində Azərbaycan xalqının göstərdiyi iradə, cəsurluq ədəbi-bədii nümunələrdə, rəsm, sənə və ekran əsərlərində əksini tapdı.

## Musiqinin fəryad səsi

Qanlı Yanvar hadisəsi bəstəkarlarımızın əksəriyyətinin yaradıcılığına təsir göstərdi. Hələ 1990-cı ildə görkəmli bəstəkar Cəvəd Hacıyev "Şəhidlər" simfoniyasını bəstələdi. Bəstəkar Oqtay Kazımın eyni mövzuya həsr etdiyi simfoniyanın da adı "Şəhidlər"dir. Həmin il bəstəkar Hacı Xanməmmədov Əzizə Cəfərzadənin sözlərinə solist və xalq çalğı alətləri orkestri üçün "Əlimdə sazım ağlar" əsərini bəstələdi. Əsər 20 Yanvar şəhidlərinə ithaf olunmuşdu. Bəstəkarlar Tofiq Bakıxanovun "Humayun" simfonik muğamı, Azər Rzayevin "Bakı-90" simfoniyası, Ramiz Mustafayevin "Bu qan yerdə qalan deyil", "Haqq sənindir", Azərbaycan vokal-simfonik poemaları, Mobil Babayevin "Ağlama torpağım, ağlama", kantatası, Aydın Əzim Kərimoğlunun orkestr üçün "Qətl günü", Sərdar Fərəcovun "Matəm harayları" simfonik lövhəsi, Faiq

Süceddinovun fortepiano üçün, Məmməd Quliyevin xor və orkestr üçün, Sevdə İbrahimovanın bariton səs və orkestr üçün vokal simfonik "Vətən şəhidlərinə", Cavanşir Quliyevin xor üçün "Şəhidlər", Arif Mirzəyevin orqan üçün "Yanvar mərsiyələri" və Ağah Əliyadının "Ana torpaq" odası, Vəlif Adıgözəlovun "Qarabağ şəkəstəsi", "Qəm karvanı" oratoriyaları və digər əsərlərdə Qanlı Yanvarda xalqımızın başına gətirilən müsibətlər, şəhidlərinin qurubunu sonsuz ehtiram təqdim etdi.

Bu böyük faciənin, matəm kədərini, qüssəsini, eyni zamanda qürurunu bəstəkarlar Fuad Cavadov "Qara Yanvar", Azad Zahid "Mədhyyə" əsərlərində ifadə etdilər. İlham Quliyev "İlham və Fərizə" operasını, Nazim Quliyev "Şəhidlər" operasını, Oqtay Rəcəbov "Çingiz" oratoriyasını, Zabitə Məmmədova solist, xor və orkestr üçün "Elegiya"sını, Arif Mirzəyev "Yanvar pasionları" matəm messasını, Aşur Dadaşov "20 Yanvar" adlı xor, solist və simfonik orkestr üçün 9 sayılı simfoniyasını yazdı. Rejissor Xamis Muradovun fikirlərində lentə alındığı "Şəhidlərdən-şəhidlərə" sənədli filmində Faiq Nəziyev musiqi yazdı.

20 Yanvar faciəsinə yalnız irihəmli musiqi əsərləri deyil, mahni və romanslar da ithaf edildi. Emin Sabitoğlu Bəxtiyar Vahabzadənin sözlərinə "Şəhidlər ağısı", Oqtay Rəcəbov Məmməd İsmayılın sözlərinə "Qana dönen qorənfilər", Mehriban Əhmədova Məmməd Arazın sözlərinə "Ana millət, ata millət, ağlama", Nəriman Əzimov Hikmət Mahmudun sözlərinə "Mənim şəhid bacım, şəhid qardaşım", Rühəngiz Qasımovaya "Şəhid

oğullara", İlham Abdullayev Dönməzin sözlərinə "20 Yanvar" mahnılarını bəstələdilər.

## Qanlı Yanvar hadisələri ekran əsərlərində

O faciəli günlərdə baş verən hadisələr kameranın yaddaşına köçürüldü və sonradan sənədli ekran əsərlərində geniş istifadə edilməyə başlandı. "Salnamə" sənədli filmlər studiyasında Qanlı Yanvar hadisələrini əks etdirən "Azadlığa gedən yollar" tammetrajlı sənədli film rejissorları Xamis Muradov, Tofiq Məmmədov, Ramiz Əliyev və Rövşən Almuradlı tərəfindən çəkildi. Həmin ilin - 1990-cı ilin oktyabrında ərsəyə gələn "20 Yanvar" sənədli filmində rejissoru isə Cahangir Zeynalıdır.

1990-cı ildə "Rakurs" sənədli filmlər studiyasında istehsal edilən "Matəm" qismətli sənədli filmində 20 Yanvar şəhidlərinin qurubunu əks etdirən "Şəhidlərdən-şəhidlərə" sənədli filmində rejissorları Xamis Muradov, Tofiq Məmmədov və Ramiz Əliyevdir. Filmdə Bakıda 1990-cı ilin 20 yanvarında sovet ordusu əsərləri tərəfindən dinc əhəlinin qətlə yetirilməsindən və əlil qalımlardan bəhs olunurdu.

"Qəsd" qismətli sənədli filmində 1990-cı ildə çəkildi. Rauf Nəziyevin rejissorluğu bu ekran əsərində XIX əsrin ikinci onilliyində imzalanmış Türkmənçay və Gülistan müqavilələrinə əsasən, Azərbaycanın iki yarı bölünməsi, rus imperiyasının köməyi ilə 1905-ci ildə və 1918-ci illərdə erməni daşnaqlarının törətdikləri qətləmlər, Leninin sərəncamı ilə 1920-ci ildə XI ordu-nun ölkəmizi işğal etməsi,

1930-cu illərin Stalin repressiyası, Qorbaçovun sərəncamı ilə 1990-cı ildə həyata keçirilən 20 Yanvar faciəsi təkbiz olunmaz faklarla əks etdirildi. "Boz qurdun harayı" qismətli sənədli filmi isə 1991-ci ildə təqdim edildi. "Salnamə" sənədli filmlər studiyasında ekranlaşdırılan, rejissorları Tofiq Məmmədov və Ramiz Əliyev olan bu sənədli film 20 Yanvar şəhidlərinin ildönümünə həsr edilmişdi. "Bakıda insan ovu" qismətli sənədli filmi eyni ildə "Yaddaş" sənədli filmlər studiyasında Vəlif Adıgözəlovun rejissorluğu ilə ekranlaşdırıldı.

20 Yanvar hadisələrindən bəhs edən "Qanlı Bakı" sənədli televiziya filmi 1994-cü ildə ekranlaşdırıldı. "Azərbaycanfilm" in istehsal olan film rejissoru Aydın Dadaşovdur. Qara Yanvar şəhidlərinə həsr olunan "Şəhidlik zirvəsi" qismətli sənədli filmi isə Cəfər Cabbarlı adına "Azərbaycanfilm" kinostudiyasında 2001-ci ildə çəkildi. Filmin rejissorları Xamis Muradov və Tofiq Məmmədovdur. 1990-cı ilin yanvarında sovet ordusunun hissələri Azərbaycanın bir sıra bölgələrində, həmçinin sərhədləri rayonlarda güc tətbiq etdilər. Həmin tarixdə respublikamızın cənub rayonlarında törədilən qırğınlar 2002-ci ildə ekranlaşdırılan "Cənubda şimal külüyü" qismətli sənədli filmində mövzusu oldu. "Salnamə" kinostudiyasında çəkilən filmin rejissoru Mahmud Məmmədovdur.

20 Yanvar faciəsinin 30 illər ötür. Zəman keçəcək, amma Azərbaycan xalqı hüzn və qürur salnaməsinə çevrilən o tarixi unutmayacaq. Bu xalqın bəstəkar, rəssam, yazıçı, şair, ssenarist, rejissor övladları yeni-yeni əsərlərində həmin tarixdə baş verənlərdən - xalqımıza qarşı törədilmiş müsibətlərdən, haqsızlıqlardan bəhs edəcəklər.

Zöhrə FƏRƏCOVA,  
"Azərbaycan"

## "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti ASCO-nun Dəniz Nəqliyyat Donanmasının inzibati binasının ventilyasiya və kondisioner sisteminin quraşdırılması xidmətlərinin (mal-material və işçilik daxil) satın alınması məqsədilə müsabiqə elan edir

Müsabiqədə iştirak etmək istəyən şəxslər [www.asco.az](http://www.asco.az) sahifəsinə daxil olmaqla elanlar bölməsindən əlavə sənədləri və ətraflı məlumatı əldə edə bilərlər. Müraciət üçün son müddət 30 yanvar 2024-cü il saat 17:00-dəkdir.

Sənədlər Azərbaycan dilində, 2 nüsxədə (əsl və surəti) tərtib olunmalıdır (xarici dildəki tender təklifləri Azərbaycan dilinə tərcümə edilməlidir).

Göstərilən vaxtdan gec təqdim olunan sənədlər açılmadan geri qaytarılacaqdır.

Ünvan: Bakı şəhəri, Mikayıl Useyinov 2  
Əlaqə telefonu: (012) 404-37-00, daxili: 1263

Tender komissiyası

## Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman	
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86,	və informasiya şöbəsi	- 539-63-82, 432-37-68
	434-63-30, 539-72-39	İnformasiya şöbəsi	- 538-56-60
Məsəl katib	- 539-43-23,	İctimai əlaqələr şöbəsi	- 539-49-20, 538-31-11,
Məsəl katib müavinləri	- 539-44-91,	Fotolüstrasiya şöbəsi	- 538-84-73,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompüter mərkəzi	- 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühasibatlıq	- 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri,  
Mətbuat prospekti,  
529-cu məhəllə,  
"Azərbaycan" nəşriyyatı,  
IV mərtəbə

contact@azerbajian-news.az  
az.reklam@mail.ru



[www.azerbajian-news.az](http://www.azerbajian-news.az)



## Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

## Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 3693  
Sifariş 98

Qiyəti 60 qəpik

## OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə

2024-cü il üçün abunə yazılışına başlanılır!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatçı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azərmətbuatçıyayımı" ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik - 187,20 (yüz səksən yeddi manat iyirmi qəpik) manat  
6 aylıq - 93,60 (doxsan üç manat altmış qəpik) manat  
3 aylıq - 46,80 (qırx altı manat səksən qəpik) manat

## Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.



## İlk türk astronautı artıq kosmosdadır

Türkiyə Hərbi Hava Qüvvələrinin qırcı pilotu polkovnik Alper Gezeravcı Beynəlxalq Kosmik Stansiyaya (BKS) ikihəftəlik missiya ilə orbitə yollanıb. Bunun sayəsində Türkiyə astronautlarını uğurla kosmosa göndərən ölkələrdən birinə çevrilib.

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Beynəlxalq Kosmik Stansiyaya uçan ilk türk astronautı Alper Gezeravcıya uğurlar arzulayıb: "Bu uçuş Milli Kosmik Programın birinci mərhələsidir. Bu missiya həm elmi məqsədi, həm də uşaqlarımızın və gənclərimiz üçün ilham mənbəyi kimi çox dəyərlidir. Bu, yeni bir başlanğıc olacaq. Biz bu missiyanı davam etdirəcəyik. Hədəflərimizi hər dəfə daha yüksəklərə qaldıracağıq. Sizə və həmkarlarınıza uğurlar arzulayırıq. Sizə bu missiyanı uğurla və cəsarətlə ilə başa vurmağı arzulayıram".

Polkovnik Gezeravcı çərşənbə günü Türkiyənin milli kosmos proqramı üçün ilk olan tarixi uçuşdan əvvəl TRT World telekanalına eksklüziv müsahibəsində deyib: "Bu, çox simvolik və mühüm bir addımdır. Bununla belə, böyük ölkəmiz üçün yolun yalnız başlanğıcıdır".

Dörd nəfərdən ibarət ekipaj Falcon 9 raketisi ilə buraxılan SpaceX Dragon kapsulunun göyərçində ABŞ-nin Florida ştatındakı Kennedy Kosmik Mərkəzindən kosmosa uçub.

Start ərzində, polkovnik Gezeravcı müsahibəsində qeyd edib ki, uşaqlıqda o, heç vaxt astronaut olmaq arzusunda olmayıb, çünki bu, yalnız başqa ölkələrdən olan uşaqlar üçün mümkün görünürdü. Lakin yanvarın 17-də BKS-ə yollananda və Türkiyənin arzularını gerçəkləşdirəndə artıq səmanın son hədd olmadığını nümayiş etdirib.



Türk astronaut Orlandoda (Florida ştatı) uçuşqabağı məcburi karantində olduğu zaman videomüsahibədə deyib: "Bu andan ölkəmin güclü iradə və qətiyyətli insanlı kosmosa uçuşa nail olduğunu bildikdən qürur duyacağam. Bu missiyada iştirak etdiyi üçün keçirdiyi hisslərlə bağlı polkovnik deyib: "Şübhəsiz ki, yüz illiyini qeyd edən ölkəmiz üçün bu, tarixi hadisədir və gələcək nəsillər üçün kosmosu kəşf etmək üçün ilham mənbəyi olacaq. Mən sevincimi və keçirdiyim qürur hissini sözlə ifadə etməkdə çətinlik çəkirəm".

Bu beynəlxalq uçuş heyətinə keçmiş BKS komandiri Maykl Lopez-Alegria daxildir. 2022-ci ildə o, özəl uçuş olan Axiom Mission 1 (Ax-1) missiyasına başçılıq edib.

Missiyanın pilotu İtaliya Hərbi Hava Qüvvələrinin polkovniki Valter Villa Deidir. F-16 qırcı pilotu polkovnik Alper Gezeravcı Ax-3 missiyasında Avropa Kosmik Agentliyinin iştirakçı astronautı Markus Vendtlə birlikdə mətbəxə kimi iştirak edir.

BKS-ə qovuşduqdan sonra ekipaj gəmidə 14 gün qalacaq və bu müddət ərzində mütəxəssislər ölkələri ilə bağlı elmi missiyalarla məşğul olacaqlar. Gezeravcı türk alimləri və tədqiqat institutları tərəfindən hazırlanmış 13 elmi təcrübə həyata keçirəcək.

Gezeravcı müsahibəsində elmi araşdırmalara verdiyi töhfənin əhəmiyyətini vurğulayaraq deyib ki, bu, haqiqətən də bir çox sahələri əhatə edən hərtərəfli bir missiyadır. O vurğulayıb ki, türk astronautının Beynəlxalq Kosmik Stansiyada olması türk alimlərinə artıq əhəmiyyətli tədqiqatlar aparıqları elm sahələrində rəqabət etmək üçün bərabər imkanlar yaradır. O, həmçinin missiyanın astronaut, alim və ya aviator kimi kosmik sənayeyə qoşulmaq istəyən hər yaşda olan Türkiyə vətəndaşları arasında müxtəlif sahələrdə ambisiya və ilhamın inkişafına kömək edəcəyinə əminliyini ifadə edib.

Rizvan CƏFƏROV,  
"Azərbaycan"

## ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Milli Məclisin İntizam komissiyasının sədri Eldar İbrahimov və komissiyanın üzvləri Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri Şeyxülislam Allahsükür Paşazadəyə və Milli Məclisin deputatı Cavanşir Paşazadəyə əzizləri

### ŞƏRİF ƏSƏDULLAYEVİN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının Rəyasət Heyəti və kollektivi Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri Şeyxülislam Allahsükür Paşazadəyə və Milli Məclisin deputatı Cavanşir Paşazadəyə əzizləri

### ŞƏRİF ƏSƏDULLAYEVİN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

"Azərbaycan" qəzeti redaksiyasının kollektivi Bakı Dövlət Universiteti Jurnalistika fakültəsinin professoru, Əməkdar jurnalist

### ŞAMİL VƏLİYEVİN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi Aparatının Dövlət quruculuğu, inzibati və hərbi qanunvericilik şöbəsinin müdiri Hacı Mürşəm Seyid və şöbənin əməkdaşları Səməd Sultanov, Sarvan Sadıqov, Tamerlan Şeyx-Zamanov, Komalə Paşayeva, Emin Əzimzadə, Ramin Cəlilov, Sevdə Abdullayeva, Sədaqət Bağirova, Mətanət Qəmbərova, Rəhil Cəfərov, Samir Yusifov, Nəzrin Əliyeva, Nigar Səlimli, Elvin Abbasov və Fərid Əhmədov İnzibati ərazi və bələdiyyə məsələləri üzrə qanunvericilik sektorunun müdiri Cavid Nizami oğlu İskəndərova əzizi

### GÖVHƏR ALLAHVERDİYEVANIN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.